

GMINA PIĄTNICA

**„REWITALIZACJA W GMINIE PIĄTNICA –
OPRACOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI
POŁĄCZONEGO Z UPOWSZECHNIENIEM
I PARTYCYPACJĄ SPOŁECZNĄ”**

**- DIAGNOZA GMINY PIĄTNICA
Z WYZNACZENIEM OBSZARU
ZDEGRADOWANEGO**

Zespół Projektowy pod kierownictwem Marii Dziekońskiej

30 czerwca 2017 r.

MINISTERSTWO
ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Spis treści

Spis treści	1
Wstęp	4
1. Wiadomości ogólne	7
1.1. Jak powstała Gmina Piątница?	7
1.2. Lokalny samorząd współcześnie	8
2. Strefa przestrzenno-funkcjonalna	10
2.1. Położenie w przestrzeni geograficznej	10
2.2. Rozmieszczenie ludności	12
2.3. Struktura użytkowania gruntów	17
3. Strefa techniczna	18
3.1. Infrastruktura drogowa	18
3.2. Ścieżki rowerowe	22
3.3. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna	23
3.4. Infrastruktura gazowa	27
3.5. Infrastruktura elektroenergetyczna	28
3.6. Publiczny transport zbiorowy	29
3.7. Gospodarka odpadami	30
3.8. Zasób mieszkaniowy gminy	32
3.9. Budownictwo mieszkaniowe	35
3.10. Gminne obiekty i urzędnia użyteczności publicznej	36
3.11. Infrastruktura sportowa	40
3.12. Zabytki	41
3.12.1. Forty Piątница (Przedmoście Piątница)	41
3.12.2. Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Piątнице Poduchownej oraz cmentarz parafialny	45
3.12.3. Pozostałości majątku Kisielnica – spichlerz i park dworski	47
3.12.4. Dolny Dwór Rodziny Lutosławskich w Drozdowie	49
3.12.5. Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Drozdowie oraz cmentarz parafialny	50

3.12.6.	Kaplica grobowa Rodziny Lutosławskich	52
3.12.7.	Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobrzyjałowie oraz cmentarz parafialny	54
3.12.8.	Kaplica Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Olszynach	56
3.12.9.	Kapliczki przydrożne	58
3.12.10.	Cmentarze leśne	61
3.12.10.1.	Cmentarz leśny w Jezioroku – Miejsce Pamięci Narodowej	61
3.12.10.2.	Cmentarz leśny w Dobrzyjałowie	62
3.13.	Wykaz zabytków	63
4.	Środowisko	68
4.1.	Warunki geologiczne	68
4.2.	Rzeźba terenu	68
4.3.	Gleby	69
4.4.	Lasy	70
4.5.	Klimat	71
4.6.	Stosunki wodne	72
4.6.1.	Wody powierzchniowe	72
4.6.2.	Wody podziemne	73
4.7.	Środowisko przyrodnicze	74
4.7.1	Natura 2000	74
4.7.1.1.	Przełomowa Dolina Narwi (PLC200003)	74
4.7.1.2.	Dolina Dolnej Narwi (PLB140014)	75
4.7.1.3.	Ostoja Narwiańska (PLH200024)	76
4.7.1.4.	Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie (PLH200020)	78
4.7.2.	Obszary chronionego krajobrazu	79
4.7.3.	Parki krajobrazowe	79
4.7.4.	Rezerваты	80
4.7.5.	Użytki ekologiczne	81
4.7.5.1.	Użytek ekologiczny Piaskowa Góra-Krzewo	81
4.7.5.2.	Użytek ekologiczny Rzeka Narwica	82

4.8.	Pomniki przyrody	82
4.9.	Obecność eternitu w środowisku	86
4.10.	Inne problemy ochrony środowiska	88
4.10.1.	Dzikie wysypiska	88
4.10.2.	Barszcz Sosnowskiego	88
4.10.3.	Hałas komunikacyjny	89
5.	Strefa ekonomiczna	91
6.	Strefa społeczna	99
6.1.	Edukacja	99
6.2.	Pomoc społeczna	113
6.3.	Ochrona zdrowia	129
6.4.	Przestępczość	132
6.5.	Kapitał społeczny	134
6.6.	Oferta kulturalna	143
6.6.1.	Gminny Ośrodek Kultury w Piątnicy	144
6.6.2.	Biblioteka Publiczna Gminy Piątница	150
7.	Wyniki badań sondażowych	159
8.	Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	166

Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy *rewitalizacji* na podstawie gminnego programu *rewitalizacji*. Program rewitalizacji określa poszczególne działania, które należy podjąć dla wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego oraz jest podstawą do ubiegania się preferencyjne warunki dofinansowania w dedykowanych Programach, głównie UE.

W obecnym stanie prawnym istnieją dwie możliwości stworzenia programu rewitalizacji, którymi są:

- 1) lokalny program rewitalizacji – inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 16 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) będący wieloletnim programem działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej, lub technicznej, lub środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji,
- 2) gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777 z późn. zm.). Ustawa o rewitalizacji określa zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji. Wprowadzone ustawą przepisy wyznaczają szersze niż dotychczas pojmowanie rewitalizacji - odnoszonej nie tylko do budynków lub terenów, ale rozumianej jako przedsięwzięcie kompleksowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej dotkniętej koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, oraz negatywnymi zjawiskami występującymi w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Działania podejmowane w zakresie rewitalizacji muszą być skoncentrowane terytorialnie

i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Źródło: opracowanie własne

Gmina Piątница realizuje projekt pt. „Rewitalizacja w Gminie Piątница – opracowanie programu rewitalizacji połączonego z upowszechnianiem i partycypacją społeczną” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, którego założeniem jest stworzenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Piątница.

Tworząc obydwa programy należy uwzględnić „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” wydane przez Ministra Rozwoju¹.

Zarówno w przypadku lokalnego, jak i gminnego programu rewitalizacji, występuje konieczność koncentracji interwencji na najbardziej problemowych obszarach gminy, ukierunkowana na obszary posiadające istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Wiąże się to z kształtowaniem rynku pracy, edukacji i innych usług z miejscami prężnie działającymi, generującymi nowe oferty w wymienionych obszarach. Zostało to zaobserwowane w większych ośrodkach, np. w miastach².

¹ MR/H 2014-2020/20(2)08/2016, Warszawa, 2.08.2016 r.

² Śleszyński P., *Delimitacja Miejskich Obszarów Funkcjonalnych stolic województw*, Przegląd Geograficzny, 2013, 85, 2, s. 173-174.

Podstawowym problemem podczas przygotowania diagnozy gminy było opracowanie metody, która zapewniałaby porównywalność wyników, a równocześnie uwzględniła specyfikę poszczególnych miejscowości Gminy Piątница. Trudno bowiem porównywać ze sobą dwie wsie, z których jedna liczy kilkadziesiąt mieszkańców, a druga ponad tysiąc, na podstawie wskaźnika skonstruowanego w odniesieniu do liczby mieszkańców całej gminy. Niezależnie od zachodzących procesów, ich natężenia i częstotliwości zbudowany w ten sposób wskaźnik nie odda prawdziwego obrazu zjawisk tam zachodzących. Na potrzeby opracowania diagnozy, przyjęto zatem zasadę odniesienia zachodzących we wsiach zdarzeń do liczby ich mieszkańców. Z otrzymanych w ten sposób wskaźników procentowych dla poszczególnych miejscowości liczona była średnia dla terenu całej gminy. Miejscowości, w których wartość procentowa liczonego wskaźnika była równa lub wyższa od średniej gminy, były uwzględniane w dalszych pracach nad diagnozą.

Nie bez znaczenia był również odpowiedni dobór współczynników, tak aby spełniały kryteria przydatności do celów praktycznych, prostoty i łatwości interpretacji, w granicach oczywiście wyznaczonych ustawą.

Osiągnięcie celu, jakim jest wyznaczenie (delimitacja) najpierw obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji, w oparciu o całkowicie jasne, mierzalne i konkretne kryteria, uwzględniając dysproporcje w wielkości poszczególnych miejscowości położonych na terenie Gminy Piątница doprowadził Zespół Projektowy do wniosku, że podstawową jednostką delimitacyjną jest miejscowość, a w przypadku miejscowości podzielonych na ulice – ulica.

1. Wiadomości ogólne

1.1. Jak powstała Gmina Piątница?

Położona na prawym brzegu Narwi, Piątница założona została przez Junoszę z Zaborowa i Głuska, sędziego zakroczymskiego, na ziemiach nadanych przed 1381 rokiem. Po 1435 roku została własnością książęcą, następnie królewską w ziemi wiskiej. Od 1779 roku była dzierżawiona kolejno przez Mateusza Czarnka i Wiktora Rembielińskiego. Od 1835 roku Piątница stanowiła dobra donacyjne w posiadaniu rosyjskiego generała Michała Stefanowicza Żukowskiego i jego syna Aleksego. Większość spośród istniejących obecnie wsi powstała między 1380 a 1426 rokiem, a wśród nich przeważały wsie drobnoszlacheckie jak Rakowo, Niewodowo, Dobrzyjałowo, Drozdowo, Kossaki.

Gmina Piątница została utworzona na mocy ustawy z dnia 29 listopada 1972 r. o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych (Dz. U. Nr 49, poz. 312) uchwałą Nr XXI/72/72 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 9 grudnia 1972 roku w sprawie utworzenia gmin w województwie białostockim (Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z 2 stycznia 1973 r. Nr 1, poz. 1). Nowo utworzona gmina obejmowała 31 wsi: Budy Czarnockie, Choszczewo, Czarnocin, Drozdowo, Elźbiecin, Guty, Jeziorko, Kalinowo, Kałęczyn, Kosaki, Kownaty, Krzewo, Marianowo, Motyka, Niewodowo, Nowy Cydzyn, Nowe Krzewo, Olszyny, Olszyny-Kolonia, Piątница Poduchowna, Piątница Włociańska, Poniat, Rakowo-Boginie, Rakowo-Czachy, Rządkowo, Truszki, Wiktorzyn, Wyludzin, Wyrzyki, Zabawka, Żelechy. Terytorium Gminy Piątница zostało znacząco powiększone w 1976 r., kiedy to ze zlikwidowanej Gminy Rogienice Wielkie, na mocy rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 24 czerwca 1976 r. w sprawie połączenia, zniesienia, utworzenia, zmiany granic i nazw gmin oraz ustalenia siedzib gminnych organów władz administracji państwowej w województwach bielskim, gdańskim, kaliskim, miejskim krakowskim, krośnieńskim, łomżyńskim, miejskim łódzkim, ostrołęckim, rzeszowskim, szczecińskim, walbrzyskim, wrocławskim i zamojskim (Dz. U. Nr 24, poz. 143) włączono 12 miejscowości: Budy- Mikołajka, Dobrzyjałowo, Drożęcín-Lubiejewo, Górki-Sypniewo, Górki-Szewkowo, Kisielnica, Kobylín, Murawy, Nagórki, Pęza, Stary Cydzyn i Stary Drożęcín. Obecny kształt gmina Piątница zyskała po włączeniu wsi Taraskowo, rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1995 r. w sprawie zmiany granic, nazw

oraz siedzib gmin w niektórych województwach (Dz. U. Nr 153, poz. 778) z dniem 1 stycznia 1996 roku.

W latach 1954-1972 obowiązywał podział administracyjny na gromady, zgodnie z ustawą z dnia 25 września 1954 r. o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych (Dz. U. Nr 43, poz. 191). Uchwałą Nr 18/V Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 4 października 1954 r. w sprawie podziału na gromady powiatu łomżyńskiego (Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z 2 grudnia 1954 r. Nr 10, poz. 49) na terenie zbliżonym do obecnej Gminy Piątница funkcjonowało 7 gromad: Piątница Poduchowna, Jeziorko, Olszyny, Kossaki, Drozdowo, Dobrzyjałowo i Kisielnica. Gromady wprowadzono w miejsce dotychczasowych gmin - 5 z 7 (prócz Dobrzyjałowa i Kisielnicy) powstało z Gminy Drozdowo, posiadającej długą samorządową historię, sięgającą początku XIX wieku, którą wymienia m.in. w Dziennik Praw Królestwa Polskiego Nr 219, tom 66, jako gminę wiejską w powiecie łomżyńskim w guberni Łomżyńskiej

1.2. Lokalny samorząd współcześnie

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (art. 164), podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Wykonuje ona wszystkie zadania samorządu terytorialnego niezatrzymane dla innych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina posiada osobowość prawną, przysługują jej prawa własności oraz inne prawa majątkowe, a jej samodzielność podlega ochronie sądowej. Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne. O ustroju gminy stanowi jej statut, który określa organizację wewnętrzną oraz tryb pracy organów gminy.

Mieszkańcy Gminy Piątница tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową. Rada Gminy – jako organ stanowiący i kontrolny, wybierany jest przez mieszkańców Gminy w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i tajnych. W skład Rady Gminy Piątница wchodzi 15 radnych. Kadencja rady gminy trwa 4 lata licząc od dnia wyboru. Pracami Rady kieruje Przewodniczący wspierany przez dwóch Wiceprzewodniczących oraz komisje stałe i doraźne. Obecnie funkcjonują trzy stałe komisje (po 5-ciu radnych w każdej): Komisja Rewizyjna, Komisja Rolnictwa i Spraw Lokalnych, Komisja Spraw Społecznych. Rada gminy obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

Wójt Gminy – jako organ wykonawczy, wykonuje uchwały Rady Gminy oraz zadania określone przepisami prawa, kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz. Wójt wykonuje zadania przy pomocy Urzędu Gminy Piątница, którego jest kierownikiem. Siedzibą organów Gminy jest wieś Piątница Poduchowna. W celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne. W Gminie Piątница obok Urzędu Gminy funkcjonuje 12 jednostek organizacyjnych, przedstawionych poniżej w podziale na jednostki budżetowe (nieposiadające osobowości prawnej) i instytucje kultury (posiadające osobowość prawną):

Jednostki budżetowe:

- 1) Centrum Usług Samorządowych w Piątнице;
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątнице;
- 3) Publiczne Gimnazjum im. Ofiar Katynia w Piątнице;
- 4) Szkoła Podstawowa w Dobrzyjalowie;
- 5) Szkoła Podstawowa w Drozdowie;
- 6) Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Jeziorku;
- 7) Szkoła Podstawowa w Kisielnicy;
- 8) Szkoła Podstawowa w Olszynach;
- 9) Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach;
- 10) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piątнице, w skład którego wchodzi:
 - a) Przedszkole Samorządowe w Piątнице,
 - b) Szkoła Podstawowa im. mjr Wł. Raginisa w Piątнице;

Instytucje kultury:

- 1) Biblioteka Publiczna Gminy Piątница,
- 2) Gminny Ośrodek Kultury w Piątнице.

Gmina Piątница posiada ponadto 44 jednostki pomocnicze – sołectwa, które w zasadzie obszarowo pokrywają się z poszczególnymi wsiami, wyjąwszy 2 przypadki: w Kalinowie funkcjonują dwa sołectwa – Kalinowo i Kalinowo-Kolonia, natomiast wieś Żelechy i Wiktorzyn tworzą sołectwo Żelechy. Organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem. W statutach sołectw Gminy Piątница nie przewidziano powołania jednostek niższego rzędu w ramach jednostki pomocniczej. Organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a wykonawczym - sołtys. Działalność sołtysa wspomaga rada sołectwa.

2. Strefa przestrzenno-funkcjonalna

2.1. Położenie w przestrzeni geograficznej

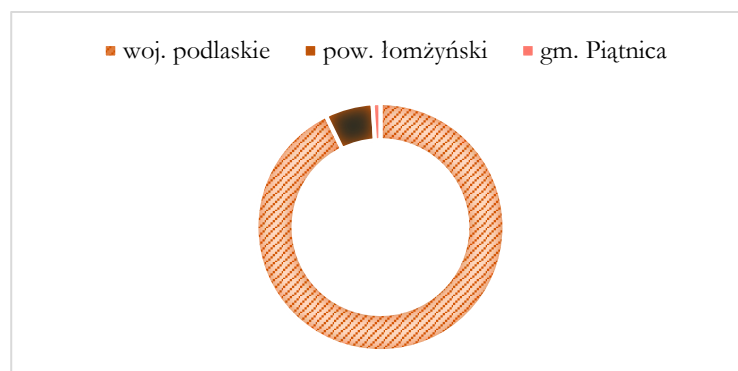
Gmina Piątница położona jest we wschodniej części województwa podlaskiego, w powiecie łomżyńskim. Sąsiaduje z gminami: od północy należącymi do powiatu kolneńskiego – Mały Płock i Stawiski, od wschodu – Jedwabne i Wizna, od południa i zachodu – miasto Łomża i gmina wiejska Łomża.

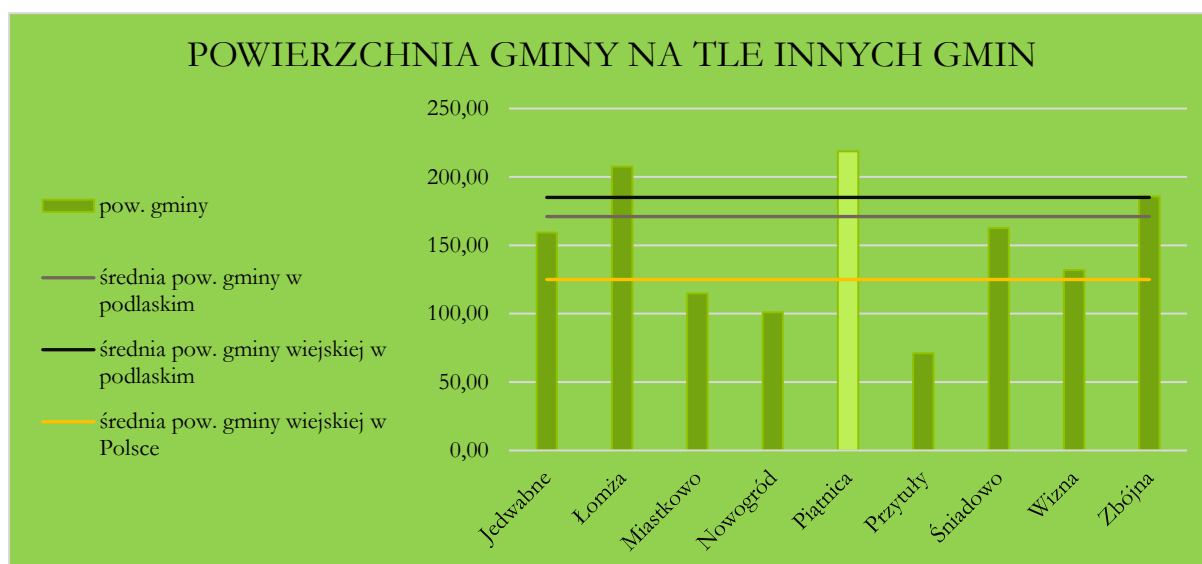
Gmina położona jest w obrębie Wysoczyzny Kolneńskiej oraz Doliny Dolnej Narwi, stanowiącej część makroregionu niziny północno-mazowieckiej. Południowo-zachodnia część obszaru Gminy położona jest w dolinie rzeki Narwi i wchodzi w skład obszaru Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi oraz jego strefy ochronnej. Na terenie parku znajduje się rezerwat przyrody "Kalinowo". Natomiast północno-zachodnia część obszaru Gminy położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

Obszar Gminy obejmuje powierzchnię 21.869 ha, zamieszkiwaną przez 10.736 mieszkańców. Gmina Piątница jest jedną z dziewięciu gmin powiatu łomżyńskiego. Jest gminą największą pod względem powierzchni (zajmuje obszar 218,69 km² – przy średniej powiatu 150,44 km², co stanowi 16,2% powierzchni powiatu łomżyńskiego oraz 1,08% powierzchni województwa

podlaskiego) i drugą z rzędu w odniesieniu do liczby ludności (w liczbie 10.718 osób – w powiecie 51.439 osób)³.

Źródło: opracowanie własne

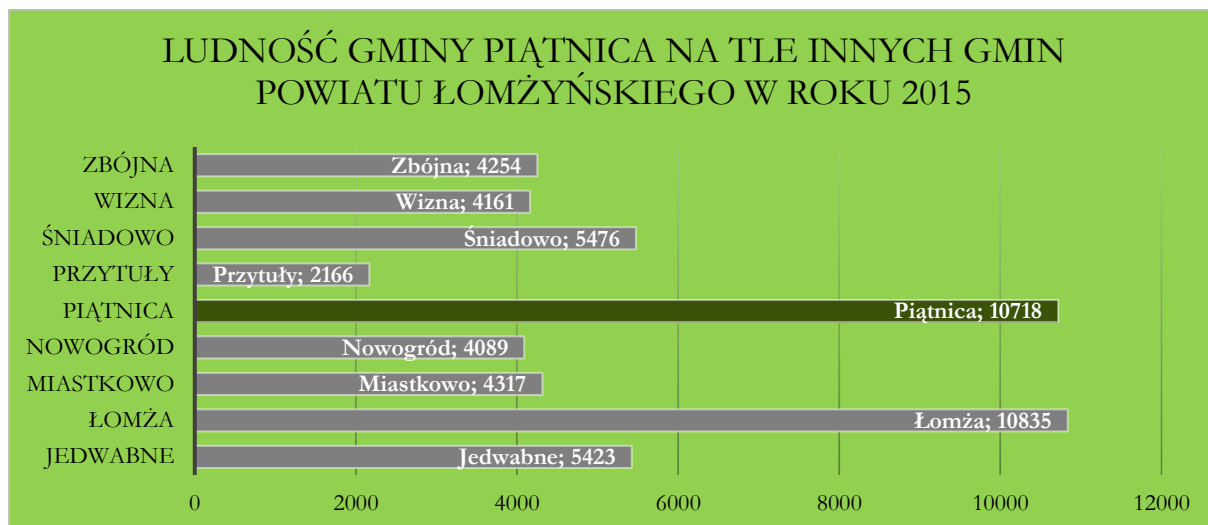
Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/1_powierzchnia_i_ludnosc_przekroj_terytoryalny_2013.pdf

Gmina Piątница pod względem powierzchni należy do większych gmin wiejskich zarówno w województwie podlaskim, gdzie średnia wynosi 185 km², jak i w kraju, gdzie średnia jest znacząco niższa od wojewódzkiej – tylko 125 km².

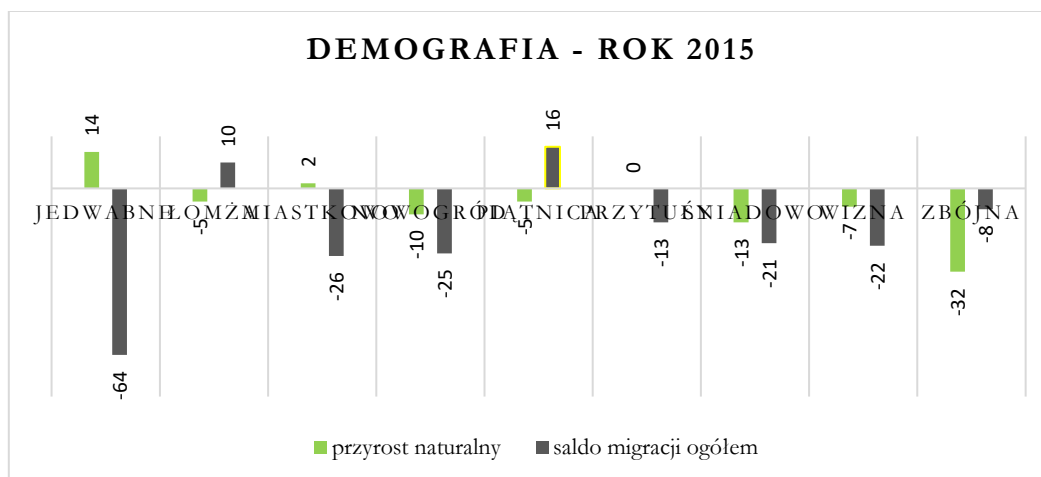
³ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016, Gmina wiejska Piątница, http://bialystok.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podlaskie/portrety_gmin/powiat_lomzynski/gmina_piątница.pdf, [dostęp: 2017.02.07]

2.2. Rozmieszczenie ludności

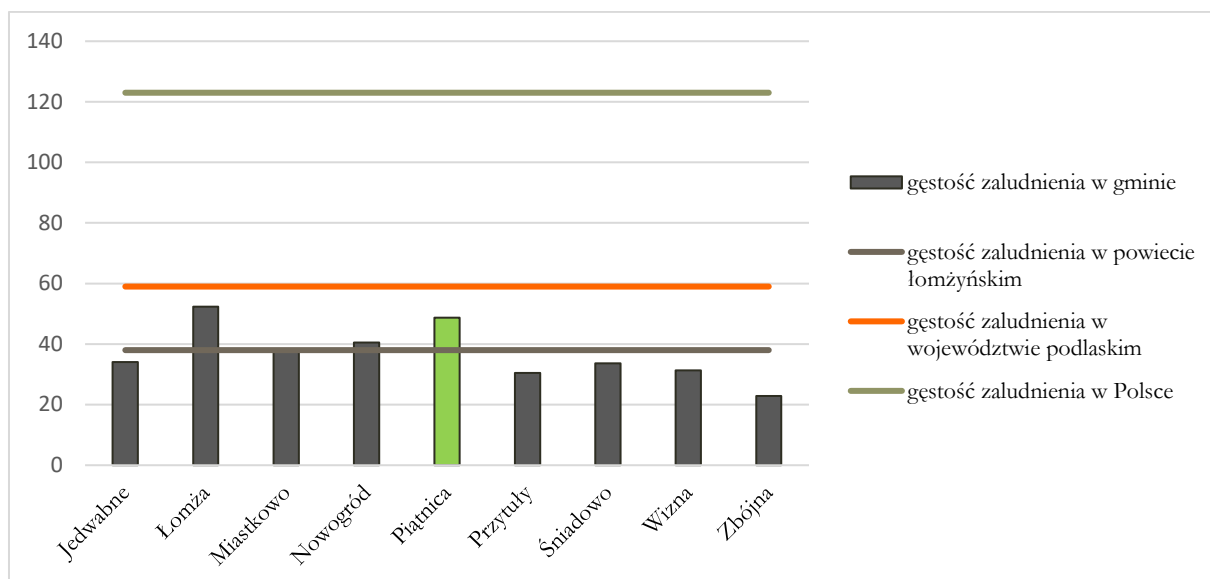
Źródło: opracowanie własne

Sytuacja demograficzna Gminy Piątnica na tle pozostałych gmin powiatu łomżyńskiego wygląda korzystnie. Korzystny bilans w dużej mierze spowodowany jest też bezpośrednim sąsiedztwem z Miastem Łomża. Odływ ludności z miast na obszary przyległe wydaje się tutaj potwierdzać, gdyż druga gmina granicząca z Łomżą – gmina wiejska Łomża, również odnotowuje wzrost liczby ludności.

Źródło: opracowanie własne

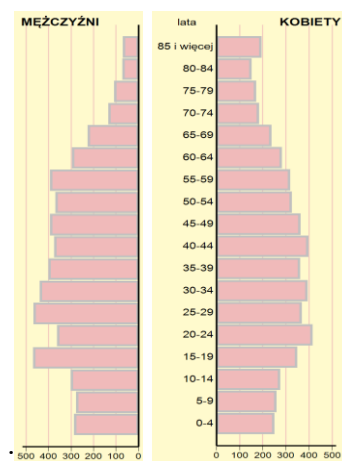
Gęstość zaludnienia w Gminie Piątnica na tle pozostałych gmin powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego i kraju przedstawia poniższy wykres:

Źródło: opracowanie własne

Porównanie gęstości zaludnienia w Gminie Piątница w skali większej niż powiat łomżyński prowadzi do oczywistego wniosku, że jest to teren słabo zaludniony – nie osiąga średniej gęstości zaludnienia w województwie podlaskim, która wynosi 59 os./1km², a tym bardziej średniej krajowej – 123 os./1km², co determinuje z pewnością w dużym stopniu inne obszary życia, takie jak np. liczbę podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym, jakość życia, ale także mniejszą degradację środowiska ze względu na czynniki antropogeniczne.

Ludność Gminy Piątница według płci i wieku w 2015 r. przedstawiała się następująco:

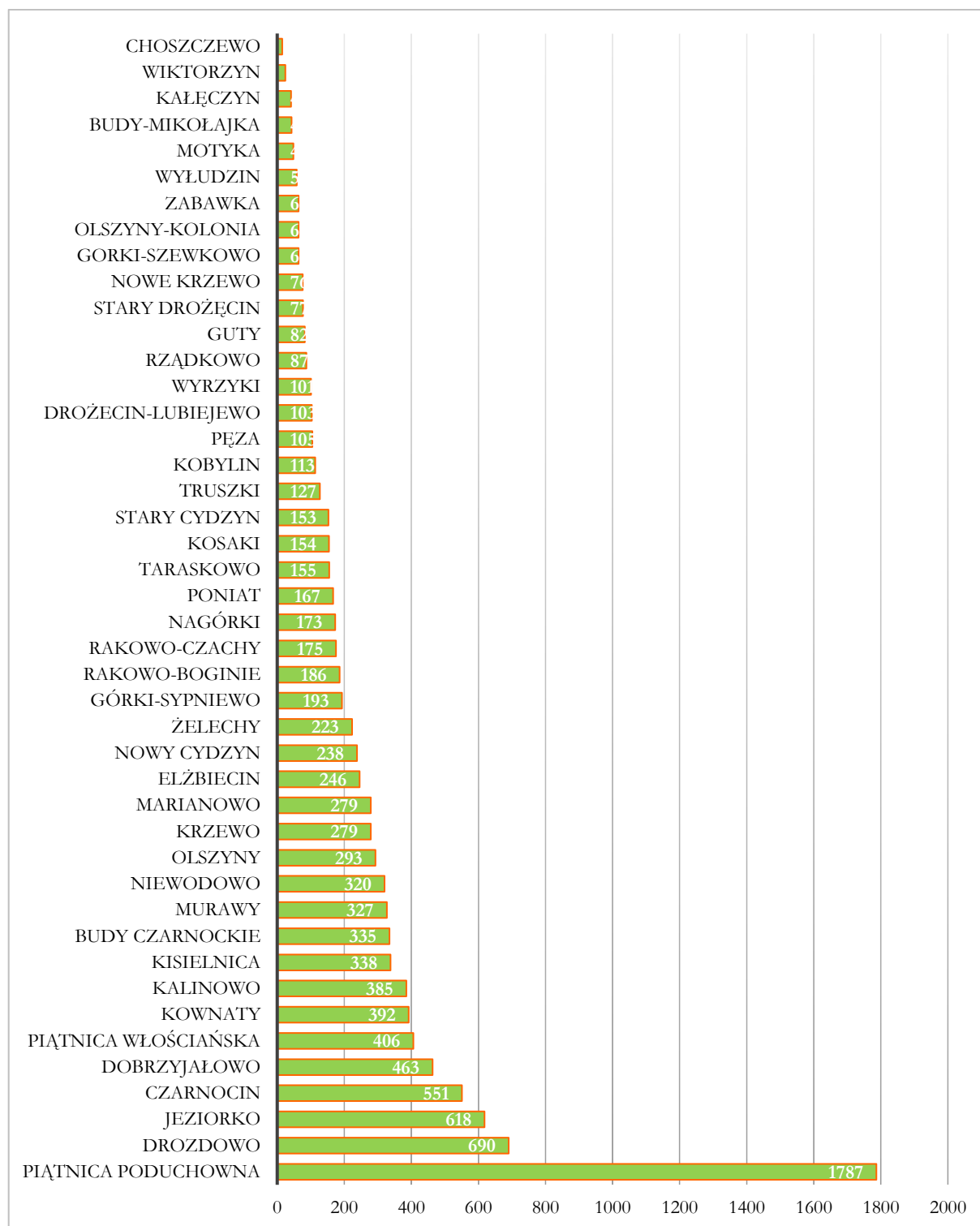

Źródło: Gmina wiejska Piątница, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016: http://bialystok.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podlaskie/portrety_gmin/powiat_lomzynski/gmina_piatica.pdf

Ludność Gminy Piątница zamieszkuje w 44 różnej wielkości wsiach, wśród których znajdują się miejscowości o różnej zabudowie - zwartej (np. Czarnocin) i rozproszonej (np. Nowy Cydzyn), co ma niewątpliwie wpływ na budowę infrastruktury technicznej na ich terenie.

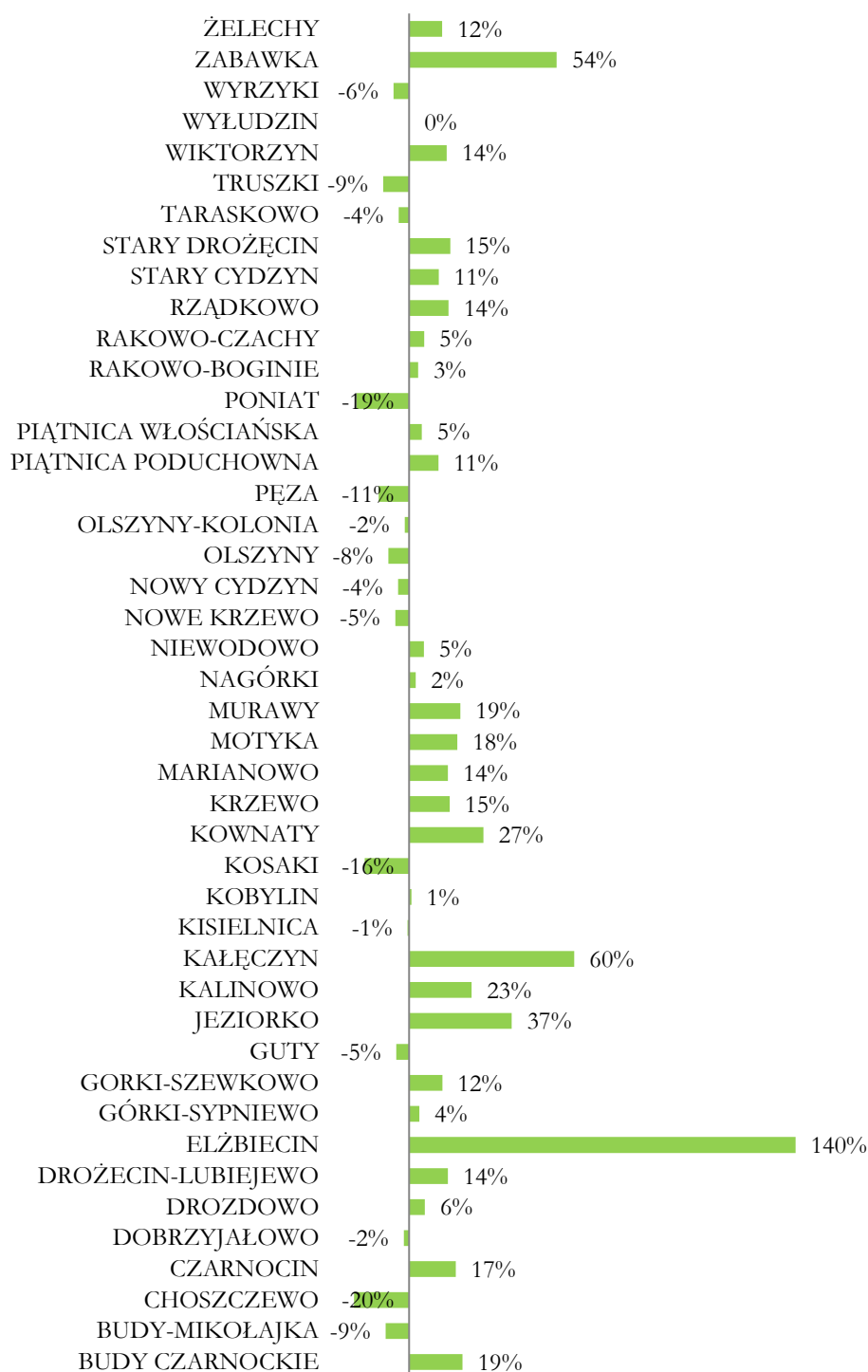
Sieć osadniczą należy ocenić jako równomiernie rozmieszczoną. Największą miejscowością jest wieś gminna – Piątница Poduchowna, która łącznie z przylegającą do niej Piątnicą Włościańską skupia 20,3 % całej populacji Gminy Piątница. Rozmieszczenie przestrzenne ludności charakteryzuje się stosunkowo dużym zróżnicowaniem: największa miejscowość (Piątница Poduchowna) – 1787 mieszkańców, najmniejsza (Choszczewo) – 15 mieszkańców. W 10 największych miejscowościach zgromadzonych jest 55,1 % ludności, natomiast w 10 najmniejszych – zaledwie 4,6 %. Z pewnością jest to uwarunkowane historycznie wielowiekową działalnością na tym terenie ośrodków życia typu parafia, własność ziemska, przeprawa rzeczna, trakt. I tak na terenie Gminy Piątница znajdują się trzy parafie erygowane w pierwszej połowie XV wieku: w Piątnicy Poduchownej (1407 r.), w Drozdowie (1425 r.) i w Dobrzyjałowie (1435 r.). Majątki ziemskie funkcjonowały natomiast w Piątnicy Poduchownej, Drozdowie, Jeziorku, Dobrzyjałowie, Kownatach, Kisielnicy i Olszynach, z czego Drozdowo (browar) i Jeziorko (wyroby spirytusowe) prowadziły produkcję na skalę przemysłową. W Piątnicy Poduchownej w materiałach historycznych wymienia się bardzo ważną przeprawę przez rzekę Narew, łączącą tereny prawobrzeżne z leżącą po prawej stronie rzeki Łomżą – będącą „ważnym ośrodkiem życia politycznego, administracyjnego, gospodarczego, umysłowego i religijnego znaczącej części wschodniego Mazowsza”⁴.

⁴ D. Godlewska, *Dzieje Łomży od czasów najdawniejszych do rozbiorów Rzeczypospolitej*, Łomża 2000, s.84.

Źródło: opracowanie własne

% zmiana w ludności wsi w latach 1990-2015

Źródło: opracowanie własne

2.3. Struktura użytkowania gruntów

Gmina ma charakter typowo rolniczy, o czym świadczy struktura użytkowania gruntów, z dominującym udziałem użytków rolnych (blisko 75%), jak i liczba gospodarstw rolnych. Wśród tych użytków nieco ponad 76% stanowią grunty orne. Według Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) 2002 w Gminie funkcjonowało 1,9 tys. gospodarstw rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosiła 9,9 ha. Według PSR 2010 w Gminie funkcjonuje 1689 gospodarstw rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 10,06 ha.

Struktura użytkowania gruntów w Gminie Piątница będących w posiadaniu osób fizycznych		
klasyfikacja w ewidencji gruntów	Powierzchnia (ha)	% udział
tereny mieszkaniowe	296,4697	1,8%
grunty rolne zabudowane	232,4985	1,4%
grunty zadrzewione i zakrzewione	66,9016	0,4%
grunty rolne zadrzewione i zakrzewione	14,5468	0,1%
łąki trwale	2341,2722	14,4%
Nieuzytki	102,9047	0,6%
pastwiska trwale	753,7032	4,6%
grunty orne	12298,1519	75,7%
Sady	107,3498	0,7%
Rowy	24,2282	0,1%
grunty pod stawami	8,7352	0,1%

Źródło: opracowanie własne

3. Strefa techniczna

3.1. Infrastruktura drogowa

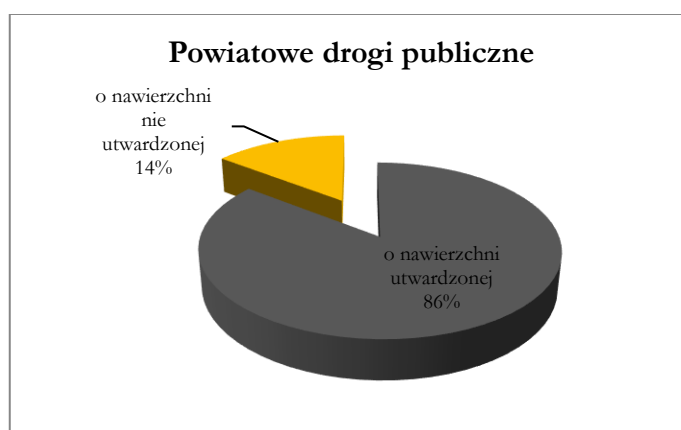
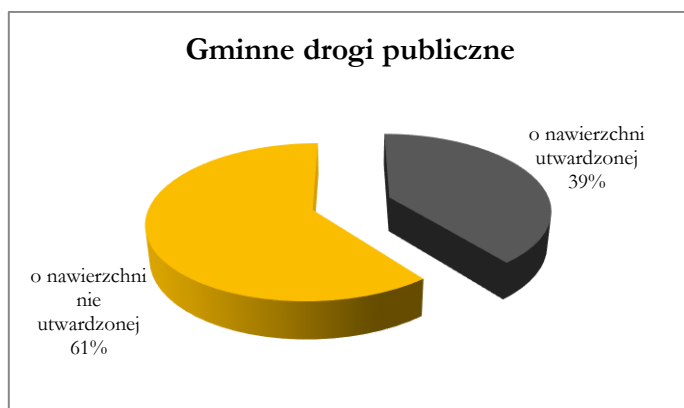
Teren Gminy Piątnica przecinają trzy ważne szlaki komunikacyjne - drogi krajowe nr 61 (Warszawa-Augustów), nr 63 (Warszawa-Pisz) i nr 64 (Łomża – Stare Jezewo, na Białystok), jedna droga wojewódzka nr 668 (kierunek Jedwabne) oraz sieć dróg powiatowych i gminnych. W ujęciu syntetycznym przedstawia to poniższa tabela.

Długość dróg publicznych wg. kategorii i rodzaju nawierzchni położonych na obszarze Gminy Piątnica – stan na koniec 2016 r.

DROGI PUBLICZNE NA OBSZARZE GMINY PIĄTNICA					
kategoria drogi	rodzaj nawierzchni	nr drogi	kierunek	długość drogi [km]	łącznie [km]
krajowa	utwardzona	61	Augustów	13,0	30,5
krajowa	utwardzona	63	Pisz, Giżycko	7,5	
krajowa	utwardzona	64	Białystok	10,0	
wojewódzka	utwardzona	668	Jedwabne	12,0	12,0
powiatowa	utwardzona	ogółem		63,1	73,8
powiatowa	Gruntowa	ogółem		10,7	
gminna	utwardzone	ogółem		34,0	86,4
gminna	Gruntowa	ogółem		52,4	
Razem					202,7

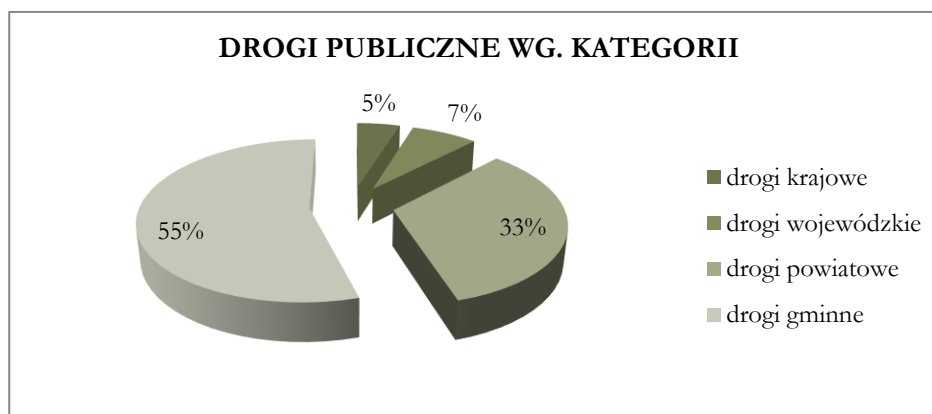
Źródło: opracowanie własne

Drogi krajowe nr 61 i nr 63 pokrywają się na odcinku Piątnica Poduchowna – Kisielnica, o długości 6,8 km. Drogi powiatowe posiadają łączną długość 73,8 km, z czego 63,1 km (85,5%) posiada nawierzchnię utwardzoną. Drogi gminne publiczne o łącznej długości 86,4 km, z czego 34 km (39,4%) dróg posiada nawierzchnię utwardzoną, natomiast pozostałe 52,4 km to drogi gruntowe.

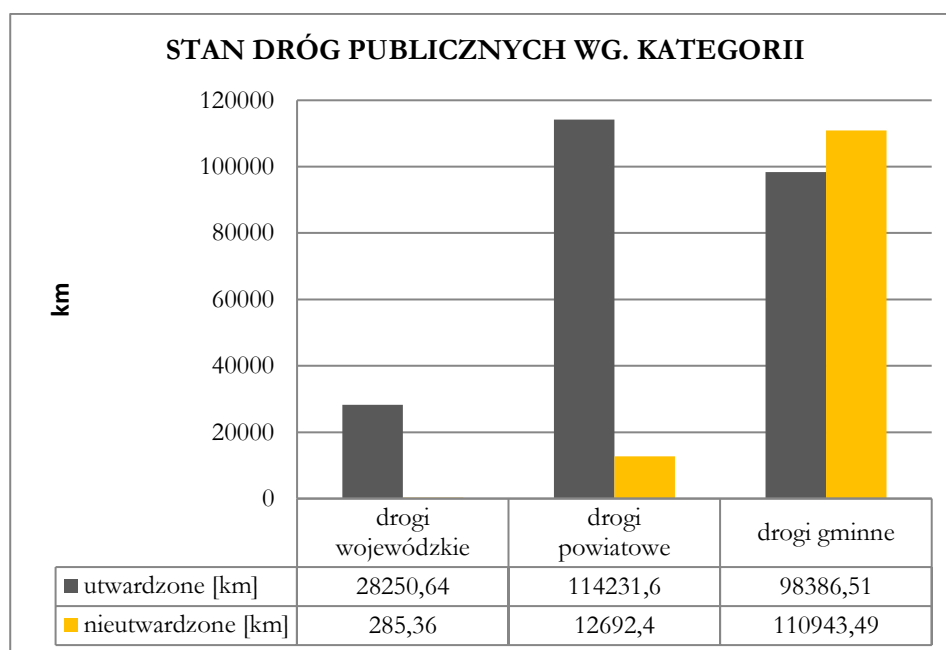
Źródło: opracowanie własne

Drogi publiczne w Polsce są – w zdecydowanej większości (tj. 95,2% łącznej ich długości) – zarządzane i finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego (województwie, powiatowe i gminne). Ogółem jest ich 383313 km, z czego drogi powiatowe zajmują 126924 km, a drogi gminne 209333 km (55% wszystkich dróg publicznych).⁵

Źródło: opracowanie własne

⁵ <http://drogipubliczne.eu/drogi-publiczne-w-liczbach> , [dostęp: 2017.03.20]

Źródło: opracowanie własne

Analiza stanu dróg na terenie gminy na tle problemów z infrastrukturą drogową w skali kraju, prowadzi do wniosku, że Gmina Piątница boryka się z tym problemem, w stopniu większym niż przeciętny samorząd szczebla podstawowego. Biorąc pod uwagę niski stopień utwardzenia dróg gminnych w porównaniu do pozostałych dróg publicznych, który wynosi w skali kraju 47%, przy zaledwie 39% w Gminie Piątница, niezbędne jest podejmowanie intensywnych działań mających na celu zmianę tej niekorzystnej sytuacji. Z uwagi na bardzo ograniczone środki, możliwe do pozyskania na ten cel ze źródeł zewnętrznych w obecnym czasie, Gmina Piątница nie może liczyć na to, że stanie się beneficjentem procesów wyrównywania standardów w skali województwa, czy też całego kraju. Zadanie to, zatem będzie stanowiło duże wyzwanie dla lokalnego samorządu, z którym zmierzy się on w kolejnych latach. Należy tutaj nadmienić, że w podawanych statystykach uwzględnia się jedynie gminne drogi publiczne, a więc drogi o znaczeniu lokalnym nie zaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych, którymi są drogi nie zaliczane do żadnej kategorii dróg publicznych, w szczególności drogi w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, dojazdowe do obiektów użytkowanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą, place z dworcami

kolejowymi, autobusowymi i portami. W Gminie Piątница znajduje się ponad 750 km takich dróg. Drogi te w większości posiadają nawierzchnie gruntową. Tylko niewielka ich część posiada nawierzchnie utwardzone, w szczególności te - przy których znajdują się zabudowane nieruchomości lub prowadzące do takich zabudowań.

Dróg publicznych (powiatowych lub gminnych) prowadzących do miejscowości o nawierzchni utwardzonej nie posiadają nadal następujące wsie:

1. Nowe Krzewo – droga powiatowa (odcinek z Krzewa – 2,3 km),
2. Motyka – droga powiatowa (3 km),
3. Kobylin – droga powiatowa (1km),
4. Kałęczyn – droga gminna (odcinek Kownaty – Olszyny – 3,5 km),
5. Jeziorko (tzw. Nowe Jeziorko) – droga stanowiąca własność Gminy (2,5 km).

Najwyższa Izba Kontroli zauważa⁶, że „(...)Samorządy lokalne, w gestii których znajduje się ta sieć drogowa nie posiadają takich możliwości finansowych, aby w stosunkowo szybkim czasie dostosować zarządzaną sieć dróg do właściwych wymogów zarówno technicznych jak i ochrony środowiska.” Tym nie mniej ilość przeznaczanych środków z budżetu państwa na ten cel jest znikoma w porównaniu do potrzeb.

Gmina Piątница dotychczas była omijana przez europejskie korytarze transportowe w tym regionie, których rozwój ma strategiczne znaczenie nie tylko dla pojedynczych samorządów, ale również i dla całego kraju. Realnych kształtów po wieloletnich staraniach nabiera budowa drogi S61 Szczuczyn – Ostrów Mazowiecka, stanowiącej fragment Via Baltica, która będzie przebiegać przez Gminę, na budowę której ruszyły pierwsze przetargi⁷. Budowa tej drogi oznacza otwarcie naszego regionu na zewnątrz, skrócenie czasu przemieszczania się środków transportu drogowego, udrożnienie miast zakorkowanych przez powszechny kołowy transport towarów, większą dostępność dla potencjalnych inwestorów, jak również dla turystów.

Sprawnie zarządzane, właściwie utrzymane oraz bezpieczne drogi samorządowe są siłą napędową i gwarantem szybkiego rozwoju gospodarczego, a co za tym idzie, powstawania nowych inwestycji w miejscach oddalonych od większych skupisk ludzkich i tworzenia nowych miejsc pracy bez koniecznych przemieszczeń ludności⁸. Dobrej jakości połączenia komunikacyjne

⁶ Informacja o wynikach kontroli - Organizacja Sieci dróg powiatowych i gminnych z uwzględnieniem efektów realizacji „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych”, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,6370,vp,8135.pdf>, s. 20, [dostęp: 2017.03.20]

⁷ *Via Baltica w 2021 roku? To realne, bo już ruszyły pierwsze przetargi*, Narew, Nr 412, 7 lutego 2017 r., s.1, 2.

⁸ <http://www.pkd.org.pl/pliki/referaty/balcerek.pdf>, [dostęp: 2017.03.20]

bez wątpienia ograniczają zjawisko swoistego „wykluczenia strukturalnego” całego regionu ze stref rozwoju.

3.2. Ścieżki rowerowe

Gmina Piątница nie posiada infrastruktury sieci ścieżek rowerowych, która współcześnie jest pożądana na tym terenie z powodu zapewnienia bezpieczeństwa cyklistów, rozwoju tej formy aktywności ruchowej oraz ilości terenów atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo.

Turystyka rowerowa jest również modną formą wypoczynku, która z roku na rok rozwija się co raz bardziej. Może ona przynosić zyski i stać się jeśli nie stałym, to dodatkowym, sezonowym źródłem dochodu dla osób prowadzących na trasie usługi związane z zapewnieniem podróżującym komfortu, w postaci odpowiednio zorganizowanych miejsc obsługi turysty (MOT). By tak się stało, muszą być wytyczone i wybudowane odpowiednie, dostępne ścieżki rowerowe. W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Piątница istnieje jedynie ścieżka wiodąca przez tereny zalewowe Narwi (od Piątницы Poduchownej do Drozdowa), która z uwagi na swoje położenie nie zawsze byłaby dostępna. Realizacja tego przedsięwzięcia zatem, powinna być poddana gruntownej analizie, a trasa zaplanowana tak, by unikalne walory przyrody można było podziwiać przez większą część roku, a nie jedynie przez krótki czas lata.

W sytuacji braku, opisywanego w tym punkcie, rodzaju infrastruktury trudno porównywać ten stan z innymi samorządami. Jednakże należy zaznaczyć, że długość ścieżek rowerowych na terenie województwa podlaskiego jest najkrótsza na tle ościennych województw.

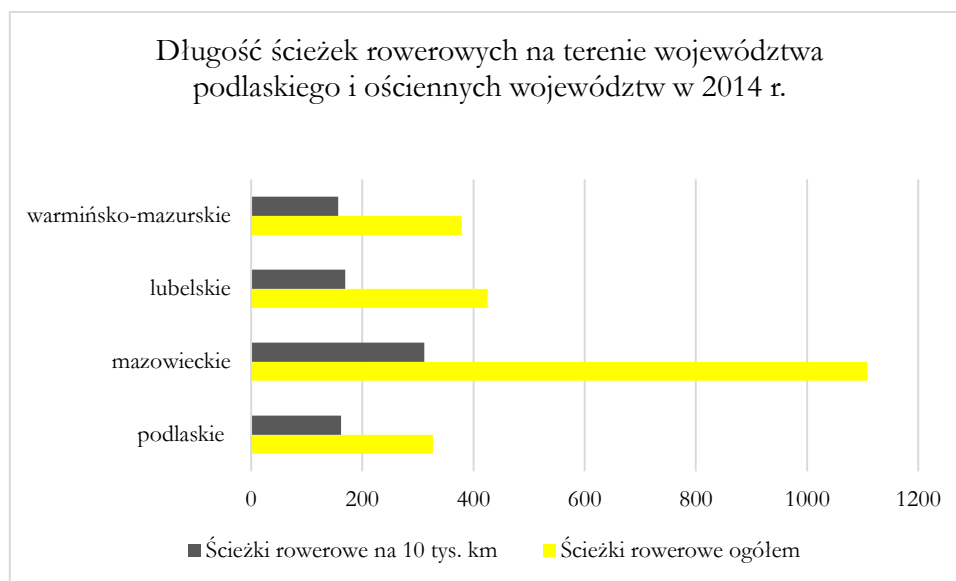
Długość ścieżek rowerowych na terenie województwa podlaskiego i ościennych województw w 2014 r.

Wyszczególnienie	Jednostka	Województwo				Polska
		podlaskie	Mazowieckie	lubelskie	warmińsko-mazurskie	
Ścieżki rowerowe ogółem	km	326,9	1108,3	425,5	379	9347,5
Ścieżki rowerowe na 10 tys. km		161,9	311,7	169,3	156,8	298,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024

Obrazuje te dane poniższy wykres:

Źródło: opracowanie własne

Należy w tym miejscu nadmienić, że teren Gminy Piątница omija najdłuższy (liczący ponad 2000 km⁹) spójnie oznakowany szlak rowerowy w Polsce - Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, którym została objęta gmina sąsiednia – Gmina Łomża. Bliskość jego stwarza jednak pewne możliwości wybudowania tras, które mogłyby stanowić odnogi po najatrakcyjniejszych terenach leżących po prawej stronie Narwi.

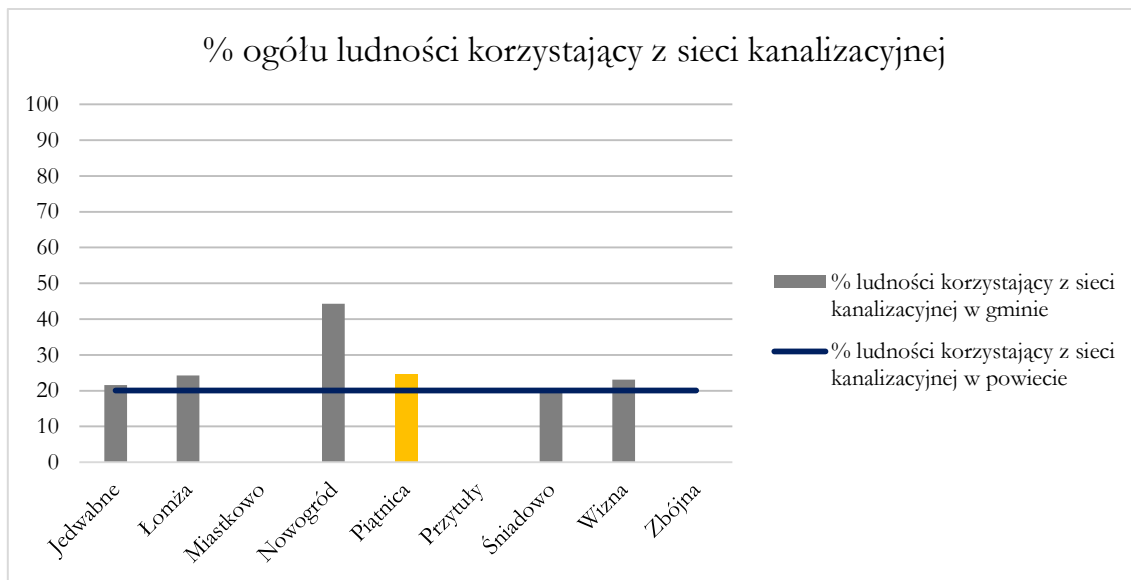
Dodatkowym aspektem, jaki wynika z posiadania ścieżek rowerowych może być obok promocji zdrowego stylu życia – aspekt środowiskowy – osiągnięty m.in. poprzez ograniczenie liczby pojazdów spalinowych, w wyniku korzystania z tej formy przemieszczania się w drodze do pracy, na zakupy, itp.

3.3. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna

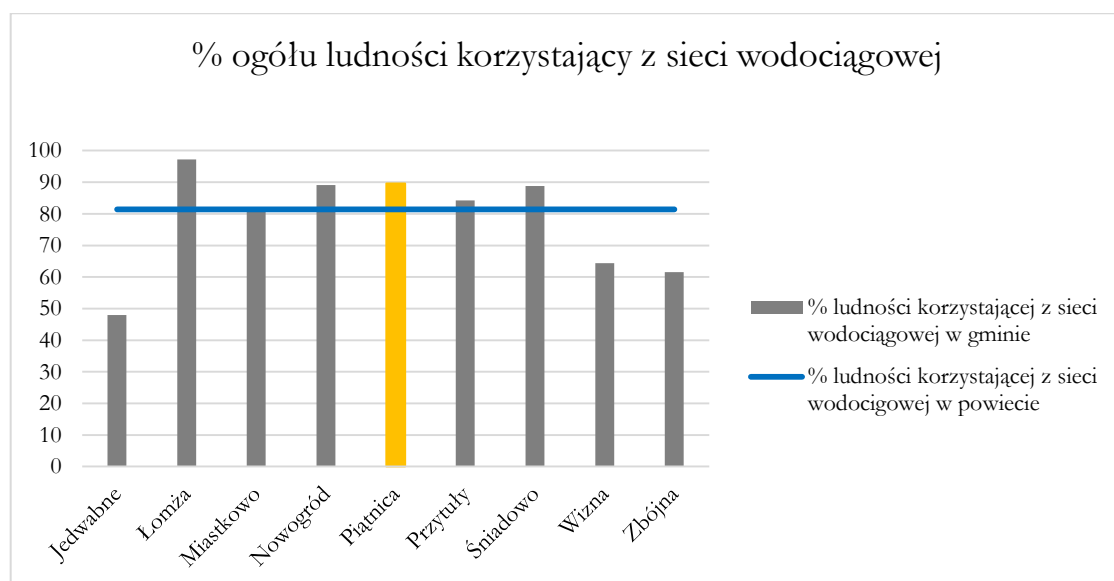
Gminną siecią wodociągową objęte są wszystkie 44 sołectwa (100%). Liczy ona 158,7 km oraz 2580 sztuk przyłączy wodociągowych, natomiast sieć kanalizacyjna ma długość 25,6 km

⁹ <http://greenvelo.pl/porta1/pl/o-szlaku>, [dostęp: 2017.03.29]

oraz 668 sztuk przyłączy kanalizacyjnych¹⁰. Według danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku w 2015 roku w Gminie Piątnica z instalacji wodociągowej korzystało 89,6% ludności, natomiast z kanalizacyjnej 24,5%.

Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

¹⁰ Pismo Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i kanalizacji Sp. Z o.o. w Łomży Nr TT-DS/159/2016 z dnia 22.01.2016 r.

Analiza danych w zakresie pokrycia terenu powiatu siecią wodociągową i kanalizacyjną prowadzi do wniosku, że o ile sieć dostarczająca wodę jest dość dobrze rozwinięta, o tyle sieć odprowadzająca nieczystości płynne pokrywa jedynie średnio 20% obszaru. Uzyskanie wskaźnika podobnego do sieci wodociągowej wymaga jeszcze wielu nakładów finansowych oraz prac koncepcyjnych.

Na terenie Gminy funkcjonuje 5 stacji uzdatniania wody. Sieć funkcjonuje w postaci wodociągów grupowych: Piątnica, Jeziorko, Drozdowo, Dobrzyjałowo i Marianowo, gdzie ludność zaopatrywana jest w wodę z ujęcia będącego w trwałym zarządzie przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. chor. Jana Szymańskiego w Marianowie.

Poniższa tabela przedstawia sieć wodociągową na terenie Gminy Piątnica:

stacja uzdatniania wody	średnia wielkość produkcji [m ³ /d]	max. wielkość produkcji [m ³ /d]	obsługiwane miejscowości
wodociąg Piątnica	476,5	2088	Piátnica Poduchowna
wodociąg Jeziorko	198,5	768	Jeziorko, Budy Czarnockie, Rządkowo, Poniat, Wyrzyki, Zabawka, Elżbiecin, Kalinowo Kolonia, Wiktorzyn
wodociąg Dobrzyjałowo	453,9	1464	Dobrzyjałowo, Budy-Mikołajka, Choszczewo, Guty, Kałęczyn, Motyka, Kownaty, Wyludzin, Olszyny, Olszyny-Kolonia, Taraskowo, Górki-Szewkowo, Górki-Sypniewo, Kobylin, Kisielnica, Nowy Cydzyn, Stary Cydzyn, Murawy, Drożęcín-Lubiejewo, Stary Drożęcín, Nagórki, Peza, Czarnocin
wodociąg Drozdowo	271,9	2592	Drozdowo, Kalinowo, Piátnica Włościańska, Niewodowo, Rakowo-Boginie, Rakowo-Czachy, Krzewo, Nowe Krzewo, Truszki, Zelechy, Kosaki
wodociąg Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie	38	brak danych	Marianowo

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na parametry fizyko-chemiczne pobieranej wody, a także na stan techniczny urządzeń pobierających wodę, pilnej interwencji wymaga stacja uzdatniania wody w Jeziorku. Wieloletnia eksploatacja urządzeń stacji uzdatniania wody spowodowała, że nastąpiło maksymalne ich zużycie. Remont stacji został oceniony jako nieefektywny ekonomicznie, co wpłynęło na podjęcie decyzji o budowie nowej stacji uzdatniania wody w Jeziorku. Urząd Gminy Piątница skompletował już wszelką potrzebną dokumentację oraz złożył wniosek do Podlaskiego Urzędu Marszałkowskiego o dofinansowanie tego przedsięwzięcia ze środków PROW - Poddziałanie: 7.2 - Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii.

Obok instalacji kanalizacyjnej, z której korzysta $\frac{1}{4}$ mieszkańców Gminy, podstawowym systemem odprowadzania ścieków pozostają zbiorniki bezodpływowe (szamba), z których osady winny być wywożone do oczyszczalni ścieków. Przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy jest zaledwie 10 oraz 2 oczyszczalnie ścieków, z których jedna jest oczyszczalnią zakładową Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Piątнице, a druga w bardzo złym stanie technicznym mieści się na terenie Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie i obsługuje mieszkańców tej miejscowości. Został zaprojektowany kanał sanitarny, który po wybudowaniu umożliwi przekazywanie ścieków bytowych z terenu Marianowa, do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w Piątнице Poduchownej, z którego ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w Łomży. Główną oczyszczalnią obsługującą system kanalizacyjny Gminy jest oczyszczalnia Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji – spółki należącej do Miasta Łomży. Gmina Piątница ma zawarte porozumienie z Miastem Łomża, na podstawie którego przekazała Miastu w bezpłatne używanie swoje urządzenia wodociągowo-kanalizacyjne na czas nieokreślony¹¹.

Biorąc pod uwagę parametry techniczne urządzeń, ich bezpieczeństwo dla środowiska (szczelność) oraz stan techniczny, który w przypadku wszystkich innych urządzeń poza zbiornikami bezodpływowymi musi być co najmniej dobry, żeby poprawnie spełniały swoją funkcję, jak również incydenty związane z przypadkami niewłaściwego opróżniania tychże zbiorników, należy stwierdzić, że istnieje w związku z powyższym pilna potrzeba rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej, która zapewniłaby racjonalną gospodarkę ściekową na terenie Gminy. Na obszarach zabudowy zwartej powinna być to sieć kanalizacyjna oparta na kanałach grawitacyjnych, tam gdzie to niezbędne uzupełniona kanałami tłocznymi.

¹¹ Porozumienie międzygminne Prezydenta Miasta Łomża z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie wspólnego wykonywania przez Miasto Łomża i Gminę Piątница zadań zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 68, poz. 788)

Natomiast na obszarach zabudowy rozproszonej właściwa byłaby budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

3.4. Infrastruktura gazowa

Emisja zanieczyszczeń podczas spalania poszczególnych paliw, która przedstawia się następująco:¹²

Rodzaj opalu / Zanieczyszczenie	GAZ - spalenie 1m ³		OLEJ OPAŁOWY LEKKI - spalenie 1t	DREWNO -spalenie 1t	WĘGIEL KAMIENNY EKOGROSZEK - spalanie 1t	WĘGIEL KAMIENNY ORZECH - spalenie 1t	
	Jednostka	Ilość	Jednostka	Ilość			
Tlenki siarki SO _x	gram	0,08	kg	0,814	0,11	9,6	14
Tlenki azotu NO _x		1,65		2,395	1,05	3,2	2,1
Tlenek węgla CO		0,3		0,64	20	10	50
Dwutlenek węgla CO ₂		2000		3200	1200	2130	2000
Pył (zawieszony)		0,0005 (właściwie brak)		0,41	1,5	10	10
Benzo(α)piren		Znikome / brak		0,01	Brak	0,003	0,015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.nie-truje.pl/baza-wiedzy/zagrozenia-dla-zdrowia/co-emitujemy-podczas-spalania>

¹² <http://www.nie-truje.pl/baza-wiedzy/zagrozenia-dla-zdrowia/co-emitujemy-podczas-spalania>

Źródło: opracowanie własne

Sieć gazowa w powiecie łomżyńskim znajduje się we wstępnej fazie rozwoju - średnia dla powiatu to 1,5% ludności korzystającej z tego typu instalacji. W 3 samorządach gminnych na 9 w powiecie nie funkcjonuje sieć gazowa w ogóle, w kolejnych 4 nie przekracza wartości 0,2% ogółu mieszkańców. Zatem 3% mieszkańców w Gminie Łomża i 4,2% w Gminie Piątница stanowi w porównaniu do pozostałych gmin znaczący odsetek ludności, w szczególności, że obydwa samorzady posiadają największą liczbę mieszkańców w powiecie.

W Gminie Piątница infrastruktura gazowa została zbudowana w Piątницы Poduchownej i Piątницы Włociańskiej. Pozostałe miejscowości nie są zgazyfikowane. Największym odbiorcą gazu w Gminie jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątницы. Z gazu korzystają też wszystkie budynki użyteczności publicznej Gminy położone w Piątницы Poduchownej. Ogółem przyłącza gazowe posiadają 134 budynki. Zauważalny jest niewielki, ale stały wzrost liczby mieszkańców korzystających z tego rodzaju paliwa.

3.5. Infrastruktura elektroenergetyczna

Gmina Piątница zasilana jest w energię elektryczną liniami napowietrznymi 15kV z istniejących stacji transformatorowych 110/15kV /GPZ/ w Łomży z możliwością zasilania z GPZ Wizna. Na terenie Gminy znajduje się 109 stacji transformatorowych 15/0,4kV. W większości przypadków są to słupowe

stacje transformatorowe typu ŻH, STS lub STSa. Odbiorcy energii elektrycznej są obsługiwani przez posterunek energetyczny w Łomży. Istniejąca sieć elektroenergetyczna nie we wszystkich częściach Gminy jest w zadowalającym stanie technicznym. Ze względu na konfigurację sieci elektroenergetycznej SN i jej stan techniczny, dostarczana odbiorcom moc i energia elektryczna odpowiada ich potrzebom w tym zakresie. Przez teren Gminy przebiega także odcinek połączenia elektroenergetycznego Polska – Litwa - linia 400 kV Elk – Łomża.

Jeśli chodzi o energię pozyskiwaną z odnawialnych źródeł – na terenie Gminy wydano 4 decyzje w sprawie warunków zabudowy dla instalacji odnawialnego źródła energii realizowanego w ramach zabudowy produkcyjnej służącej do produkcji energii odnawialnej, której przedmiotem jest budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy elektrycznej do 0,98 MW (obwód wsi Drozdowo i Żelechy), do 1 MW (obwód wsi Wyludzin) i do 1,8 MW (obwód wsi Czarnocin). Budowa tych instalacji nie została dotychczas sfinalizowana.

Stwierdzić, zatem należy, że na terenie Gminy Piątница wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest znikome. Oznacza to, że lokalne bezpieczeństwo energetyczne rozumiane jako stan gospodarki umożliwiający pokrycie perspektywicznego zapotrzebowania odbiorców na paliwa i energię, w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony, przy zachowaniu wymagań ochrony środowiska, zapewniane przez dywersyfikację dostaw importowanych paliw oraz zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych, jest bardzo niskie. Zmiana opisanego stanu wymaga długofalowych działań, opartych na działaniach systemowych, zapewniających wsparcie dla osób podejmujących działania w opisanym zakresie.

3.6. Publiczny transport zbiorowy

Zmieniona ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1867 z późn. zm.) nakłada na gminy i powiaty obowiązek organizowania transportu na swoim terenie. Zmienione przepisy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

W tym zakresie został przyjęty Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Łomżyńskiego¹³, w którym została ustalona sieć linii o charakterze użyteczności publicznej. Organizowanie samych przewozów dotychczas nie zostało rozstrzygnięte.

¹³ Uchwała Nr XXV/138/2017 Rady Powiatu Łomżyńskiego z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Łomżyńskiego (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 2330)

3.7. Gospodarka odpadami

Gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w 2016 r. objęto 2527 gospodarstw domowych. Szacunkowa liczba mieszkańców uwzględniona w deklaracjach na koniec 2016 r. wynosiła 8112. Różnica między liczbą osób zameldowanych a zamieszkałych jest wynikiem migracji ludności do innych miejscowości (gmin) lub za granicę. Ze zgromadzonych deklaracji wynika, że na koniec 2016 r. 98,72 % właścicieli nieruchomości zadeklarowało selektywny sposób gromadzenia odpadów komunalnych.

ODPADY W GMINIE PIĄTNICA				
ROK	OSIĄGNIĘTY POZIOM OGRANICZENIA MASY ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI KIEROWANYCH DO SKŁADOWANIA	OSIĄGNIĘTY POZIOM RECYKLINGU, PRZYGOTOWANIA DO PONOWNEGO UŻYCIA NASTĘPUJĄCYCH FRAKCJI ODPADÓW KOMUNALNYCH: PAPIERU, METALI, TWORZYW SZTUCZNYCH I SZKŁA	ZMIESZANE [Mg]	LICZBA NIERUCHOMOŚCI
2014	52,9%	27,4%	1512,9	2443
2015	55,9%	35,36%	1587,6	
2016	0,0%	22,89%	1659,29	2527

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Piątek opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość i stawki opłaty ustalonej w wysokości:

- 1) 19,50 zł miesięcznie na jednego mieszkańca, w przypadku zbierania i odbioru odpadów w sposób nieselektywny (zmieszane),
- 2) 6,50 zł miesięcznie na jednego mieszkańca, w przypadku zbierania i odbioru odpadów w sposób selektywny.

W zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przedsiębiorca odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości

zamieszkałych obowiązany jest dokonywać odbioru odpowiednio zebranych odpadów komunalnych w każdej ilości, według ustalonego przez siebie harmonogramu. Projekty harmonogramów są konsultowane, a następnie zatwierdzone przez Wójta Gminy Piątnicy. W ramach gospodarki odpadami zorganizowano także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Mieszkańcy, mogą we własnym zakresie oddawać do punktu PSZOK tzw. odpady problemowe, np. wielkogabarytowe (meble), czy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Piątnica nakłada również na właścicieli nieruchomości zamieszkałych obowiązek utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości między innymi poprzez wyposażenie jej w urządzenia o odpowiedniej pojemności, służące do gromadzenia wytworzonych odpadów. W Gminie Piątnica obowiązuje mieszany (workowo – pojemnikowy) system segregacji odpadów komunalnych. Zmieszane odpady komunalne należy gromadzić w pojemnikach metalowych lub z tworzywa sztucznego, z zamykaną pokrywą o pojemności 120 l lub 240 l (zabudowa zagrodowa i jednorodzinna) oraz o pojemności do 1100 l (zabudowa wielorodzinna). Odpady zbierane selektywnie można natomiast gromadzić w workach z folii polietylenowej LDPE o grubości dostosowanej do ilości i rodzaju odpadów, przeznaczonych do selektywnej zbiórki odpadów, o pojemności od 60 l do 120 l. Selektywna zbiórka polega na gromadzeniu odpadów przez właścicieli nieruchomości w określonych frakcjach, co ułatwia dalsze przetwarzanie odpadów.

System gospodarki odpadami na terenie Gminy Piątnica normują wewnętrzne akty prawne oraz założenia Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017 (WPGO). Od dnia 1 stycznia 2013 r. wszystkie odpady komunalne zmieszane kierowane są do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), zapewniających mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku. Gospodarka odpadami w województwie podlaskim opiera się na wskazanych w WPGO na lata 2012 – 2017 regionach gospodarki odpadami (RGO). Odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu. W każdym RGO wyznaczono instalacje regionalne, instalacje zastępcze oraz stacje przeładunkowe. W województwie podlaskim wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami (RGO): Centralny, Południowy, Północny i Zachodni. W Zachodnim Regionie Gospodarowania Odpadami wydzielono dwa obszary:

- 1) obszar Czartoria,
- 2) obszar Czerwony Bór.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017 Gmina Piątница znajduje się w Regionie Zachodnim – Obszar Czartoria. Wobec tego system gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Piątница oparty jest o regionalny zakład zagospodarowania odpadów – Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii. Oznacza to, że odpady komunalne zebrane z terenu Gminy przekazywane są do tego zakładu.

POZIOMY OGRANICZANIA MASY ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI PRZEKAZYWANYCH DO SKŁADOWANIA W STOSUNKU DO MASY TYCH ODPADÓW WYTWORZONYCH W 1995 R. [%]									
ROK	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	75	50	50	50	45	45	40	40	35

Źródło: opracowanie własne

W roku 2016 Gmina Piątница osiągnęła stosowne poziomy ograniczania masy odpadów.

3.8. Zasób mieszkaniowy gminy

Jednym z zadań gospodarki komunalnej o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych jest świadczenie usług społecznych m.in. poprzez zapewnienie mieszkań komunalnych. Zasób mieszkaniowy gminy gospodarowany jest zgodnie z wieloletnim programem, uchwalanym przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego na co najmniej pięć kolejnych lat¹⁴. Gmina Piątница posiada w swoim zasobie mieszkaniowym budynki będące w różnym stanie technicznym. Niektóre z nich budowane były przed II Wojną Światową, niektóre zaraz po wojnie, a najnowsze w latach 1980-1985. Budynki te, a szczególnie najstarsze, w latach ubiegłych przechodziły różne remonty i modernizacje takie jak

¹⁴ Uchwała Nr 123/XXII/2016 Rady Gminy Piątница w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Piątница na lata 2016-2020 (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4583)

zmiana pokrycia dachowego, wymiana stolarki okiennej, wymiana głównego zasilania energetycznego, doprowadzenie wody, wykonanie instalacji wodno - kanalizacyjnej oraz centralnego ogrzewania.

Lp.	Lokalizacja zasobu	Ilość lokali	Łączna pow. użytkowa mieszkań w m ²	Rodzaj mieszkania	Podstawowa charakterystyka zasobu	ogólny stan techniczny budynku
1.	Piątnica Poduchowna, (ul. Stawiskowska)	11	376,79	Komunalne (10) Socjalne (1)	Budynek murowany. Dach budynku pokryty blachodachówką. Brak ocieplenia. Elewacja wewnętrzna (klatka schodowa) i zewnętrzna stara wymagająca remontu. Zewnętrzne drzwi i okna starego typu (nieefektywne energetycznie).	średni
2.	Piątnica Poduchowna, (ul. Szkolna)	6	374,58	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty blachodachówką falistą. Zewnętrzne drzwi i okna wymienione na nowe.	dobry
3.	Piątnica Poduchowna, (Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piątnicy)	2	95,00	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty blachodachówką falistą. Zewnętrzne drzwi i okna wymienione na nowe.	dobry
4.	Olszyny (ul. Krótka)	1	61,70	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty eternitem. Drzwi zewnętrzne starego typu- do wymiany. Brak elewacji zewnętrznej. Budynek nieocieplony. Okna nowe, wymienione.	średni
5.	Olszyny (ul. Wiśniowa)	1	54,40	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty blachodachówką. Na nowej części budynku jest elewacja+ ocieplenie. Stara część budynku nieocieplona. Nowe drzwi zewnętrzne i okna.	dobry

6.	Dobrzyjałowo, ul. Zdrojowa (Szkoła Podstawowa)	1	68,86	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty eternitem. Budynek ocieplony z nową elewacją. Nowe drzwi i okna.	dobry
7.	Elżbiecin (Budynek na terenie szkoły leśnej)	2	146,78	Komunalne	Budynek murowany przykryty stropodachem obklejonym papą. Brak elewacji i ocieplenia. Drzwi zewnętrzne nowego typu. Okna nowe, wymienione.	średni
8.	Nowy Cydzyn (dawna Szkoła Podstawowa)	2	120,48	Komunalne	Budynek murowany przykryty stropodachem obklejonym papą. Brak ocieplenia i nowoczesnej elewacji. Drzwi zewnętrzne starego typu.	średni
9.	Górki-Sypniewo (dawna Szkoła Podstawowa)	2	99,21	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty blachodachówką. Drzwi zewnętrzne i okna nowego typu. Brak ocieplenia. Elewacja starego typu.	średni
10.	Kalinowo (dawna Szkoła Podstawowa)	2	92,39	Komunalne	Budynek drewniany, nieocieplony, pokryty eternitem. Stolarka drzwiowa i okienna starego typu (drewniana).	Zły
11.	Drozdowo, ul. Główna (Szkoła Podstawowa)	1	52,00	Komunalne	Budynek murowany. Dach budynku pokryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i nową elewację. Drzwi zewnętrzne i okna wymienione.	Zły
12.	Rakowo Boginie (Szkoła Podstawowa)	2	82,00	Komunalne	Budynek murowany przykryty stropodachem obklejonym papą. Budynek jest ocieplony i posiada nową elewację.	dobry
14.	Marianowo	1	38,00	Komunalne	Mieszkanie w budynku wielorodzinnym, starego typu.	dobry
15.	Budy Czarnockie	1	46,40	Komunalne	Budynek murowany, pokryty blachą, drzwi zewnętrzne i okna nowego typu.	dobry
Razem		35	1767,35			

Zródło: opracowanie własne

Wszystkie lokale mieszkalne są zamieszkałe, a do Urzędu Gminy Piątnica wpływają zapytania o możliwość przedzielenia lokalu komunalnego. W związku z powyższym nie można uznać, iż posiadany mieszkaniowy zasób gminy zaspokaja wszystkie potrzeby mieszkańców Gminy.

3.9. Budownictwo mieszkaniowe

Atrakcyjność mieszkaniowa gminy jest sumą wielu czynników takich jak położenie (odległość od miejsca pracy, centrów usług, które oferuje miasto), posiadanej infrastruktury drogowej oraz sieci uzbrojenia terenu (ciepłownicze, elektroenergetyczne, kanalizacyjne, gazowe, telekomunikacyjne i wodociągowe), oferowanych usług (szkoły, przedszkola, przychodnie, apteki, sklepy, etc.) oraz atrakcyjności przyrodniczej i krajobrazowej.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA 10 TYS. LUDNOŚCI						
GMINA	ROK			POWIAT ŁOMŻYŃSKI	WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	POLSKA
	2013	2014	2015	2015	2015	2015
Jedwabne	11	5	4	25	40	38
Łomża	38	55	47	25	40	38
Miastkowo	35	28	25	25	40	38
Nowogród	19	29	17	25	40	38
Piątnica	14	21	28	25	40	38
Przytuły	5	5	5	25	40	38
Śniadowo	9	16	15	25	40	38
Wizna	5	9	12	25	40	38
Zbójna	21	32	35	25	40	38

Zródło: opracowanie własne

Gmina Piątnica w roku 2015, jako jedna z trzech gmin, przekroczyła średnią mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. ludności dla powiatu łomżyńskiego. Tylko Gmina Łomża przekroczyła tę średnią dla województwa i kraju. W Gminie Piątnica notuje się stały wzrost liczby budynków mieszkalnych, co świadczy, że jej atrakcyjność mieszkaniowa wzrasta.

3.10. Gminne obiekty i urządzenia użyteczności publicznej

Prócz mieszkaniowego zasobu gminy miejscowy samorząd dysponuje innymi budynkami użyteczności publicznej – wyłączono z niego budynki oświatowe. Budynki pochodzą z różnego okresu – najstarszy budynek Urzędu Gminy Piątница powstał pod koniec XIX wieku, jako budynek artylerii fortecznej, pozostałe w przeważającej większości – w ciągu trzech dekad – lata 60-te, 70-te i 80-te. Część z nich została poddana częściowym, niektóre nawet – gruntownym, remontom. Jednakże wiele budynków pozostaje wciąż w stanie wymagającym pilnej interwencji budowlanej z uwagi na pogarszający się stan techniczny, chociażby na skutek przemarzania, czy nieszczelnego pokrycia dachowego. W wielu z nich mieszczą się Ochotnicze Straże Pożarne, natomiast wszystkie pełnią funkcje społeczno-integracyjne, służąc mieszkańcom poszczególnych miejscowości jako miejsca spotkań, zebrań, narad, stanowiąc swoiste centra życia w lokalnych społecznościach wiejskich.

Lp.	Lokalizacja zasobu	Rok budowy	Przeznaczenie zasobu	Łączna pow. użytkowa w m ²	Podstawowa charakterystyka zasobu
1.	Piątница Poduchowna, ul. Stawiskowska 53	1888	Pomieszczenia biurowe Urzędu Gminy	450,00	Budynek murowany. Budynek nie figuruje w rejestrze zabytków i nie jest objęty ochroną konserwatorską. Brak elewacji zewnętrznej. Budynek nie ocieplony. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Dach pokryty blachą trapezową.
2.	Piątница Poduchowna, ul. Szkolna 25	1960	Pomieszczenia Gminnego Ośrodka Kultury, Ochotniczej Straży Pożarnej, Biblioteki Publicznej	397,95	Budynek murowany, nieocieplony. Elewacja zewnętrzna starego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna nowego typu. Budynek posiada stropodach obklejony papą. Budynek przeznaczony do remontu.
3.	Budy Czarnockie 25	1969 1960	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	252,00	Budynek murowany przykryty stropodachem obklejonym papą. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne.
4.	Czarnocin 166	1983	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	598,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne

					oraz okna wymienione na nowoczesne.
5.	Dobrzyjałowo, ul. Zdrojowa 2	1957	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	140,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
6.	Drozdowo, ul. Dolna 2	1982	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej, świetlica wiejska	359,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
7.	Górki Sypniewo 38	1979	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	105,00	Budynek murowany przykryty eternitem. Nie ocieplony. Elewacja zewnętrzna starego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna nowego typu.
8.	Guty 15	1960	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	95,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne.
9.	Jeziorko 38	1984	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	480,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne.
10.	Kisielnica 99	1978	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	178,00	Budynek murowany pokryty blachą trapezową. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
11.	Kosaki 20	1961	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	116,64	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada elewację starego typu, nie ocieplony. Drzwi zewnętrzne wymienione na nowoczesne. Okna starego typu.

12.	Kownaty 86	1962	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	105,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowe.
13.	Krzewo 29	1965 (stara część), 1993	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	265,20	Budynek murowany. Dach przykryty eternitem. Drzwi zewnętrzne nowego typu. Okna starego typu. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
14.	Murawy 40	1985	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej, świetlica wiejska	418,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
15.	Niewodowo 28A	1986	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	297,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką. Budynek posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
16.	Nowy Cydzyn	1960	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	399,00	Budynek murowany przykryty blachą trapezową. Elewacja starego typu. Budynek nie ocieplony. Drzwi zewnętrzne i okna częściowo wymienione.
17.	Olszyny, ul. Krótka 3	1986	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej, przychodnia lekarska	529,00	Budynek murowany przykryty blachodachówką i eternitem. Elewacja starego typu. Budynek nie ocieplony. Drzwi zewnętrzne i okna częściowo wymienione.
18.	Rakowo Boginie 30	1985	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	160,00	Budynek murowany pokryty blachodachówką. Budynku posiada ocieplenie i elewację zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowe.
19.	Wyrzyki 19	1964	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	210,00	Budynek murowany przykryty eternitem. Elewacja starego typu. Budynek nie ocieplony. Drzwi zewnętrzne i okna częściowo wymienione.

20.	Żelechy 3	1958	Pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej	134,00	Budynek murowany przykryty blachą trapezową. Budynek posiada ocieplenie i elewacje zewnętrzną nowego typu. Drzwi zewnętrzne oraz okna wymienione na nowoczesne. Budynek wyposażono w urządzenie do klimatyzacji.
21.	Żelechy 1	1960	Budynek po dawnej szkole podstawowej	429,00	Budynek murowany przykryty eternitem. Elewacja starego typu. Budynek nie ocieplony. Drzwi zewnętrzne i okna częściowo wymienione.
22.	Krzewo 31	1986	Budynek, w którym prowadzony jest sklep	96,9	Budynek murowany przykryty papą. Elewacja starego typu. Okna stare. Drzwi zewnętrzne nowe.
24.	Poniat 38	1965	Budynek po dawnej szkole podstawowej	187,20	Budynek murowany pokryty blachą falistą. Elewacja zewnętrzna nowego typu, częściowo ocieplona. Okna i drzwi zewnętrzne nowego typu. Wewnątrz częściowo wyremontowany, brak instalacji wod.-kan., brak szamba, brak centralnego ogrzewania, w części nieremontowanej – brak posadzek.

Źródło: opracowanie własne

Budynki szkół należących do Gminy Piątница przekazane są dla nich w trwały zarząd. W najgorszym stanie technicznym jest budynek Szkoły Podstawowej w Kieselnicy, który wymaga pilnego remontu. Na budynku Szkoły Podstawowej w Dobrzyjałowie winno być wymienione pokrycie dachowe, w pozostałych szkołach potrzebne są prace remontowe wynikające z bieżącego użytkowania budynków.

3.11. Infrastruktura sportowa

Zaplecze sportowe w Gminie Piątница jest niewystarczające, znajduje się w fazie budowy. Najlepiej rozwiniętą bazę do uprawiania sportu mają szkoły z Piątницы Poduchownej, gdzie w jednym kompleksie, bezpośrednio przyległym do szkół znajduje się Gminna Hala Sportowa (połączona łącznikiem z budynkami szkolnymi) oraz boiska zewnętrzne i kort tenisowy.

Gminna Hala Sportowa, oddana do użytkowania w 2007 r., posiada arenę główną o wymiarach 43 m x 25,5 m, z możliwością podziału na 3 sekcje, widownię – 200 miejsc siedzących i 100 miejsc

stojących, sale pomocnicze: fitness i siłownię, zaplecze sanitarno-szatniowe (4 sztuki) oraz pomieszczenia techniczne w podpiwniczeniu.

Kompleks boisk zewnętrznych składa się z kortu tenisowego o podłożu tartanowym, boiska do gry w piłkę ręczną, również o podłożu tartanowym, pełnowymiarowego boiska do gry w piłkę nożną o podłożu z trawy naturalnej i boiska o polu gry 50 m x 90 m o podłożu z trawy syntetycznej.

Brakuje zatem, obiektów do uprawiania lekkoatletyki, takich jak np. rzutnia do dysku, skocznia w dal i wzwyż, bieżnia.

Ponadto, przy Szkole Podstawowej w Drozdowie znajduje się boisko sportowe „Orlik 2012”, które zostało otwarte 15.12.2011 r. Kompleks powstał w ramach programu rządowego "Moje Boisko – ORLIK 2012". W skład kompleksu sportowo rekreacyjnego w Drozdowie wchodzi: boisko piłkarskie o wymiarach 30 m x 62 m (pole gry 26 m x 56 m) o nawierzchni z trawy syntetycznej, boisko wielofunkcyjne do koszykówki i piłki siatkowej o wymiarach 19,1m x 32,1m (pole gry 15,1 m x 28,1 m) o nawierzchni poliuretanowej, murowany budynek sanitarno-szatniowy, oświetlenie kompleksu rozmieszczone na 9 słupach dla boiska piłkarskiego i boiska wielofunkcyjnego.

W Gminie Piątница funkcjonują również 2 siłownie zewnętrzne (przy Szkole Podstawowej w Jeziorcu i OSP Czarnocin) oraz urządzenia rekreacyjno-sportowe Starym Cydzynie, Olszynach-Kolonii, Elżbiecinie, Rakowie-Boginiach i w Piątnicy Poduchownej (przy Forcie III).

3.12. Zabytki

Jednym z głównych walorów stanowiących o atrakcyjności Gminy – obok niezaprzeczalnie bezcennych obszarów przyrodniczych – są zabytki. Zabytek zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opieką nad zabytkami¹⁵ to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu

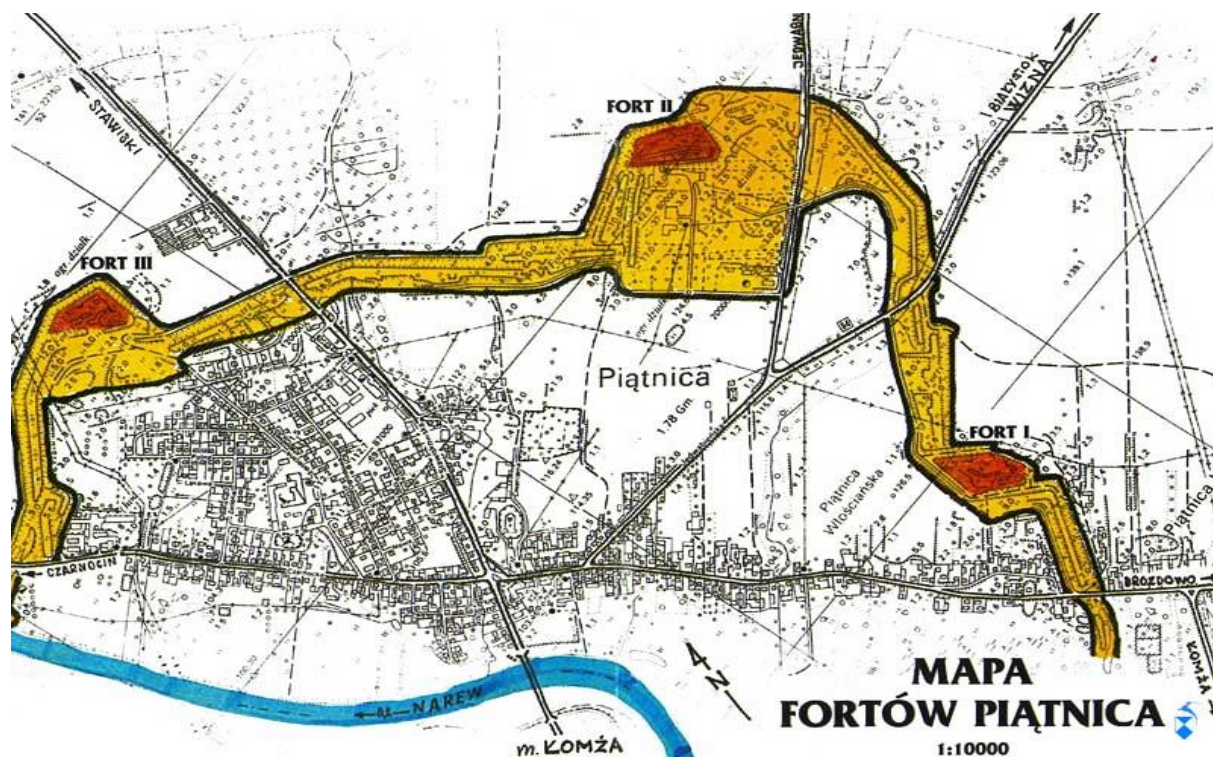
¹⁵ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.)

na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Zabytki dzieli się na nieruchome, ruchome i archeologiczne.

3.12.1. Forty Piątlica (Przedmoście Piątlica)

Bez wątpienia najwięszym zabytkiem w Gminie Piątlica są forty – powstałe w końcówce XIX wieku – wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych. Jest to zabytek o największej powierzchni – kilkudziesięciu hektarów, wymagający pilnej interwencji, posiadający wysoki potencjał, będący w posiadaniu Gminy Piątlica i właścicieli prywatnych. Forty, a w zasadzie Przedmoście Piątlica, stanowiące przeważającą część Twierdzy Łomża - pierścienia fortów zabezpieczającego przeprawę łomżyńską na Narwi, składa się z trzech fortów oznaczonych obecnie jako Fort I, II i III (pierwotnie oznaczone pierwszymi literami alfabetu rosyjskiego - A, B i W). Geneza powstania Twierdzy sięga lat 80-tych XIX wieku, kiedy komisja kierująca pracami fortyfikacyjnymi na zachodnich rubieżach Rosji, pod kierunkiem ministra wojny – Piotra S. Wannowskiego, zdecydowała o budowie systemu półstałych pozycji ufortyfikowanych na linii rzeki Narwi m.in. w Pultusku, Róźnie, Ostrołęce i Łomży. Projekt zakładał budowę pięciu fortów i jednej baterii – trzech fortów na prawym, północnym brzegu Narwi w Piątlicy i dwóch fortów na lewym, południowym brzegu. Budowę ziemno-drewnianych fortyfikacji w okolicach Łomży rozpoczęto w 1887 roku. W międzyczasie w Rosji powstał nowy plan wojny, który wpłyną na weryfikację uprzednich założeń. Zarzucono budowę na lewym brzegu Narwi na rzecz prawobrzeżnych umocnień. Forty w Piątlicy wybudowano według projektu gen. Wieliczko z 1897 roku, będącego wzorcowym rozwiązaniem dla wszystkich tego rodzaju twierdz rosyjskich wybudowanych w ciągu następanej dekady. Na głównego budowniczego został wyznaczony plk inż. Aleksiej Piotrowicz Szoszin, późniejszy twórca podobnych fortyfikacji w dalekim Władywostoku (wybrzeże Morza Japońskiego). Wybudowano trzy forty wzmocnione budowlami betonowymi (grubość ścian i stropów 1,5 – 2 metry) w postaci koszar szyjowych dla załogi, schronów pogotowia bojowego, kaponier i przeciwsłarpowych galerii. Fort I, II i III zabezpieczone zostały wałem obronnym i rowem, łączyła je wewnętrzna droga forteczna. Lewe skrzydło przedmościa opierało się bezpośrednio o rzekę, zaś prawe o moczary i bagna nadrzeczne. Zadaniem tego typu obiektów było długie samodzielne stawianie oporu atakom przeciwnika, gdyż przystosowane były do obrony okrężnej. Posiadały własne kuchnie, piekarnie,

ujęcie wody, ogrzewanie i spalinowy agregat prądowłrczy. W I Wojnie Światowej Forty nie odegrały znaczącej roli, będąc jedynie dla Rosjan bazą wypadową na Prusy Wschodnie. Wydatnie przysłużyły się natomiast Polakom w wojnie bolszewickiej 1920 roku - od 28 lipca do 2 sierpnia 1920 roku bronił się tu batalion zapasowy 33 Pułku Piechoty w sile 900 żołnierzy (trzy kompanie strzeleckie i jedna kompania karabinów maszynowych) i 101 Ochotniczego Pułku Piechoty pod dowództwem kapitana Raganowicza. Podczas II Wojny Światowej Forty w Piątncy obsadzone były przez 33 Pułk Piechoty, który skutecznie odpierał ataki 10 Dywizji Pancerniej przy wsparciu 24 Dywizji Piechoty nieprzyjaciela w dniach 7-10 września 1939 roku.

Piątnica Poduchowna: Forty

Piątnica Poduchowna: Forty

Piątnica Poduchowna: Forty

Piątnica Poduchowna: Forty - wnętrze

Piątnica Poduchowna: Forty - wnętrze

Forty tylko w niewielkim stopniu są przystosowane do zwiedzania. Na Forcie III działa Muzeum Fort, przedstawiające eksponaty związane z wojskowością i bronią oraz Strzelnica Forty, którą zarządza od 2012 r. Fundacja SAGITTARIUS i Klub Strzelecki SAGITTARIUS. Strzelnica jest obiektem, z którego odwiedzający korzystają rekreacyjnie. Co roku w maju odbywają się tu zawody – Turniej Strzelecki Samorządowców, a w listopadzie turniej patriotyczny dla rodzin – „10 strzałów ku chwale

Ojczyzny”. Miejsce ma z pewnością potencjał, jednak brakuje zaplecza zapewniającego gościom komfortowe warunki użytkowania obiektu.

Forty są również domem nietoperzy, zasiedlających je licznie, również tych najrzadszych gatunków – pod ochroną prawną.

To właśnie Forty i nietoperz figurują w herbie Gminy Piątница ustanowionym uchwałą nr 7/V/2011 Rady Gminy Piątница z dnia 30 stycznia 2011 r.

3.12.2. Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Piątницы Poduchownej oraz cmentarz parafialny

Kościół murowany zaczęto budować w 1914 r., a ukończono w 1938 r. Został on jednak wsadzony w 1944 roku przez wycofujących się Niemców. Szkielet kościoła pozostał – zburzone zostały wieże i dach. Kościół odbudowano w stylu neogotyckim, w 1951 roku dokonano jego konsekracji. W kościele zachowały się: monstrancja i pacyfikał z 1720 r., relikwiarz z 1772 r., kielich z 1850 r., chrzcielnica z końca XVIII wieku oraz krzyże procesyjne z XVII i XIX wieku.

Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Piątницы Poduchownej

Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Piątnicy Poduchownej (wnętrze)

Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Piątnicy Poduchownej, Monstrancja (1720 r.)

Cmentarz parafialny w Piątnicy Poduchownej, nagrobki z XIX wieku

3.12.3. Pozostałości majątku Kisielnica – spichlerz i park dworski

Majątek Kisielnica usytuowany był na łagodnie opadającym wzniesieniu, po wschodniej stronie dawnego traktu wiodącego z Łomży do Petersburga, przy skęćie do Kolna. Prowadziła do niego brukowana, w kształcie litery Y, wysadzana lipami aleja. Dwór znajdował się w północno-wschodniej części założenia rezydencjonalno-gospodarczego, otoczony był przez park. Na przełomie XIX i XX wieku powstały murowane zabudowania gospodarcze (oficyna, rządzówka, stajnia, spichlerz, budynek stacji krów i obora) i prawdopodobnie nowy dwór. Folwark był uprzemysłowiony. Działały tu gorzelnia, cegielnia, mydlarnia, cieplarnia i młyn. Na początku lat 20-tych XX wieku dobra liczyły 801 ha. W okresie międzywojennym powstała Fabryka Przetworów Owocowych i Cukrów „Kisielnica” B. Kisielnicki i S-ka. Bohdan Kisielnicki utworzył we wsi sklep, świetlicę i prawdopodobnie szkołę. Prowadził plantacje drzew owocowych i specjalistyczną hodowlę róż. W 1945 roku ziemia została rozparcelowana i utworzono 42-hektarowe Państwowe Gospodarstwo Roln. Na skutek rabunkowej gospodarki większość budynków uległa zniszczeniu. Do dnia dzisiejszego przetrwał spichlerz i częściowo

przebudowana rządcówka. Z założenia parkowego ocalały nieliczne drzewa. Obecnie zachowane pozostałości majątku są własnością Województwa Podlaskiego, w użytkowaniu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej - Szpitala Wojewódzkiego im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łomży, który prowadzi tam Ośrodek Rehabilitacji Diennej dla Dzieci. W ośrodku prowadzone są zajęcia rehabilitacji z udziałem koni, przez wykwalifikowaną kadrę instruktorów hipoterapii, których zaangażowanie przynosi wymierne wyniki, a nawet sukcesy. Zajęcia odbywają się w zabytkowym budynku przedstawionym na fotografii poniżej. Rodzice dzieci, które korzystają z zajęć, bardzo wysoko cenią sobie wykonywaną w Ośrodku pracę. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że jest to jeden z trzech działających w województwie podlaskim ośrodków hipoterapii (pozostałe dwa są położone w Supraślu i Nowej Wsi k/Suwałk), a więc w znacznej odległości - co najmniej 100 km – co uniemożliwiłoby rodzicom z tego terenu zapewnienie tej formy pomocy swoim chorym dzieciom. Żadne inne województwo nie posiada tak małej liczby miejsc do hipoterapii¹⁶. Warunki, które doskonale widać, wymagają natychmiastowej interwencji.

Kisielnica: spichlerz; Ośrodek Rehabilitacji Diennej dla Dzieci

¹⁶ http://fundacja-hipoterapia.pl/pokaz/dzial/44/0/Baza_o%C5%9Brodki%20C3%B3w_hipoterapii.html [dostęp: 2017.06.15]

Kisielnica: część założenia parkowego

3.12.4. Dolny Dwór Rodziny Lutosławskich w Drozdowie

Został wybudowany prawdopodobnie zgodnie z projektem Franciszka Lilpopa. Do lepiej zachowanej północnej części Starego Dolnego Dworu, dobudowano piętrową willę. Pracę ukończono w 1895 r. W przeciwieństwie do Górnego Dworu, gdzie umeblowanie było raczej proste - Dolny Dwór we wspomnieniach rodzinnych był zawsze wytworny i lśniący czystością. Zniszczenia, jakie dotknęły dwór podczas I Wojny Światowej i Wojny 1920, a potem kryzys lat trzydziestych, spowodowały, że majątek zbankrutował. W 1936 r. doszło do licytacji majątku przez Bank Rolny. Dwór i niewielką resztówkę wykupiła od skarbu państwa córka Wincentego Lutosławskiego - Maria. Zamieszkała ona w 1937 r. w Dolnym Dworze ze swym mężem Mieczysławem Niklewiczem. II wojna światowa obeszła się łagodnie z dworem i zabudowaniami gospodarczymi, zniszczeniu uległ browar. W czasach PRL – budynki podworskie zostały zdewastowane, w części dworu urządzono ośrodek zdrowia. Podjęła w nim pracę Maria Niklewiczowa, mieszkająca nadal we dworze, stanowiącym prawnie jej własność¹⁷, jako jedyna właścicielka ziemska w powiecie łomżyńskim, gdyż posiadany przez Państwa Niklewiczów majątek nie przekraczał 50 ha. Po śmierci Marii Niklewiczowej (w 1979 r.) stary

¹⁷ Na mocy dekretu z dnia 6 września 1944 r. Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego o przeprowadzeniu reformy rolnej parcelacji podlegały m.in. wszystkie nieruchomości ziemskie o ogólnej powierzchni ponad 50 ha użytków rolnych, z wyłączeniem województwa poznańskiego, pomorskiego i śląskiego, gdzie limit podwyższono do 100 ha, niezależnie od wielkości użytków rolnych.

dwór modrzewiowy, bardzo już zniszczony, został rozebrany, a następnie odbudowany z zastosowaniem współczesnych materiałów budowlanych. W 1984 r. utworzono w nim Muzeum Przyrodnicze, będące oddziałem Muzeum Okręgowego w Łomży, które od 1995 roku stało się samodzielną placówką - Muzeum Przyrody w Drozdowie. Budynek jest zachowany w dobrym stanie. Prócz swojej codziennej działalności, gości również imprezy prestiżowe, takie jak coroczny Festiwal Muzyczne Dni Drozdowo-Łomża, Spotkania Pokoleń w Kręgu Kultury Ziemiańskiej, Złot Druha Szarego i wiele innych. Za zabudowaniami rozciąga się piękny stary park dworski.

Dolny Dwór Rodziny Lutosławskich - Muzeum Przyrody w Drozdowie (widok od strony parku)

3.12.5. Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Drozdowie oraz cmentarz parafialny

Kościół wzniesiony w latach 1869-1879 w stylu neoromańskim. Budowla na planie prostokąta, z wydzielonym prezbiterium, od strony południowej przylega do niej wieża – dzwonnica. Budynek murowany z cegły, otynkowany, na fundamencie z bloków kamiennych.

Nad nawą dach dwuspadowy, nad dzwonnica namiotowy, miedziany. Elewacja frontowa trójosiowa, boczna sześćosiowa. Na osi głównej elewacji frontowej, wokół drzwi wejściowych portal arkadowy, w kondygnacji wyższej – rozeta, nad nią troforium, boczne okulusy. Na osiach bocznych okna we wnękach arkadowych. Kościół wymaga remontu wnętrza.

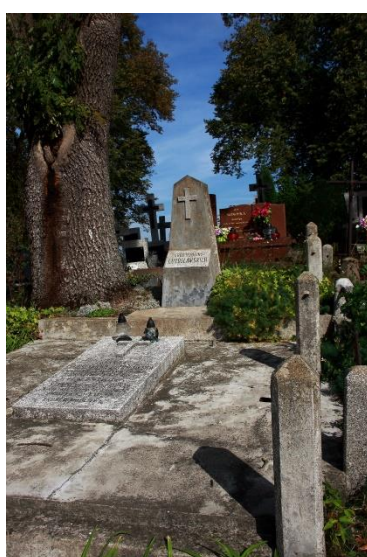
Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Drozdowie

Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Drozdowie

Cmentarz parafialny w Drozdowie

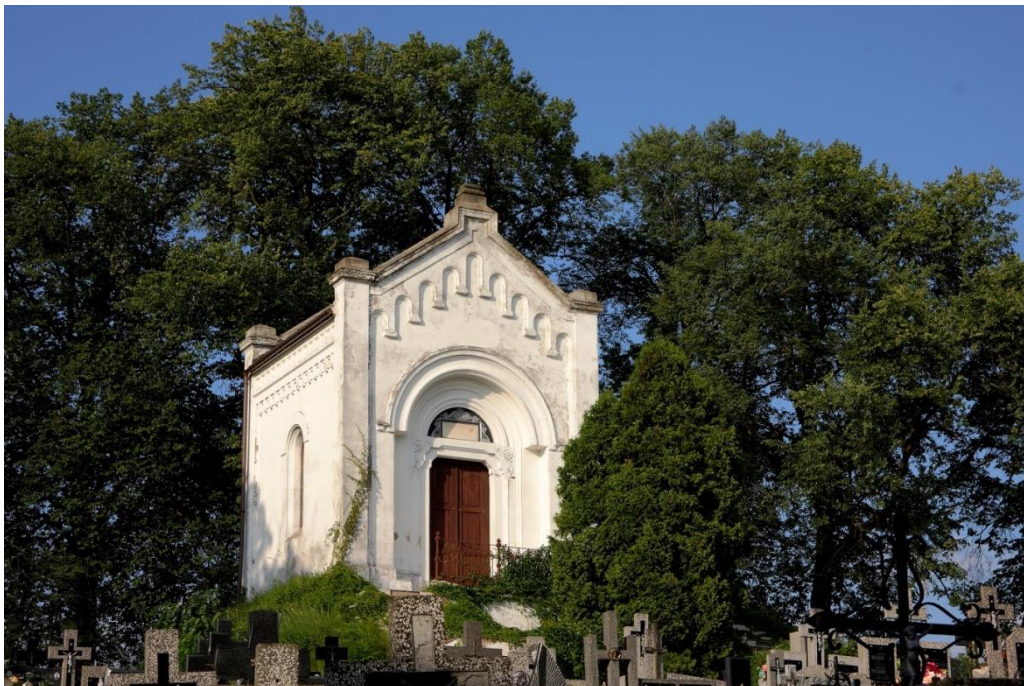

Cmentarz parafialny w Drozdowie, stare nagrobki

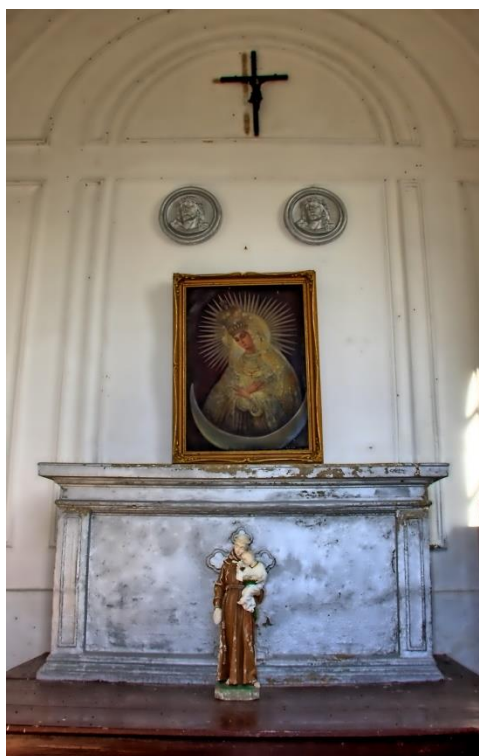
3.12.6. Kaplica grobowa Rodziny Lutosławskich

Kaplica wzniesiona w 1870 r. na cmentarzu rzymsko-katolickim w Drozdowie na polecenie Franciszka Lutosławskiego według projektu Witolda Lanciego (1828-1892). Kaplica neoromańska, na rzucie zbliżonym do kwadratu, dwukondygnacyjna, z kryptą w przyziemiu. Elewację frontową zdobi trójkątny szczyt z fryzem arkadowym, a elewacje boczne – fryz podokapowy. W przyziemiu znajduje się wejście, ujęte w dwubiegowe schody. Okna zamknięte półkoliście. Dwuspadowy dach pokryty jest blachą. Pochowani są w niej członkowie rodu

Lutosławskich m.in. Ks. Kazimierz Lutosławskich – Druh Szary – autor krzyża harcierskiego.
Kaplica w złym stanie. Wymaga remontu.

Kaplica grobowa Rodziny Lutosławskich na cmentarzu parafialnym w Drozdowie

Kaplica grobowa Rodziny Lutosławskich na cmentarzu parafialnym w Drozdowie (wewnątrz)

3.12.7. Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobrzyjałowie oraz cmentarz parafialny

Obecny murowany kościół został wybudowany w latach 1856-1860. W latach 1915-1924 kościół odbudowany ze zniszczeń wojennych, a następnie w latach 1992 -1994 powiększony. Plebania murowana wybudowana w 1886 r. Do ciekawszych zabytków kościoła należy neoromański ołtarz główny – wykonany przez firmę Insam et Prinoth Ars Ortisei z Tyrolu oraz dwa neobarokowe ołtarze boczne powstałe w 1920 roku w warsztacie stolarskim Borysa z Małego Plocka. Inne zabytki to barokowa monstrancja z 1680 roku i kielichy: barokowy z 1680 roku i neobarokowy z 1782 roku.

Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobrzyjałowie

Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobrzyjalowie, Ołtarz główny –
wykonany przez firmę Insam et Prinoth Ars Ortisei z Tyrolu

Kościół pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobrzyjalowie,
Barokowa monstrancja (1680 r.)

Cmentarz parafialny w Dobrzyjałowice

Cmentarz parafialny w Dobrzyjałowice, nagrobki z XIX wieku

3.12.8. Kaplica Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Olszynach

Kaplica została przekształcona przez dwie noce bez zezwolenia władz w 1952 r. z murowanej kapliczki wzniesionej w 1905 r. Przechowywany jest w niej osiemnastowieczny obraz Matki Boskiej Śnieżnej z Dzieciątkiem Jezus oraz relikwie świętej Prudencji.

Kaplica Nawiedzenia NMP w Olszynach

Kaplica Nawiedzenia NMP w Olszynach,
obraz Matki Boskiej Śnieżnej z Dzieciątkiem Jezus (XVIII w.)

Kaplica Nawiedzenia NMP w Olszynie, Relikwie Św. Prudencji umieszczone w ołtarzu

3.12.9. Kapliczki przydrożne

Przemierzając Gminę Piątница natknąć się możemy na wiele przydrożnych kapliczek pochodzących z różnego okresu i wykonanych w różnym stylu. Kapliczki ustawiano przy drogach lub na skrzyżowaniach dróg, w miejscach objawień religijnych lub ważnych dla społeczności lokalnej wydarzeń. Są nieodłącznym elementem krajobrazu polskiego, choć występują też w innych krajach europejskich. Jedną z najstarszych (1852 r.) i najbardziej wartościowych pod względem stylu budowy jest tzw. Św. Piotr przy drodze wojewódzkiej nr 668 Piątница Poduchowna – Jeziorko, wzniesiony przez małżonków Piotra i Rozalię Kowalewskich. Kapliczka ta została darowana wraz z gruntem znajdującym się wokół niej w kwietniu 2017 r. przez jej dotychczasowego właściciela dla Gminy Piątница. Dzięki temu będzie możliwa dosyć kosztowna, a wymagająca jak najszybszego wykonania, restauracja zabytku, by mógł on cieszyć kolejne pokolenia.

Kapliczka Św. Piotra koło Jeziorka (1852 r.)

Kapliczka z figurą Matki Boskiej (1880 r.), Czarnocin

Kapliczka ze Św. Marią Magdaleną (1852 r.), Piątница Poduchowna ul. Czarnocka

Krzyż (1883 r.), Kownaty, Guty

3.12.10. Cmentarze leśne

Od wielu stuleci las dawał schronienie partyzantom, bywał też miejscem bitew i potyczek, chowano też tutaj ofiary zbrodni reżimów XX wieku. Na terenie Gminy Piątница również istnieją miejsca, gdzie spoczęli żołnierze polegli w bitwach, ale też ludzie wyrwani z domów, więźniowie, starcy rozstrzelani z zimną krwią pod osłoną nocy. Większość tych grobów nie posiada żadnej dokumentacji – jest bezimienna, funkcjonuje jedynie w świadomości lokalnych mieszkańców jako miejsce pochówku poległych w danym momencie historii.

3.12.10.1. Cmentarz leśny w Jeziorku – Miejsce Pamięci Narodowej

Cmentarz leśny położony jest na północ od wsi Jeziorko, przy drodze wojewódzkiej nr 668. Na terenie cmentarza znajdują się trzy mogiły zbiorowe, stanowiące miejsce spoczynku ofiar trzech egzekucji - zbrodni hitlerowskich – ponad 170 ofiar. W 2006 r. cmentarz został uznany przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa za Miejsce Pamięci Narodowej.

W jednej mogile pochowano mieszkańców domu starców z Pieńk Borowych (ok. 60 osób), zamordowanych w lipcu 1942 roku. W drugiej mogile pochowano więźniów politycznych z więzienia w Łomży, zamordowanych w nocy z 29 na 30 czerwca 1943 roku. Stracono wówczas 62 osoby przetrzymywane w łomżyńskim więzieniu. Dopiero po upływie prawie 70 lat poznano prawdziwą listę ofiar, mieszkańców m.in. gmin Nur, Andrzejewo, Czyżew i Klukowo. Była to akcja odwetowa na partyzantach, członkach AK i innych zaangażowanych politycznie Polakach. Początkowo grób był bezimienny. W trzeciej mogile pochowano mieszkańców Łomży. Egzekucja odbyła się w samo południe w czwartek 15 lipca 1943 r. Rozplakatowane wkrótce na murach miasta niemieckie ogłoszenie mówiło, że była to również akcja odwetowa. Zabito 52 osoby spośród rodzin inteligencji łomżyńskiej, w tym 9 nauczycieli i 9 dzieci. Groby i ogrodzenie wokół nich wymagają odrestaurowania.

Cmentarz leśny w Jeziorku, Gablota z obuwem ofiar

Cmentarz leśny w Jeziorku, Grób więźniów politycznych

3.12.10.2. Cmentarz leśny w Dobrzyjałowie

Cmentarz z czasów I wojny światowej, znajduje się ok. 1,5 km na północ od miejscowości Dobrzyjałowo, w kierunku miejscowości Jurzec (dojazd polną drogą). Nieznana jest ilość i tożsamość pochowanych żołnierzy. Spoczywają tu prawdopodobnie żołnierze niemieccy i rosyjscy, polegli na początku marca 1915 roku podczas próby przerywania frontu obsadzonego przez Korpus Scholtza – wchodzącego w skład 8 Armii Cesarstwa Niemieckiego, jaką podjął na tym odcinku I Korpus Armijny – wchodzący w skład 10 Armii Imperium Rosyjskiego. Rosjanie otrzymali zadanie wyparcia Niemców z zajmowanych na północ od Łomży pozycji.

Natarcie Rosjan nie przyniosło jednak powodzenia. Na cmentarzu znajduje się 60 mogił pojedynczych, i 9 zbiorowych, w których pochowano ok. 120 żołnierzy. Cmentarz znajduje się na nieruchomości stanowiącej własność prywatną. Kilka lat temu studenci pochodzący z Dobrzyjałowa postawili na cmentarzu krzyż, odnowili mogiły i wycieli bujne krzaki. Niestety, zarośla odrastają w bardzo szybkim tempie i miejsce to znowu wymaga dużych nakładów pracy.

Cmentarz leśny z I Wojny Światowej w Dobrzyjałowie

3.13. Wykaz zabytków

Poniżej przedstawiona została lista zabytków z terenu Gminy Piątnica.

A. Wykaz zabytków nieruchomych z terenu gminy Piątnica, ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków					
Lp.:	Miejscowość	Obiekt / forma własności	Gmina	Nr rejestru / data wpisu	Data powstania budowy zabytku (rok)
1	Drozdowo ul. Główna	Kościół parafialny / własność kościelna	Piątnica	A- 104 24.04.1981 r.	1869- 1878 r.
2	Drozdowo ul. Główna	Plebania / własność kościelna	Piątnica	A-106 25.04.1981 r.	1985 r.
3	Drozdowo ul. Główna	Ogrodzenie kościoła parafialnego / własność kościelna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	4 ćw. XIX w.

4	Motyka	Stajnia w zagrodzie młyńskiej/ Młyn wodny/ własność prywatna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	ok. 1921 r.
5	Dobrzyjałowo	Kościół parafialny/ własność kościelna	Piątnica	A-59 28.04.1980 r.	1860 r.
6	Drozdowo ul. Główna	Kaplica grobowa Lutosławskich/ własność kościelna	Piątnica	A-105 24.04.1981 r.	1870 r.
7	Kisielnica	Dawny spichlerz/ województwo podlaskie + własność prywatna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	k. XIX w.
8	Kisielnica	Zespół folwarczno-parkowe/ województwo podlaskie + własność prywatna	Piątnica	A-173 21.07.1981 r.	k. XIX w.
9	Drozdowo	Dwór/ powiat łomżyński	Piątnica	A- 222 17.12.1985 r.	XVIII/XIX w.
10	Dobrzyjałowo	Plebania/ własność kościelna	Piątnica	A-125 27.04.1981 r.	1885 r.
11	Dobrzyjałowo	kaplica cmentarna/ własność kościelna	Piątnica	A-124 27.04.1981 r.	1869 r.
12	Kałęczyn	Młyn wodny (zespół)/ własność prywatna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	1918 r.
13	Wyludzin 12	Młyn wodny (zespół)/ własność prywatna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	1920/1945 r.
14	Drozdowo	Zespół dworsko-parkowo- folwarczny/ powiat łomżyński	Piątnica	A- 222 17.12.1985 r.	XVIII/XIX w. XIX/XX w.
15	Drozdowo	Zespół dworsko-folwarczny/ własność prywatna	Piątnica	A-48 23.11.1978 r.	XIX/XX w.
16	Marianowo	Zespół folwarczny/ diecezja łomżyńska + własność prywatna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	XIX/XX w.

17	Piątnica	Twierdza Łomża Forty Piątnica	Piątnica	A-37 30.10.1968 r.	1887-1889 r., 1901- 1909 r., 1939 r.
18	Drozdowo	Piwnica browaru/ własność prywatna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestr	1878-79 r.
19	Piątnica	stanowisko obserwacyjno- bojowe dla 1 RKM do ognia czołowego w wale czołowym fortu 1/ własność prywatna	Piątnica	A-37 30.10.1968 r.	1939 r.
20	Piątnica	stanowisko obserwacyjno- bojowe dla 1 RKM do ognia czołowego w wale czołowym fortu 1/ własność prywatna	Piątnica	A-37 30.10.1968 r.	1939 r.
21	Piątnica	stanowisko obserwacyjno- bojowe dla 1 RKM do ognia czołowego na styku wału barkowego i czołowego fortu 2/ własność prywatna	Piątnica	A-37 30.10.1968 r.	1939 r.
22	Piątnica	stanowisko obserwacyjno- bojowe dla 1 RKM do ognia czołowego w wale czołowym fortu 2/ własność prywatna	Piątnica	A-37 30.10.1968 r.	1939 r.
23	Piątnica	Plebania przy kościele parafialnym/ własność kościelna	Piątnica	A-281 17.03.1987 r.	1880 r.
24	Piątnica	Kościół parafialny/ własność kościelna	Piątnica	A-516 03.11.1987 r.	1914 r.
25	Olszyny	Kościół/ własność kościelna	Piątnica	Pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestr	1905 r.

B. Cmentarze					
Lp.:	Nr rejestru	Obiekt	Obszar	Miejscowość	Forma własności terenu
1	A-296 09.06.1987	Cmentarz rzymskokatolicki	1,23 ha	Dobrzyjałowo	Własność kościelna
2	A-306 12.06.1987	Cmentarz rzymskokatolicki	1,58 ha	Drozdowo	Własność kościelna
3	A-325 09.09.1987	Cmentarz rzymskokatolicki	1,91 ha	Piątnica	Własność kościelna
4	A-276 12.03.1987	Cmentarz żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej	5,25 m ²	Kisielnica	Własność prywatna
5	A-277 12.03.1987	Cmentarz żołnierzy niemieckich z I wojny światowej	0,07 ha	Kisielnica	Gmina Piątnica
6	Obiekt pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	Cmentarz z II wojny światowej	0,30 ha	Jeziorko	Skarb Państwa
7	Obiekt pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	Cmentarz z okresu I wojny światowej, przy pomniku z 1892	0,04 ha	Czarnocin	Gmina Piątnica
C. Parki zabytkowe					
Lp.:	Nr rejestru	Obiekt	Obszar	Miejscowość	Forma własności
1	A-173/ 21.07.1981	Pozostałości parku w zespole dworsko-parkowym	ok. 0,20 ha	Kisielnica	Województwo Podlaskie + własność prywatna
2	A-222/ 17.12.1978	Park dworski w zespole dworsko-parkowym	2,89 ha	Drozdowo	Powiat Łomżyński

3	A-48/ 23.11.1978 A- 276	Pozostałości parku w zespole dworsko- parkowym	ok. 0,20 ha	Drozdowo	Własność prywatna
4	Obiekt pod opieką konserwatora, nie wpisany do rejestru	Park (pozostałości śladowe)	ok. 0,20 ha	Dobrzyjałowo	Własność prywatna
D. Zabytki archeologiczne					
Lp.:	Nr rejestru/ data wpisu	Obiekt/ wiek pochodzenia	Obszar	Miejscowość	Forma własności
1	A-490, Dec. KL. WKZ- 5340-21/93 z dnia 18.03.1993 r.	Osada, XII- XVI w.	2,90 ha	Drozdowo	Własność prywatna
2	A-484, Dec. KL. WKZ- 5340-15/92	Osada wczesnośredniowieczna (XI- XIII w.)	0,97 ha	Rakowo-Czachy	Własność prywatna

Źródło: opracowanie własne

4. Środowisko

4.1. Warunki geologiczne

Pod względem budowy geologicznej gmina Piątница położona jest na wyniesieniu mazowiecko-suwalskim w obrębie platformy wschodnio-europejskiej. Krystaliczne podłoże występuje dość płytko pod stosunkowo niewielką pokrywą młodszych skał osadowych mezozoicznych i kenozoicznych. Pod utworami czwartorzędowymi występują osady kredowe w postaci margli i wapieni oraz osady trzeciorzędowe wykształcone jako ily, mulki i piaski. Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez plejstocenijskie piaski, gliny i pyły polodowcowe oraz holocenijskie utwory rzeczne i bagienne. Najpowszechniej występującym utworem powierzchniowym są piaski zwałowe pokrywające większą część wysoczyzny w rejonie wsi: Krzewo, Rakowo Boginie i Żelechy. Należą do nich piaski gliniaste, pylaste oraz lokalnie pyły o znacznej miąższości. Duży obszar Gminy pokrywają również gliny, przeważnie piaszczyste z pyłami (Nowy Cydzyn, Stary Cydzyn, Jeziorko, Kisielnica, Kownaty).

Zróżnicowanie pokrywy glebowej jest znaczne i wiąże się z różnym składem mechanicznym gleb i stosunkami wodnymi. Dla obszaru wysoczyznowego charakterystyczne są gleby bielcowe i brunatne, dla dolin mady oraz gleby murszowe, torfowe i torfowo-mułowe.

4.2. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu Gminy Piątница ukształtowana została w wyniku akumulacyjnej działalności lodowca, a następnie podlegała procesom denudacji, tj. łagodzenia form na niektórych obszarach oraz przekształcaniu w nowe formy na innych terenach.

Dominującą jednostką geomorfologiczną jest wysoczyzna morenowa falista, wyniesiona od 125 m do 155 m n.p.m., o spadkach średnio do 5%, a miejscami 5-10%. W obrębie wysoczyzny wyróżnić można: strefę krawędziową, pagórki kemowe, moren czołowych oraz moren martwych lodów, poziom erozyjno-denudacyjny, dolinki wód roztopowych, dolinki denudacyjne i fluwialno-denudacyjne, doliny rzeczne.

Oceniając rzeźbę terenu pod kątem przydatności pod zabudowę należy stwierdzić, że jest ona atrakcyjna krajobrazowo. Duży procent powierzchni zajmują strefy krawędziowe, głęboko wcięte dolinki, zabagnione dna dolin rzecznych i obniżen terenowych

4.3. Gleby

Najwyższe walory w skali Gminy posiadają gleby brunatne i biellicowe pszenne dobre lub pszenno-żytnie, IIIa-IIIb klasy bonitacyjnej. Charakteryzują się one znaczną zasobnością w składniki pokarmowe, dobrymi warunkami wodno-powietrznymi, dobrą strukturą i są łatwe do uprawy. Przy prawidłowym gospodarowaniu pozwalają uzyskiwać wysokie plony wszystkich gatunków uprawnych. Gleby te występują w okolicach wsi: Kisielnica, Nowy Cydzyn, Drozdowo.

W klasie IIIb-IVb pozostają czarne ziemie należące do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego. Dorównują wyżej wymienionym glebom zawartością składników pokarmowych, ale z uwagi na wadliwe stosunki wodne (okresowe nadmiary lub niedobory wilgotności) ich bonitacja jest niższa. Gleby zbożowo-pastewne mocne wymagają specjalnego doboru gatunków oraz odmian o znacznej tolerancji stosunków wodnych i przy sprzyjającej pogodzie dają bardzo wysokie plony. Poważnym problemem tych gleb, związanym z obszarem ich występowania, jest zjawisko erozji polegającej na rozmywaniu stoków i splukiwaniu gleb do obszarów niżej położonych.

Średnio korzystne warunki do uprawy stwarzają gleby brunatne żytnio-ziemniaczane oraz czarne ziemie w kompleksie zbożowo-pastewnym słabym w IVa-IVb klasie bonitacyjnej. Gleby brunatne są mniej zasobne w składniki pokarmowe i bardziej wrażliwe na przesuszanie. Najbardziej nadają się pod uprawy owsa, jęczmienia, koniczyny, saradeli, niektórych warzyw, zwłaszcza marchwi. Czarne ziemie okresowo wykazują nadmiar lub niedobór wilgoci. Uprawa tych gleb musi uwzględniać dokładny dobór gatunków i odmian roślin. Kategorie tych gleb spotyka się we wsiach: Marianowo, Drozdowo, Kosaki, Żelechy, Wyrzyki, Kisielnica.

Rejony występowania powyższych gleb w klasach bonitacyjnych III-IV predysponowane są do wysokotowarowej produkcji roślinnej. Formy pozarolniczego zagospodarowania tych gleb nie powinny być uwzględniane.

Pozostałe gleby niepodlegające ochronie prawnej przed zmianą sposobu użytkowania na nierolniczy wykazują mniejszą przydatność rolniczą. W grupie tych gleb wyróżniono m.in. gleby brunatne lub czarne ziemie żytnio-ziemniaczane słabe z niewielkim udziałem gleb zbożowo-pastewnych w V klasie bonitacyjnej charakteryzujące się małą zawartością składników pokarmowych, niezbyt korzystnymi warunkami powietrzno-wodnymi, okresowym niedoborem lub nadmiarem wilgoci. Podniesienie stopnia ich kultury jest bardzo trudne i wymaga melioracji oraz stosowania znacznych ilości nawozów. Przydatne są jedynie pod uprawę żyta, ziemniaków

i lubinu żółtego, a na glebach wilgotnych kapusty, brukwi i innych roślin pastewnych. Ponadto wymienić należy najuboższe gleby, do których zaliczono gleby brunatne wylugowane żytnio-lubinowe V-VI klasy bonitacyjnej. Gleby te są bardzo przepuszczalne i ubogie pokarmowo. Brak jest tutaj praktycznych możliwości podniesienia ich wartości rolniczej. Nadają się głównie pod uprawę żyta i lubinu. W warunkach gospodarki drobnotowarowej uprawa tych gleb jest nieopłacalna i w pierwszej kolejności winny być przeznaczane na cele nierolnicze.

Spośród użytków zielonych przeważającą powierzchnię zajmują gleby hydrogeniczne w kompleksie średniej przydatności rolniczej, w III i IV klasie bonitacyjnej o dość korzystnych warunkach wodno-pokarmowych dla roślin. Tereny te predysponowane są do wysokotowarowej produkcji paszy.

Użytki zielone słabe położone są na bardzo lekkich glebach murszowych lub torfowych w V klasie bonitacyjnej. Na ogół wymagają poprawy stosunków wodnych. Pasze z nich uzyskiwane są gorszej jakości, a plony niższe. Mogą one jednak zaspokajać potrzeby gospodarstw w skali lokalnej. Celowe jest pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu ze względu na specyfikę gleb hydrogenicznych oraz rolę, jaką odgrywają w funkcjonowaniu biologicznym ekosystemów łąkowo-pastwiskowych.

4.4. Lasy

Pod względem lesistości Gmina Piątница należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi nieco ponad 18,7% ogólnej jej powierzchni, przy 29,5% w województwie podlaskim. W strukturze własności lasy Nadleśnictwa Łomża stanowią 1426 ha, co stanowi około 35% powierzchni leśnych, a lasy prywatne zajmują powierzchnię 2653 ha.

Lasy rozmieszczone są nierównomiernie. Największe kompleksy występują północnej i wschodniej części Gminy (rejon wsi Dobrzyjałowo, Drozdowo, Jeziorko, Krzewo i Wiktorzyn). Największe powierzchnie zajmują siedliska lasu z wielogatunkowym drzewostanem z przewagą sosny, świerka, lipy, dębu, osiki i brzozy. W silnie rozwiniętym podszyciu występują jałowiec i kruszyna. Runo leśne tworzą: borówka, jeżyna, poziomka i inne. W przestrzennym rozmieszczeniu występują w okolicach Wiktorzyna, Drozdowa, Kalinowa i Elżbiecina.

Siedliska boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego zajmują łącznie ponad 90% powierzchni leśnej. W zasadzie są to lasy korzystne dla rekreacji. Tylko drzewostany młode do lat 40 wymagają wyznaczenia dróg do penetracji ze względu na małą odporność drzew na zniszczenie. Pozostałe 10% stanowią siedliska wilgotne występujące w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych. Obszary leśne posiadają różne znaczenie, wśród których wymienić trzeba: gospodarcze, turystyczne i ekologiczne. Gospodarcze znaczenie lasów jest niewielkie. Na stan taki wpływ mają przede wszystkim: duże rozdrobnienie powierzchni leśnych, młoda struktura drzewostanów, małe zróżnicowanie gatunków, niska odporność siedliskowa. Nie bez znaczenia jest fakt, że lasy stanowią zaledwie 18,7% procent powierzchni Gminy. Gospodarcza rola lasów ogranicza się, zatem do prac pielęgnacyjnych i bieżących potrzeb właścicieli. Małe jest również znaczenie turystyczno-wypoczynkowe. Najbardziej predysponowane do tych celów są kompleksy leśne położone w okolicach wsi Elźbiecin, Rakowo-Boginie i Drozdowo. Występujące tam las i bór mieszany świeży z drzewostanem sosnowym w wieku 40 – 60 lat tworzy swoisty klimat wnętrza lasów, sprzyjający pobytowi ludzi i regenerujący ich zdrowie. Obszary leśne podnoszą atrakcyjność krajobrazową.

4.5. Klimat

W podziale klimatycznym Polski Gmina Piątница zaliczana jest do dzielnicy podlaskiej charakteryzującej się średnią roczną temperaturą powietrza 6,5⁰C, z najcieplejszym lipcem 11,4⁰ C i najzimniejszym lutym: -5,0⁰ C. Wysoka amplituda temperatur wynosząca 22,4⁰ C świadczy o wpływie kontynentalizmu wschodniego. Dzielnica ta jest znacznie chłodniejsza od sąsiadującej z nią od zachodu dzielnicy środkowej. W ciągu roku notuje się średnio 52 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0⁰ C oraz 25 dni gorących z temperaturą powyżej 25⁰ C. Przeciętnie obserwuje się 131 dni z przymrozkiem, najwięcej w styczniu. Lato trwa od 70 do 80 dni (temperatury powyżej 15⁰C), natomiast zima od 100 do 110 dni (temperatura średnio – dobowo poniżej 0⁰C). Wilgotność względna powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi 82%.

Okres wegetacyjny, rozumiany jako utrzymywanie się średnio – dobowej temperatury na poziomie powyżej 5⁰C trwa 190 – 210 dni i jest dość krótki w porównaniu z innymi dzielnicami Polski. Rozpoczyna się około 10 kwietnia i kończy się 25 października.

4.6. Stosunki wodne

4.6.1. Wody powierzchniowe

Gmina Piątница położona jest w zlewni Narwi, która od południowego – zachodu stanowi jej granicę. Narew jest prawostronnym dopływem Wisły I rzędu o powierzchni zlewni 75175,2 km². Długość całkowita rzeki wynosi 484 km, w tym długość odcinka płynącego na terenie Polski 454 km. Rzeka bierze początek na terenie Białorusi na bagnach wschodniego skraju Puszczy Białowieskiej. Jej źródła znajdują się w kompleksie torfowisk Dzikie Błoto. Gmina Piątница jest nawadniana poprzez prawobrzeżne dopływy Narwi: Łojewek, Jurę i Penzę. Nieuregulowane koryto rzeczne sprawia, że Narew w okresie roztopów wiosennych corocznie wylewa na rozległe tereny terasy zalewowej. Profil podłużny doliny charakteryzuje minimalny spadek nie przekraczający 2 %. Dno doliny leży na wysokości 99 – 101 m n.p.m. W tej części doliny rzeka silnie meandruje, a jej koryto nabiera malowniczego charakteru krajobrazowo-przyrodniczego. W okolicach wsi Niewodowo od głównego koryta rzeki odchodzi odnoga zwana Narwicą, płynąca wzdłuż północnego obrzeża doliny. Liczne zakola i starorzecza tworzą bogatą sieć hydrograficzną. Wahania stanów wód w rzece dla wielolecia dla stacji wodowskazowej w Piątnicy zawierają się pomiędzy maksimum 428 cm i minimum 68 cm, przy średnim rocznym stanie 275 cm.

Ocena jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), na którą składa się zarówno badanie stanu ekologicznego, jak i chemicznego, przeprowadzona w 2014 r.¹⁸ i 2015 r.¹⁹ wykazała stan badanych wód (Narew, Łojewek, dopływ z Rządkowa) jako zły²⁰.

Gmina posiada kilkadziesiąt naturalnych, bądź sztucznych zbiorników wodnych. Najliczniej reprezentowane są w okolicach wsi Jeziorko, Poniat, Stary Cydzyn i Górki-Sypniewo. W dolinie Narwi w rejonie Drozdowa, Krzewa, Niewodowa i Kalinowa występują zbiorniki o charakterze starorzeczy. W kilku innych wsiach spotyka się stawy i zbiorniki przeciwpożarowe.

¹⁸ http://www.wios.bialystok.pl/pdf/zal_2_Zestawienie_ocen_JCWP_2014_ok.xlsx, dostęp 29.03.2017 r.

¹⁹ http://wios.bialystok.pl/pdf/Ocena_w_JCWP_2015_tekst.pdf, dostęp 29.03.2017 r.

²⁰ JCWP może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym.

4.6.2. Wody podziemne

Pod względem warunków hydrogeologicznych obszar Gminy podzielony jest na trzy rejony o odmiennych warunkach występowania wód gruntowych. Pierwszy rejon obejmuje tereny, gdzie wody gruntowe tworzą ciągi i swobodny poziom utrzymujący się w łatwo przepuszczalnych zasilanych wodami opadowymi, infiltracyjnymi i sływem podziemnym z sąsiednich obszarów. Wody tego poziomu powiązane są ze stanami wód rzecznych, a wahania zwierciadła wód gruntowych uzależnione są od wysokości terenu i intensywności opadów.

Odmienne warunki hydrogeologiczne panują na obszarach, gdzie zasadniczy poziom wód gruntowych zalega pod warstwą trudno przepuszczalnych utworów gliniastych (Stary Drożęcín, Elżbiecín, Jeziorko, Kisielnica, Marianowo i Wiktorzyn). Na terenach tych swobodne rozprzestrzenianie się ciągłego poziomu wód może ulegać zakłóceniom i tworzyć zwierciadło o napiętym charakterze.

Trzeci rejon hydrogeologiczny występuje w strefie krawędziowej doliny Narwi i innych cieków. Charakteryzuje się on przewagą sływu powierzchniowego nad infiltracją wgłębną. Pierwszy poziom wód gruntowych zalega na głębokości 2-3 m.

Według Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) 51 należy do nich Gmina Piątница. Teren ten swoim zasięgiem obejmuje powiaty: Kolno, Łomża, Łomża-miasto, Ostrołęka, Ostrołęka-miasto, Zambrów, Ostrów Mazowiecki, Maków Mazowiecki, Wyszaków, Pułtusk, Białystok, Wysokie Mazowieckie. Na obszarze całej jednostki występują dwa lub trzy poziomy wodonośne czwartorzędowe oraz jeden (lokalnie dwudzielny) poziom miocénski i jeden – oligocénski. Ponadto stwierdzono lokalnie wodonośne utwory kredowe. Poziomy miocénski i oligocénski zazwyczaj występują w bezpośredniej więzi hydraulicznej.

Wyniki badań wód podziemnych w JCWPd 51 w 2010 r. i 2012 r.²¹ wykazały, że stan ilościowy i chemiczny wód na tym terenie został oceniony jako dobry.

²¹ <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa/>, [dostęp 2017.03.29.]

4.7. Środowisko przyrodnicze

4.7.1. Natura 2000 (2 obszary ptasie i 2 obszary siedliskowe)

Na terenie gminy Piątnica istnieją 4 obszary Natura 2000, wchodzące w skład sieci obszarów obejmujących ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej siedliska przyrodnicze oraz gatunki, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy.

4.7.1.1. Przełomowa Dolina Narwi (PLC200003)

Obszar ptasi został wyznaczony 5 listopada 2004 r. rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 229 poz. 2313), Przełomowa Dolina Narwi obejmuje obszar 6.988,4 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Łomża (4.114,9 ha), Piątnica (2.485,4 ha), Wizna (386,1 ha) i Łomża - miasto (2,0 ha). Stwierdzono na tym terenie 267 gatunków ptaków.

Przełomowa Dolina Narwi (kod obszaru PLC200003), obejmująca obszar 7649,1 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Łomża — gmina wiejska (4106,6 ha), Piątnica (3165,3 ha), Wizna (356,6 ha) i Miasto Łomża — gmina miejska (20,6 ha).

Ostoja obejmuje 16 km odcinek rzeki Narwi między miejscowościami Bronowo i Piątnica Poduchowna oraz jej bogato urzeźbioną strefę krawędziową. Dolina rzeki zwęża się na tym odcinku do około 1,5 do 2,0 km szerokości. Narew płynie na tym odcinku nieuregulowanym korytem, tworząc liczne meandry, starorzecza i rozgałęzienia. Największe skupisko starorzeczy znajduje się pomiędzy Łomżą a Kalinowem. O charakterze terenu i bogatej roślinności decydują coroczne wylewy Narwi. Szata roślinna ostoi jest bardzo urozmaicona. Występuje tu zarówno roślinność związana z terenami podmokłymi, jak również skrajnie suche murawy napiaskowe i kserotermiczne. Wyrażna jest specyficzna strefowość roślinności w poprzek doliny charakterystyczna dla dużych naturalnych rzek nizinnych. We wschodniej części obszaru spotyka się płaty olsów i łęgów. Na stokach doliny występują miejscami świetliste dąbrowy oraz płaty grądów. Ogółem na terenie obszaru stwierdzono występowanie 8 rodzajów siedlisk cennych dla ochrony europejskiej przyrody. Największą powierzchnię z nich zajmują priorytetowe lasy łęgowe (4%), które występują m.in. w rezerwacie przyrody Wielki Dział. Obszar ten stanowi ostoję ptasią

o randze europejskiej. Występuje tu 40 gatunków ptaków cennych dla ochrony przyrody w Europie oraz 20 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Do szczególnie cennych ptaków odbywających tu lęgi należą: batalion, wodniczka oraz dubelt. Obszar jest również ważnym miejscem odpoczynku dla migrujących ptaków w okresie wiosennym. W czasie wędrówek przebywa tu powyżej 5000 osobników batalionów. W okresie lęgowym obszar zasiedlają również: rybitwa białoskrzydła, rybitwa czarna, krwawodziób i sowa błotna. W 1993 r. na obszarze ostoi gnieździł się jeszcze kulon, którego gniazdowanie nie zostało później potwierdzone. Wody Narwi są ważną ostoją ichtiofauny, w tym 4 gatunków cennych dla ochrony przyrody w Europie: minoga ukraińskiego, różanki, bolenia i piskorza. Na terenie ostoi znajduje się również stanowisko żółwia błotnego.

4.7.1.2. Dolina Dolnej Narwi (PLB140014)

Obszar ptasi wyznaczony z dniem 13 października 2007 r. rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 179 poz.1275)

Dolina Dolnej Narwi, obejmuje obszar 25906,6 ha, w tym:

- a) 17115,6 ha położone w województwie mazowieckim na terenie gmin: Długosiodło (604,9 ha), Goworowo (1845,0 ha), Lelis (1886,5 ha), Młynarze (1654,4 ha), Obryte (691,3 ha), Olszewo-Borki (1206,7 ha), Miasto Ostrołęka (544,7 ha), Pultusk (1751,0 ha), Rożan (1469,7 ha), Rzańnik (1176,3 ha), Rzekuń (1415,5 ha), Rzewnie (2024,0 ha), Szelków (844,6 ha),
- b) 8791,0 ha położonych w województwie podlaskim na terenie gmin: Miasto Łomża — gmina miejska (625,4 ha), Łomża — gmina wiejska (1968,5 ha), Mały Płock (367,4 ha), Miastkowo (1160,5 ha), Nowogród (2613,4 ha), Piątnica (740,1 ha) i Zbójna (1315,7 ha).

Ostoją obejmuje odcinek rzeki długości 140 km, od Łomży do Pultuska w regionie geograficznym Dolina Dolnej Narwi. Od wschodu graniczy z ostoją Przelomowa Dolina Narwi. Ostoją Dolina Dolnej Narwi składa się z kilku szerokich luków. Od Łomży rzeka skęca w kierunku północno-zachodniego stopniowo na południowy-zachód i płynie rozszerzając się doliną. Brzegi doliny stają się asymetryczne. Lewy to stroma krawędź wysoczyzny Międzyrzecza Łomżyńskiego, po prawej stronie zbocze przychodzi łagodnie w długie stoki

sandru. W okolicy Różana zmienia się krajobraz. Brzeg prawy staje się wyższy. Dolina wcina się w łagodne wyniesienie Wysoczyzny Ciechanowskiej, staje się szeroka na 3 km, a rzeka się kieruje wyraźnie na zachód. Następnie, zataczając gwałtownie łuk, ponownie skręca na południe. Dno doliny Narwi zajmują zbiorowiska roślinności wodnej związane ze starorzeczami, roślinności szuwarowej, torfowiskowej i łąkowej. Strome, nasłonecznione zbocza doliny zajmują murawy ciepłolubne, a żyzniejsze stanowiska lasy grądowe z dominacją sosny i udziałem dębu, grabu i lipy. W ostoi Dolina Dolnej Narwi stwierdzono występowanie co najmniej 35 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebność 4 gatunków spełniają kryteria wyznaczania ostoi ptaków kwalifikujące do międzynarodowych ostoi. 19 z wymienionych gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Dolina jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoi rybitwy rzecznej, białoczelnej i czarnej. W Dolinie przystępują do lęgów dubelt i kraska. Na obszarze ostoi znajdowało się również do niedawna jedno z ostatnich krajowych lęgówisk kulona.

4.7.1.3. Ostoja Narwiańska (PLH200024)

Obszar siedliskowy utworzony z dniem 5 lutego 2008 r. obejmuje powierzchnię 18605 ha. Akt prawny tworzący: DECYZJA KOMISJI z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) - L 12 str.383

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072) - L 18/259

Teren ostoi w znaczącym stopniu (ok. 60%) zajmują siedliska łąkowe i zaroślowe, ok. 20% stanowią siedliska rolnicze, pozostałą część obszaru zajmują lasy liściaste, iglaste, torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, mlaki, wody śródlądowe inne tereny. Narew jest największą rzeką północno-wschodniej Polski. Odcinek doliny od źródeł do ujścia Biebrzy określa się terminem Dolina Górnej Narwi, natomiast odcinek poniżej Kotliny

Biebrzańskiej wyróżnia się jako Dolinę Dolnej Narwi. Dolina Górnej Narwi jest szerokim obniżeniem terenowym leżącym pomiędzy Wysoczyzną Białostocką, Równiną Bielską i Wysoczyzną Wysokomazowiecką. Od źródeł do Suraza rzeka płynie równoleżnikowo, pod Surazem skręca na północ, zatacza wraz z doliną trzy szerokie łuki, po czym ponownie zmienia swój bieg na równoleżnikowy i wkracza do Kotliny Biebrzańskiej. Poniżej Wizny dolina zatacza szeroki łuk i zmienia kierunek na północny, by poniżej Nowogrodu zmienić ostatecznie bieg na południowo-zachodni. Ostoja Narwiańska obejmuje przeważającą część dna i zboczy doliny Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Supraśli na wschodzie i ujściem Szkwy na zachodzie. Taras zalewowy Narwi leży około 1-2 m nad poziomem rzeki. Cechuje się on obecnością licznych doskonale widocznych form fluwialnych: odsypów korytowych, wałów meandrowych i koryt przelewowych. Dominującymi utworami powierzchniowymi są piaski drobno- i sporadycznie średnioziarniste zawierające często wkładki mułków, szczątki roślinne i skorupki mięczaków. Poniżej Nowogrodu w aluwjach zawierających dużą ilość szczątków organicznych spotykany jest bursztyn. Seria piaszczysta zwieńczona jest glebą madową. W odsłonięciach przykorytowych można napotkać rudę darniową zalegającą kilkadziesiąt centymetrów pod powierzchnią terenu. Niektóre fragmenty łachy meandrowej budują ciemno zabarwione silnie organiczne muły rzeczne. Utwory organiczne, głównie płytkie torfy i muły występują stosunkowo rzadko w podmokłych obniżeniach terenowych i zarastających, nieaktywnych starorzeczach. Antropogeniczne przekształcenia rzeki i związanych z nią mokradel są stosunkowo duże, ale natężenie przekształceń jest różne w różnych odcinkach doliny. Narew została uregulowana pomiędzy Nowogrodem i Jankowem, oraz na odcinku od ujścia Biebrzy do okolic wsi Rzędziany. Znaczne fragmenty doliny zostały zmeliorowane. Pomimo przekształceń stosunków hydrologicznych wezbrania są nadal istotnym elementem reżimu hydrologicznego doliny Narwi. Dolina w każdym roku podlega zalewom rzeczonym, przy czym zawsze są to zalewy wiosenne, po roztopach, a w niektórych latach zalewy związane z obfitymi opadami deszczu latem i jesienią. Znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych, doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzeczca, jałowczyska oraz murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk

oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej. Na płaskich odcinkach koryta występują muliste zalewane brzegi rzek z ciborą brunatną, uczepem trójlistkowym oraz rzepichą błotną. Niewielkie powierzchnie doliny zajmują zbiorowiska leśne: łągi i grądy; część z nich jest silnie zdegradowana na skutek wypasu i pozyskiwania drewna. Na wyżej położonych fragmentach tarasu nadzalewowego i na stokach doliny miejscami występują świetliste dąbrowy oraz płaty grądów. Zbiorowiska leśne, zwłaszcza dąbrowy są niejednokrotnie w znacznym stopniu przekształcone, co przejawia się w rozdrobnieniu płatów i ich zubożeniu florystycznym. Tym niemniej należą one do najlepiej zachowanych zbiorowisk tego typu północno-wschodniej części kraju.

4.7.1.4. Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie (PLH200020)

Obszar siedliskowy utworzony z dniem 1 marca 2011 r. DECYZJĄ KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) - L 33 str. 146.

Obszar obejmuje powierzchnię 1446,6 ha o charakterze dyspersyjnym, obejmujący 15 rozrzuconych po Wysoczyźnie Kolneńskiej i Równinie Kurpiowskiej obiektów o charakterze mokradłowym, wśród których znajdują się: fragment doliny rzeki Rybnicy, trzy niewielkie jeziora dystroficzne oraz kilkanaście zagłębień wypełnionych torfami przejściowymi i wysokimi. Najcenniejszym obiektem na terenie całego obszaru jest pełniąca funkcję ważnego korytarza ekologicznego dolina rzeki Rybnicy. Za równie cenne należy uznać zanikające na tych terenach ekosystemy jeziorne:

- Jeziora Łacha - silnie wypłycone jezioro dystroficzne w okolicach wsi Józefowo (gm. Mały Płock)
- **jezioro dystroficzne niedaleko miejscowości Poniąt (gm. Piątница)** z piaszczystymi brzegami, pokrytymi cienką warstwą utworów organicznych, bez pła w otoczeniu w jego miejscu szuwaru *Caricetum rostratae* i *Equisetetum fluviatilis*.

Pozostałe obiekty, wchodzące w skład obszaru, obejmują swymi granicami bardzo rzadkie w krajobrazie Kurpiowszczyzny i Kolneńszczyzny siedliska torfowisk przejściowych oraz borów bagiennych Faliński, w tym największy na terenie Puszczy Kurpiowskiej kompleks torfowisk wysokich w rezerwacie Łokieć.

4.7.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi został utworzony z dniem 1 stycznia 1982 r. uchwałą Nr X/46/82 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łomży z dnia 27 kwietnia 1982 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa łomżyńskiego Rozporządzenie Wojewody Łomżyńskiego Nr 14/98 z 19.05.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Łomż. Nr 6, poz. 56); Rozporządzenie Nr 17/04 Wojewody Podlaskiego z 16.09.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 142, poz. 1900) Rozporządzenie Nr 11/05 Wojewody Podlaskiego z 25.02.2005 r (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 54, poz. 724)

Obejmuje obszar dolin Narwi i Pisy oraz Puszczy Kurpiowskiej o łącznej powierzchni 48 994,1 ha. Czynna ochrona ekosystemów Obszaru, realizowana w ramach racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinach meandrujących rzek Narwi i Pisy, z licznymi starorzeczami oraz na terenie kompleksu leśnego Puszczy Kurpiowskiej.

W Gminie Piątnica zaczyna się przy moście w Piątnicy Poduchownej i biegnie w kierunku północnym, obejmując rzekę Narew i tereny do niej przyległe w Czarnocinie, Pęzie, Starym Drożęcinie i Nagórkach.

4.7.3. Parki krajobrazowe

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi (posiada siedzibę w Drozdowie gm. Piątnica) został utworzony 10 grudnia 1994 r. na mocy rozporządzenie Nr 4/94 Wojewody Łomżyńskiego (Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1994 r. Nr 11, poz. 99). Zajmuje powierzchnię 7,368.2200 ha. Położony jest w województwie podlaskim, w powiecie łomżyńskim na terenie gmin: Łomża (4 102,45 ha), Piątnica (2 888,40 ha), Wizna (353,81 ha) oraz miasta Łomża (23,56 ha). Powierzchnia otuliny Parku Krajobrazowego obejmuje obszar 12,228.5801 ha. Położona

w powiecie łomżyńskim na terenie gmin: Łomża (4 212,45 ha), Piątnica (3 953,31 ha), Wizna (1 945,84 ha) oraz w powiecie zambrowskim na terenie gmin: Rutki (1 803,62 ha) i Zambrów (373,36 ha).

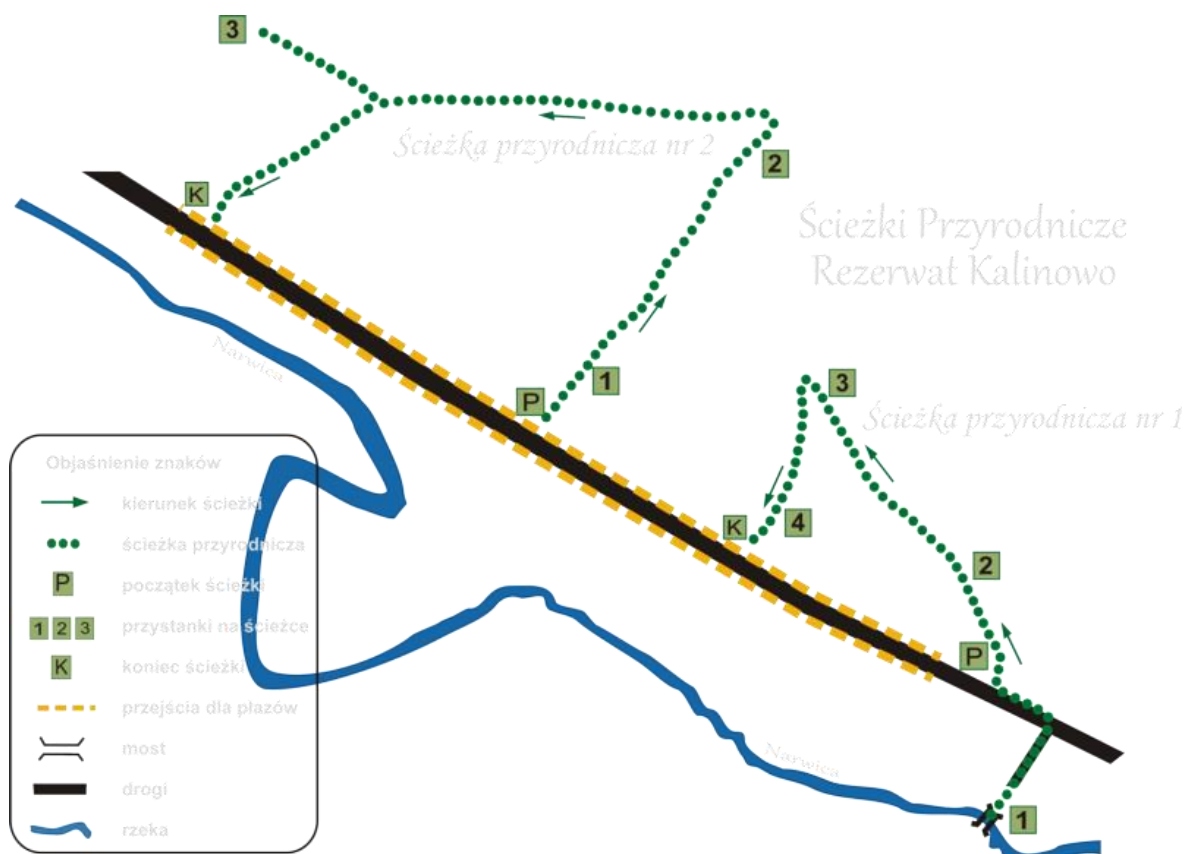
W gminie Piątnica granica Parku przebiega od mostu na Narwi w Piątnicy Poduchownej, wzdłuż drogi krajowej nr 64 Piątnica Poduchowna - Jeżewo, dalej wzdłuż drogi Piątnica Włociańska - Bronowo obejmując grunty rolne i leśne położone w strefie krawędziowej oraz dno doliny Narwi w następujących wsiach: Piątnica Poduchowna, Piątnica Włociańska, Kalinowo, Drozdowo, Niewodowo, Rakowo-Czachy i Rakowo-Boginie, Krzewo, Kosaki i dalej w kierunku Bronowa w gminie Wizna. Częścią centralną, stanowiącą oś Parku, jest 16-kilometrowy odcinek rzeki, położony między ujściem rzeki Łojewek (101m n.p.m.) i mostem łączącym miasto Łomża z miejscowością Piątnica (99m n.p.m.)

Na terenie Parku stwierdzono 189 gatunków ptaków w tym ok. 50 wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej UE; 46 gatunków ssaków, z czego 24 chronione, a 3 z aneksu II Dyrektywy Siedliskowej; 13 gatunków płazów – wszystkie chronione, 2 z aneksu II Dyrektywy Siedliskowej; 4 gatunki gadów chronionych, 1 z aneksu II Dyrektywy Siedliskowej; 34 gatunki bezkręgowców, 15 – chronionych, 4 z aneksu II Dyrektywy Siedliskowej; 34 gatunki ryb i kręgowców, 8 chronionych, 6 z aneksu II Dyrektywy Siedliskowej.²²

4.7.4. Rezerваты

Rezerwat Kalinowo został utworzony z dniem 25 sierpnia 1972 r. zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 czerwca 1972 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1972 r. Nr 36, poz. 202). Stosownie do § 9 ww. zarządzenia stanowi on obszar lasu o powierzchni 1,45 ha w Leśnictwie Drozdowo. Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu grądowego o charakterze naturalnym.

²² <http://www.lpkdn.wrotapodlasia.pl/pl/a68f8a9df830793/38fec85eac85a46>, dostęp 29.03.2017 r.

4.7.5. Użytki ekologiczne

4.7.5.1. Użytek ekologiczny Piaskowa Góra-Krzewo

Użytek został utworzony 18 grudnia 2005 r. uchwałą Nr 175/XXX/05 Rady Gminy Piątnica z dnia 28 października 2005 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „PIASKOWA GÓRKA -KRZEWO” (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 247 poz. 2741). Użytek ma powierzchnię 1,77 ha, obejmujący działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym 296, położoną w obrębie wsi Krzewo, gmina Piątnica. Celem ustanowienia użytku ekologicznego jest ochrona siedlisk gatunków kserotermicznych będących miejscem występowania chronionych gatunków porostów, roślin oraz zwierząt.

4.7.5.2. Użytek ekologiczny Rzeka Narwica

Użytek został utworzony 13 października 2002 r. rozporządzeniem Nr 28/02 Wojewody Podlaskiego z dnia 19 września 2002 r. w sprawie uznania naturalnych zbiorników wodnych za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 49, poz. 1094). Pozostałości ekosystemów, naturalne zbiorniki wodne: rzekę Narwica w gminie Piątница i rzekę Łopian w gminie Łomża uznano za użytki ekologiczne. Rzeka Narwica obejmuje 5 działek o powierzchni 12,81 ha i rozciąga się od Piątnicy Włościańskiej (1,06 ha), przez Kalinowo (5,63 ha) i Drozdowo (4,38 ha) do Niewodowa (1,74 ha).

4.8. Pomniki przyrody

Oprócz obszarów cennych przyrodniczo, na terenie Gminy Piątница istnieją również pojedyncze lub w zgrupowaniach (aleje) unikatowe z uwagi na swój wiek – drzewa objęte ochroną – pomniki przyrody. Aby uznać drzewo za pomnik przyrody jego obwód w pierśnicy powinien być większy niż szacunkowe wartości minimalne dla danego gatunku np. dla wiązu szypułkowego – 225 cm, dla lipy i dębu szypułkowego – 300 cm. W 2015 r. w Polsce było 36510 pomników przyrody, w tym w województwie podlaskim – 1993. Poniższa tabela przedstawia wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Piątница.

Lp. (nr ew.)	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejsce (wieś)	Opis lokalizacji	Forma własności
1462	Wiąz szypułkowy	03.10.2001	drzewo posiada silne napływy korzeniowe, wiek ok. 150 lat	440	30	Drozdowo	obok budynku plebanii	Parafia rzymskokatolicka w Drozdowie
1600	Lipa drobnolistna	03.10.2001	drzewo na pniu posiada guzowate narośla, na wys. 10 m rozwidła się na dwa, wiek ok. 200 lat	420	35	rezerwat Kalinowo, niedaleko strumienia	oddział 189 a, obręb Jedwabne, Nadleśnictwo Łomża	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża

1624	Lipa drobnolistna	03.10.2001	drzewo na wys. 1,5 m rozwidła się na dwa pnie, w miejscu rozwidlenia wypróchniała dziupla, wiek ok. 200 lat	460	35	rezerwat Kalinowo	oddział 189 c, obręb Jedwabne, Nadleśnictwo Łomża	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
1639	Dąb szypulkowy	03.10.2001	drzewo w części odziomkowej dziupla do wys. 2,5 m, wokół niej rozległe miejsce pozbawione kory, wiek ok. 200 lat	400	25	rezerwat Kalinowo	oddział 189 f, obręb Jedwabne, Nadleśnictwo Łomża	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
176. Ł	Dąb szypulkowy	12.03.1992	dobry stan zdrowotny, wiek ok. 200 lat	350	26	Wiktorzyn	oddział 172 r, Nadl. Łomża - w odległości ok. 150 m od drogi Drozdowo-Wiktorzyn	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
178. Ł	Dąb szypulkowy	12.03.1992	sporadycznie suche gałęzie, ok. 300 lat	453	28	Wiktorzyn	oddz. 159 f, Nadl. Łomża - po lewej stronie drogi do Wiktorzyna, ok. 200 m od drogi Łomża - Wizna	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
179. Ł	Sosna zwyczajna	12.03.1992	korona rozłożysta, rozwidlająca się, wiek ok. 200 lat	250	26	Nagórki	pododdz./oddz. 142 Aa, Nadl. Łomża, ok. 50 m od rzeki Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
180. Ł	Sosna zwyczajna	12.03.1992	korona wysoko osadzona, wiek ok. 200 lat	290	26	Nagórki	pododdz./oddz. 142 Aa, Nadl. Łomża, na pld. od miejscowości Nagórki	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża

181. Ł	Sosna zwyczajna	12.03.1992	na pniu rysa popiorunowa sięgająca wys. 12 m szer. 4-7 cm – zablizniona, wiek ok. 200 lat	290	24	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża, 50 m od rzeki Narew obok strumyka przepływającego przez las i obok drogi leśnej	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
182. Ł	Sosna zwyczajna	12.03.1992	pień do wys. 10 m obdarty z kory uderzeniem pioruna -rysa częściowo zablizniona, wiek ok. 180-200 lat	240	24	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża - 50 m od rzeki Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
190. Ł	Sosna zwyczajna	14.05.1996	drzewo silnie rozgałęzione, wiek ok. 200 lat	224	25	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża - okolice wsi Nagórki, ok. 65 m od rzeki Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
191. Ł	Sosna zwyczajna	14.05.1996	drzewo silnie rozgałęzione, wiek ok. 200 lat	257	25	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża - okolice wsi Nagórki, ok. 80 m od rz. Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
192. Ł	Sosna zwyczajna	14.05.1996	drzewo silnie, jednostronnie rozgałęzione, liczne dziuple, wiek ok. 200 lat	216	26	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża - okolice wsi Nagórki, ok. 85 m od rz. Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża

193. Ł	Sosna zwyczajna	14.05.1996	drzewo silnie rozgałęziona, dolne konary suche, wiek ok. 200 lat	205	25	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża - okolice wsi Nagórki, ok. 95 m od rz. Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
194. Ł	Sosna zwyczajna	14.05.1996	drzewo silnie rozgałęziona, dziuplaste, wiek ok. 200 lat	263	25	Nagórki	pododdz./od dz. 142 Aa, Nadl. Łomża - okolice wsi Nagórki, ok. 30 m od rz. Narew	Skarb Państwa, Nadleśnictwo Łomża
28. Ł	Dąb szypulkowy	26.10.1982	dąb szypulkowy, korona o promieniu 9-10 m symetryczna, nisko osadzona na wys. 3,5 m, konary nisko zwisają, pień prosty	402	24	Wiktorzyn	ok. 3 m od drogi asfaltowej, 50 m w lewo od skrzyżowania z drogą w kierunku Drozdowa	własność prywatna
33. Ł	Aleja grabowa z dwoma grupami świerków na krańcach alejki	26.10.1982	Aleja grabowa z 392 drzewami o obwodach od 15 do 110 cm wraz z dwoma grupami świerków rosnących na krańcach alei o długości 200 m	od 15 do 110		Drozdowo	Aleja położona we wschodniej części Parku Dworskiego. Wchodzi w skład urządzonego na styl francuski ogrodu, przy Muzeum Przyrody w Drozdowie	Skarb Państwa, Muzeum Przyrody w Drozdowie
34. Ł	Jesion wyniosły	26.10.1982	stan dobry, zostało poddane zabiegom w 1992 r., wiek 120-130 lat .	243	30	Drozdowo	rośnie w ogrodzie Podworskim w "Dolnym Dworze" w Drozdowie	Skarb Państwa, Muzeum Przyrody w Drozdowie
35. Ł	Dąb szypulkowy	26.10.1982	dąb otoczony starodrzewiem lipowym, wiek ok. 150 lat, stan dobry	240	25	Drozdowo	rośnie we wsi Drozdowo-„Górny Dwór"	Skarb Państwa, Muzeum Przyrody w Drozdowie

70. Ł	Aleja lip drobnolistnych	26.10.1982	wzdłuż drogi Kalinowo - Drozdowo, szpaler lipowy -36 sztuk, rosna w niewielkich odstępach, silne zwarcie koron wpływa na smukły pokrój koron, wiek 80-100 lat	od 101 do 294	od 19 do 21	Kalinowo	rośnie częściowo w pasie drogowym drogi powiatowej i na posesji prywatnej Kalinowo 10
-------	--------------------------	------------	---	---------------	-------------	----------	---

Źródło: opracowanie własne

4.9. Obecność eternitu w środowisku

Eternit, czyli materiały azbestowo-cementowe, z których wykonywano płyty pokryciowe i rury. Jest to materiał ogniotrwały, odporny na warunki atmosferyczne oraz działanie wody i ścieków, a jednocześnie wytrzymały mechanicznie, relatywnie lekki i dość tani. Stosowany od początku XX wieku. Ze względu na stwierdzoną szkodliwość włókien azbestu odkładających się w płucach, stosowanie eternitu zostało zakazane w większości rozwiniętych państw świata, a istniejące pokrycia eternitowe są usuwane. Demontażem elementów eternitowych powinny zajmować się specjalistyczne firmy stosujące odpowiednio bezpieczne technologie – nie narażające ludzi w trakcie wykonywania prac i nie skażające dodatkowo otoczenia. Gruz eternitowy musi być, jako materiał niebezpieczny, składowany w odpowiednich miejscach.

Eternit jest stale usuwany, jednakże jego szerokie zastosowanie w XX wieku skutkuje do dziś jego obecnością na dachach domów i innych budynków. Szacuje się, że w poszczególnych miejscowościach na pokryciach dachowych istnieją następujące ilości tego materiału:

Miejscowość	Ilość eternitu na podstawie jego inwentaryzacji w Gminie Piątница [t]	Ilość eternitu odebranego w latach 2011-2016 [t]	Ilość eternitu - różnica między inwentaryzacją, a odebrany eternitem [t]	Ilość eternitu w przeliczeniu na 1 mieszkańca [t]
Budy Czarnockie	291,77	12,21	279,56	0,8
Budy Mikołajka	42,21	0	42,21	1,0
Choszczewo	47,56	0	47,56	3,2
Czarnocin	554,25	53,13	501,12	0,9
Dobrzyjałowo	454,99	22,48	432,51	0,9

Drozdowo	704,98	35,52	669,46	1,0
Drożęcin-Lubiejewo	140,99	0	140,99	1,4
Elżbiecin	61,91	4,2	57,71	0,2
Górki-Sypniewo	634,98	6,44	628,54	3,3
Górki-Szewkowo	69,08	21,26	47,82	0,7
Guty	154,33	2,2	152,13	1,9
Jezioroko	515,84	19,97	495,87	0,8
Kalinowo	475,68	24,52	451,16	1,2
Kałęczyn	48,39	0	48,39	1,2
Kisielnica	176,57	2,7	173,87	0,5
Kobylin	204,20	11,66	192,54	1,7
Kosaki	227,81	29,65	198,16	1,3
Kownaty	266,46	10,46	256,00	0,7
Krzewo	256,26	14,67	241,59	0,9
Marianowo	53,56	0	53,56	0,2
Motyka	46,66	3,38	43,28	0,9
Murawy	292,44	52,78	239,66	0,7
Nagórki	288,82	3,95	284,87	1,6
Niewodowo	279,21	10,73	268,48	0,8
Nowe Krzewo	89,19	11,69	77,50	1,0
Nowy Cydzyn	290,06	4,52	285,54	1,2
Olszyny	382,23	21,69	360,54	1,2
Olszyny-Kolonia	76,78	12,77	64,01	1,0
Pęza	250,05	2,84	247,21	2,4
Piątnica Poduchowna	532,82	94,13	438,69	0,2
Piątnica Włociańska	185,39	22,02	163,37	0,4
Poniat	259,25	2,26	256,99	1,5
Rakowo-Boginie	239,62	23,76	215,86	1,2
Rakowo-Czachy	188,00	45,58	142,42	0,8
Rządkowo	84,59	0	84,59	1,0
Stary Cydzyn	173,33	17,41	155,92	1,0
Stary Drożęcin	153,67	11,78	141,89	1,8
Taraskowo	196,70	10,61	186,09	1,2
Truszki	171,66	3,85	167,81	1,3
Wiktorzyn	19,83	0	19,83	0,8
Wyludzin	97,51	2,79	94,72	1,6
Wyrzyki	149,64	2,43	147,21	1,5
Zabawka	118,57	5,57	113,00	1,8
Żelechy	283,95	10,13	273,82	1,2
Ogółem:	10231,78	647,74	9584,04	1,2

Źródło: opracowanie własne

4.10. Inne problemy ochrony środowiska

4.10.1. Dzikie wysypiska

Jednym z nierozwiązanych do końca problemów i trudnym do zwalczania są pojawiające się śmieci w miejscach przypadkowych, nieprzeznaczonych do ich składowania lub w miejscach, do których mieszkańcy wsi je wcześniej wywozili, mimo ich likwidacji przez Gminę. Działania te zupełnie irracjonalne, szczególnie teraz gdy sprawnie działa system gospodarki odpadami, a śmieci odbierane są w każdej ilości, zasługują na szczególne napiętnowanie.

4.10.2. Barszcz Sosnowskiego

Na terenie Gminy Piątница występuje niebezpieczna dla ludzi roślina – barszcz Sosnowskiego. Barszcz Sosnowskiego to bylina: o lodygach dętych (pustych w środku), podłużnie bruzdowanych, pokrytych w dolnej części fioletowymi plamkami, dorastająca w ciągu jednego sezonu do 4 - 5 metrów wysokości, z białymi, drobnymi kwiatami zebranymi w gigantyczny (o średnicy ok. 50 cm) baldach złożony (kształt parasolki), o dużych liściach (ok. 150 cm średnicy), które są skrętolegle ułożone na lodydze. Roślinę można pomylić z wyrosniętym koprem, od którego różni się głównie gigantycznymi rozmiarami (koper osiąga wysokości nie większe niż 75 cm) i kolorem kwiatów (kwiaty kopru mają barwę żółtą).

Barszcz Sosnowskiego

Roślina ta jest niebezpieczna, gdyż we wszystkich jej częściach występuje olejek eteryczny, zawierający m. in. furanokumaryny. Chronią one samą roślinę przed owadami i patogenami, stanowiąc jednocześnie zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia ludzi. Związki te mają wysokie powinowactwo do DNA, co oznacza, że mają łatwość łączenia się z DNA komórek skóry powodując ich obumieranie. Na intensywność reakcji ma wpływ ilość olejku eterycznego, który miał kontakt ze skórą, intensywność ekspozycji na światło (promienie ultrafioletowe przyspieszają i nasilają proces łączenia się furanokumaryn z DNA) oraz wrażliwość osobnicza. Furanokumaryny są emitowane do otoczenia, toteż mogą osadzać się na skórze nie tylko w bezpośrednim kontakcie z rośliną, ale także poprzez powietrze, co ma miejsce szczególnie w upalne, wilgotne dni. Wdychanie olejków eterycznych może powodować bóle i zawroty głowy oraz nudności. W komórkach skóry, które zostały narażone na kontakt z furanokumarynami dochodzi do wzmożonej produkcji melaniny, co powoduje powstawanie przebarwień (hiperpigmentacji), które mogą utrzymywać się nawet kilka lat po zagojeniu się oparzeń.

Barszczu Sosnowskiego nie można się łatwo pozbyć. Aby skutecznie zapobiegać rozprzestrzenianiu się inwazyjnego gatunku oraz zminimalizować koszty jego zwalczania na terenach szczególnie narażonych należy podjąć zapobiegawcze kroki. Ponadto monitorować należy dotychczasowe stanowiska występowania barszczu.

Na terenach rolniczych, które nie są użytkowane zabiegi uprawowe powinny być prowadzone regularnie i jak najdłużej to możliwe. Szczególnie ważne jest to na obrzeżach pól, wzdłuż dróg, cieków wodnych, łąkach.

Gdy zawiodą sposoby zapobiegawcze i barszcz jednak pojawi się na nowych obszarach należy go zwalczać. Istnieją metody mechaniczne i chemiczne zwalczania barszczu Sosnowskiego.

Na terenie Gminy Piątница w 2015 roku przeprowadzono zabiegi związane z likwidacją tej uciążliwej rośliny rosnącej na 447 metrach kwadratowych działek gminnych i około 20 nieruchomościach należących do osób prywatnych. W 2017 roku nadal obserwujemy jej występowanie i będą przeprowadzane działania mające na celu jej usunięcie.

4.10.3. Hałas komunikacyjny

Według Dyrektywy Hałasowej 2002/49/WE odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu – hałas w środowisku to niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane

przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy, oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Na terenie gminy Piątница najistotniejszym źródłem hałasu jest ruch drogowy, na który wpływa dynamiczny rozwój motoryzacji.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku bada hałas komunikacyjny na terenie województwa podlaskiego w wybranych punktach pomiarowych. Pomiary poziomów długookresowych (dzienno-wieczorno-nocne oraz nocne) prowadzono przy drogach krajowych: w Mońkach przy drodze krajowej nr 65, w Szypliszkach przy drodze krajowej nr 8 i w Kolnie przy drodze krajowej nr 63. Dla niniejszego opracowania istotny jest pomiar wykonany w Kolnie na ul. Wojska Polskiego, która pokrywa się z drogą krajową nr 63, przebiegającą przez teren gminy Piątница na odcinku Piątница Poduchowna - Kisielnica. W punkcie pomiarowym w Kolnie na ul. Wojska Polskiego 38a dopuszczalny poziom hałasu został przekroczony o 4,4 L_{AeqD} [dB]²³.

Biorąc pod uwagę, że droga krajowa nr 63 pokrywa się na odcinku Piątница Poduchowna – Kisielnica z drogą krajową nr 61 (kierunek Augustów), uczęszczaną na równi z drogą nr 63, należy stwierdzić, że przekroczenia hałasu na tym odcinku są dużo wyższe. Jest to stwierdzenie uprawnione biorąc pod uwagę średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych (SDRR) w 2015 r.²⁴ Na odcinku Łomża – Kisielnica wynosił on 15202 poj./dobę, gdy w Kolnie /przejście/ wynosił 10730 poj./dobę²⁵. Zatem, w miejscowościach położonych na odcinku Piątница Poduchowna – Kisielnica średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych w 2015 r. przekroczył znacząco wartość podawaną dla dróg krajowych tj. 11178 poj./dobę, co oznacza, że mieszkańcy nieruchomości położonych wzdłuż tego odcinka, a w szczególności w obrębie skrzyżowań są nieuchronnie biorcami emitowanego hałasu oraz zanieczyszczeń pochodzących z pojazdów silnikowych.

Przez gminę przebiega również droga krajowa nr 64 (kierunek Białystok), na której jest również duże natężenie ruchu.

²³ Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2016 roku, WIOŚ Białystok, 2017, s. 6,

http://www.wios.bialystok.pl/pdf/Wyniki_badan_halasu_komunikacyjnego_na_terenie_woj-podlaskiego_w_2016_OK.pdf

²⁴ Generalny pomiar ruchu w 2015 roku, Średni dobowy ruch roczny w punktach pomiarowych w 2015 roku (drogi krajowe), Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Warszawa 2016, s.36-38,

https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/g/generalny-pomiar-ruchu-w-2015_15598//SYNTEZA/WYNIKI_GPR2015_DK.pdf

²⁵ Synteza wyników GPR 2015 na zamiejskiej sieci dróg krajowych, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Warszawa 2016, s.5, https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/g/generalny-pomiar-ruchu-w-2015_15598//SYNTEZA/Synteza_GPR2015.pdf

5. Strefa ekonomiczna

W określonym mianem największego i najbardziej prestiżowego projektu badawczego w zakresie przedsiębiorczości – Globalnym Monitorze Przedsiębiorczości (ang. Global Entrepreneurship Monitor), w skrócie GEM, czytamy:

„Przedsiębiorczość jako zjawisko społeczne jest procesem bardzo skomplikowanym, sprawiającym wiele problemów w analizie i rozpoznaniu jego charakteru. Mimo kilkudziesięcioletnich wysiłków badaczy i rosnącego zasobu wiedzy wciąż nie znaleziono odpowiedzi na wiele istotnych pytań w tym zakresie. Wiadomo na pewno, że przedsiębiorczość kreuje wzrost gospodarczy i rozwój społeczny, ale do końca nie wiadomo, w jaki sposób. Wiadomo, że osoby rozpoczynające działalność gospodarczą kierują się wieloma różnymi motywami, od czysto ekonomicznych, przez społeczne, po chęć realizacji, nie wiadomo jednak, jaka konfiguracja motywacji najbardziej przyczynia się do sukcesu przedsięwzięcia. Wiadomo wreszcie, że przedsiębiorczy pracownicy są cenni dla przedsiębiorstw, ciągle jednak poszukuje się metod maksymalnego wykorzystania ich potencjału”²⁶.

Przedsiębiorczość w teorii ekonomii jest ujmowana bądź jako swoista forma pracy, bądź jako czwarty (oprócz ziemi, kapitału i pracy) czynnik produkcji. Zasadnicze cechy przedsiębiorczości to umiejętność dostrzegania potrzeb i doskonalenia pomysłów oraz gotowość do podejmowania ryzyka. Przedsiębiorcy, czyli organizatorzy produkcji i innowatorzy gotowi do podejmowania ryzyka pełnią ważne funkcje w gospodarce: wprowadzają nowe wyroby na rynek i tworzą nowe rynki, odkrywają zasoby i rozwijają nowe technologie, reorganizują przedsiębiorstwa w nowy, twórczy sposób. To właśnie oni decydują o poziomie autonomicznych inwestycji (niezależnych od regulacji państwa), decydują o konkurencyjności gospodarki na rynku światowym, a przez to o poziomie bogactwa kraju.

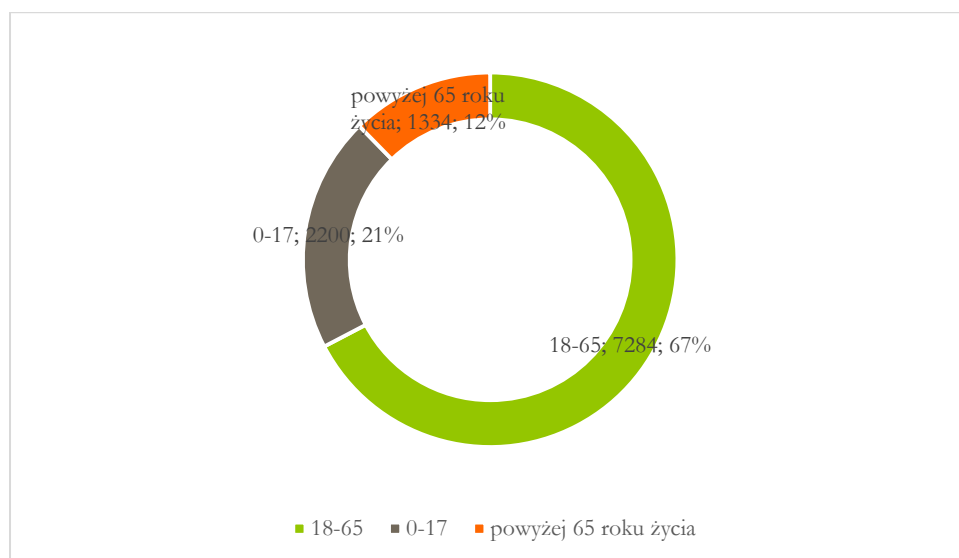
Metodologia Global Entrepreneurship Monitor (GEM) - coroczne raporty dotyczące aktywności przedsiębiorczości krajów - wyróżnia przedsiębiorczość opartą na realizacji pojawiających się szans czy sposobności przedsiębiorczych oraz przedsiębiorczość będącą wynikiem konieczności. Przedsiębiorca realizujący swoje pomysły w wyniku identyfikacji sposobności przedsiębiorczej (ang. entrepreneurial opportunity) to osoba, która wdraża

²⁶ Zbierowski P. i inni, *Global Entrepreneurship Monitor Polska*, Warszawa 2012, s. 9, https://www.parp.gov.pl/images/PARP_publications/pdf/15203.pdf [dostęp: 2017.06.16]

koncepcję biznesową z przekonaniem o jej atrakcyjności, wyjątkowości i wysokiej szansie powodzenia. Często pomysł jest związany z pasją, hobby przedsiębiorcy, chęcią realizacji siebie, czy chęcią kreowania rzeczywistości. Z kolei przedsiębiorca realizujący swoje pomysły w wyniku konieczności, najczęściej o charakterze ekonomicznym (ang. necessity), kieruje się przede wszystkim chęcią zapewnienia sobie pracy i wynagrodzenia. Najczęściej nie może znaleźć zatrudnienia na rynku pracy, jest bezrobotny. Otwarcie firmy jest strategią przetrwania.

W metodologii GEM wykorzystywany jest wskaźnik TEA, mierzący ogólną aktywność w podejmowaniu przedsięwzięć gospodarczych. Dla Polski wynosi on 9,2% (przeciętna europejska to 7,8%).

Wyliczenie wskaźnika TEA wymaga szczegółowych danych, którymi gminy nie dysponują. Użyto, zatem innych wskaźników, które obrazują stan przedsiębiorczości w Gminie Piątница. Jednym z nich jest liczba osób w wieku produkcyjnym²⁷. Liczba ta dla Polski w 2015 r. wynosiła 62,4% i od 2005 roku, kiedy to stanowiła 64% - maleje²⁸. W Gminie Piątница liczba ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. kształtowała się następująco:

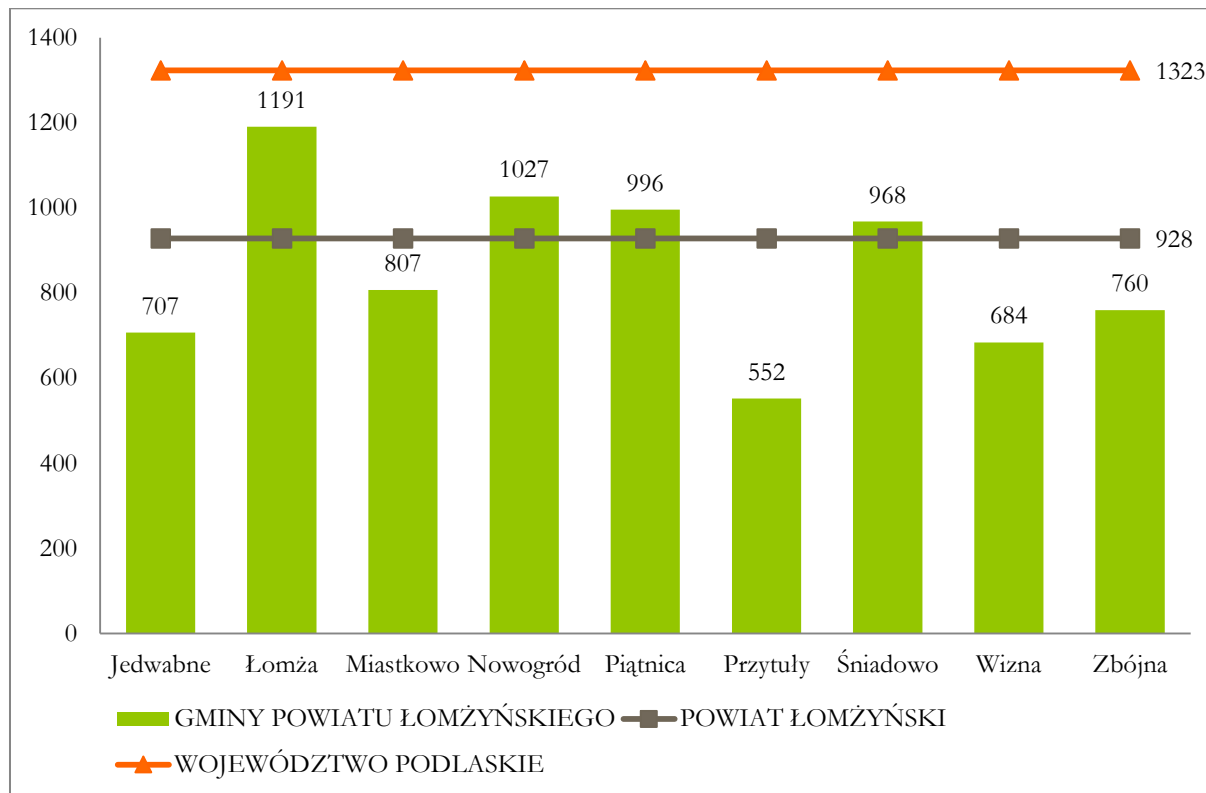

Źródło: opracowanie własne

²⁷ Wiek produkcyjny – ludność wykonująca pracę przynoszącą dochód oraz bezrobotni; przedział wiekowy przyjęty w statystyce dla potrzeb ekonomii. Według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego w wieku produkcyjnym znajdują się mężczyźni pomiędzy 18 a 64 rokiem życia, kobiety pomiędzy 18 a 59 rokiem życia.

²⁸ <http://www.liczby.pl/baza-wiedzy/ludnosc/pytania/jaki-jest-procent-ludnosc-w-wieku-produkcyjnym> [dostęp: 2017.06.25]

Porównanie ilości podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w roku 2015 przedstawione zostało poniżej.

Źródło: opracowanie własne

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w roku 2015 w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego oraz województwie podlaskim została ujęta graficznie i liczbowo na wykresie:

Źródło: opracowanie własne

Bardzo ważnych danych dostarcza liczba osób pracujących na 1000 ludności, która została przedstawiona w ujęciu tabelarycznym.

PRACUJĄCY NA 1000 LUDNOŚCI						
GMINA	ROK			POWIAT ŁOMŻYŃSKI	WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	POLSKA
	2013	2014	2015	2015	2015	2015
Jedwabne	98	104	117	87	181	231
Łomża	123	121	113	87	181	231
Miastkowo	83	80	91	87	181	231
Nowogród	48	42	42	87	181	231
Piątnica	122	125	126	87	181	231
Przytuły	38	44	43	87	181	231
Śniadowo	42	55	42	87	181	231
Wizna	44	45	45	87	181	231
Zbójna	43	45	43	87	181	231

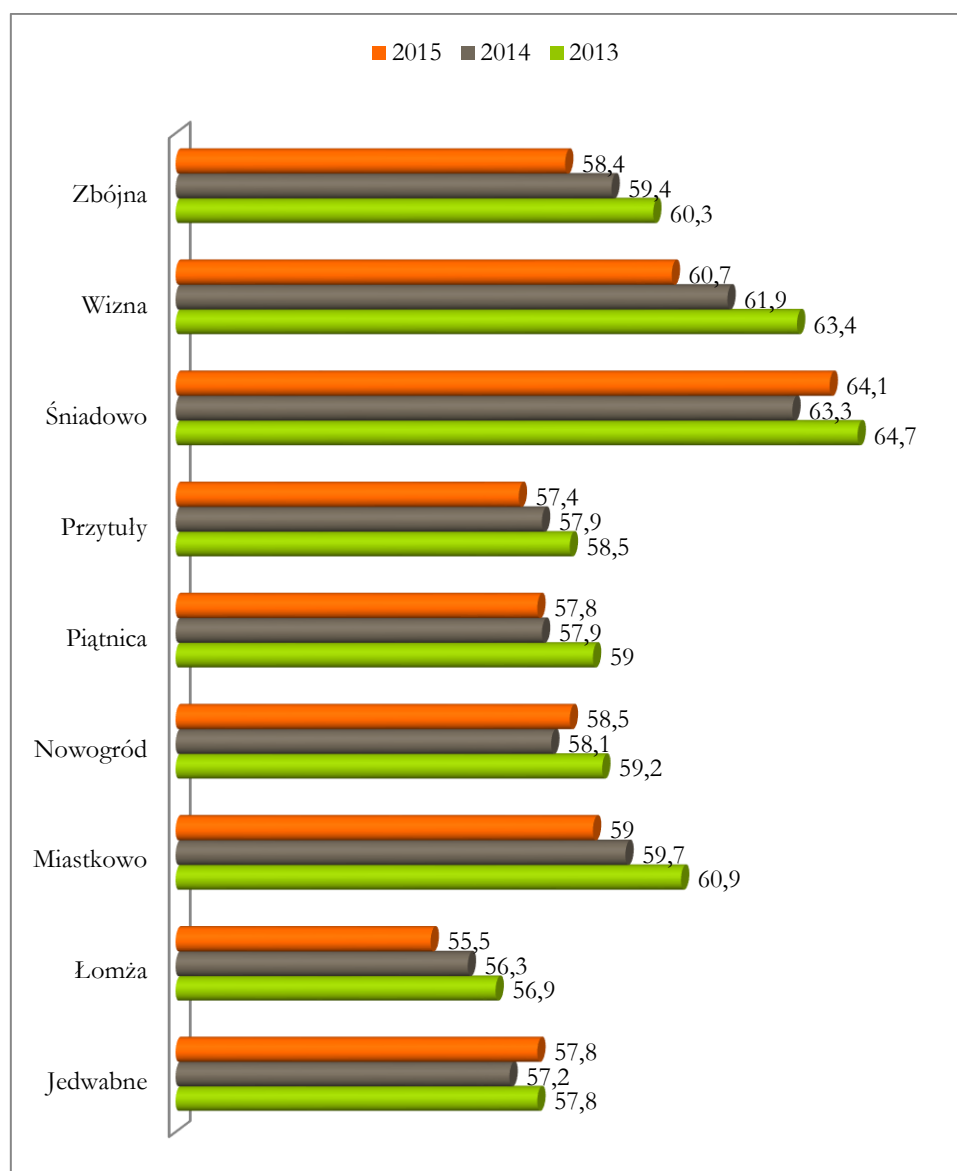
Źródło: opracowanie własne

Gmina Piątnica posiada na tle powiatu relatywnie dużą liczbę osób pracujących, jednakże nie osiąga ona wartości, którą osiągnęło województwo podlaskie, a tym bardziej kraj. Tym nie mniej można stwierdzić, na podstawie danych z przedstawionych 3 lat, że wartość ta w naszej Gminie ma tendencję wzrostową, w odróżnieniu od większości gmin z powiatu.

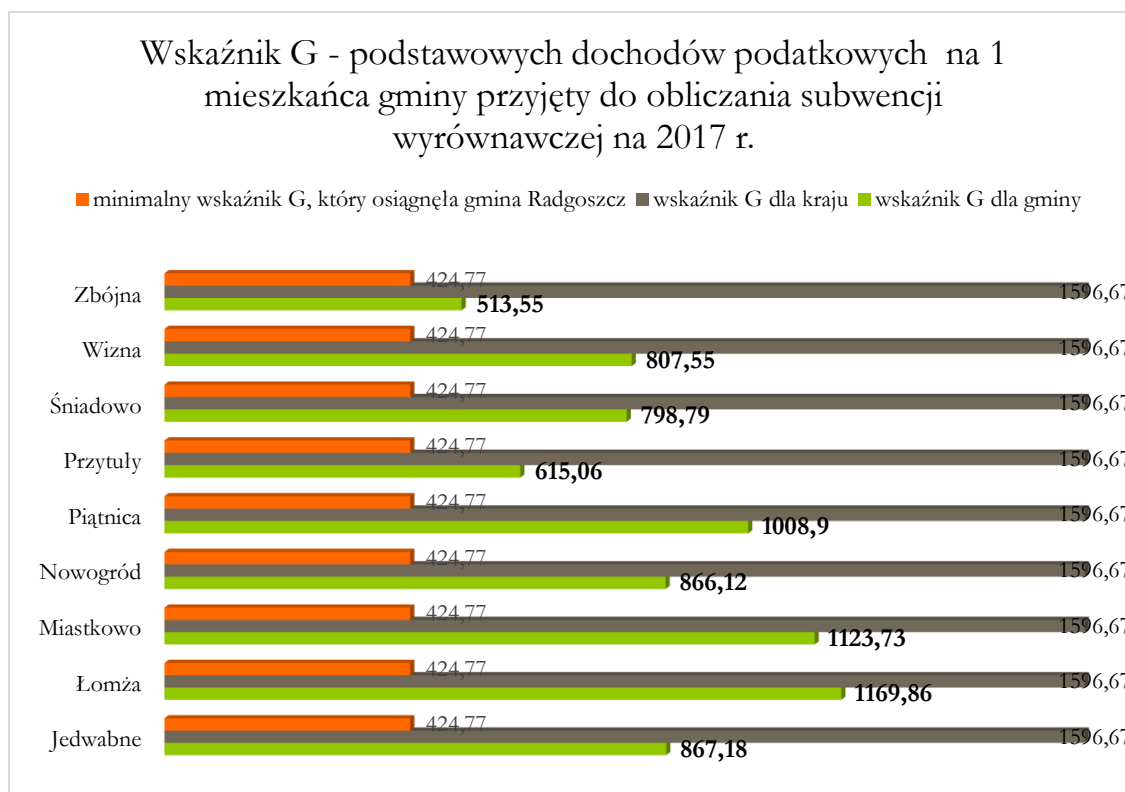
Zarówno pracujący, przedstawieni w powyższej tabeli, jak i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których dotyczył wykres poprzedzający tabelę - są podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Każda gmina posiada udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, zgodnie z zasadami określonymi w art. 9 ust. 1 w związku z art. 89 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2016 r. z późn. zm.). W 2017 r. udział ten wyniesie 37,89%, będzie wyższy niż w 2016 r. o 0,1 punktu procentowego. W interesie jednostek samorządu terytorialnego jest osiąganie jak najwyższych dochodów przez ich mieszkańców, od których odprowadzany jest podatek dochodowy.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach powiatu łomżyńskiego przedstawia się w następujący sposób:

Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik G dla Gminy Piątница to 1008,9 zł. Plasuje się on na trzecim miejscu w powiecie, za Gminą Łomża ze wskaźnikiem o wartości 1169,86 zł i Gminą Miastkowo, która osiągnęła wysokość 1123,73 zł. Wskaźnik G podawany jest przez Ministerstwo Finansów. Informuje on o podstawowych dochodach podatkowych osiągniętych przez gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca – im gmina bogatsza, tym wskaźnik jest wyższy. Wskaźnik służy obliczeniu części wyrównawczej subwencji ogólnej dla gmin²⁹. Żadna z gmin powiatu łomżyńskiego nie osiągnęła wskaźnika G liczonego dla kraju, który wynosi 1596,67 zł.

²⁹ **Subwencja ogólna** dla gminy składa się z części **wyrównawczej, równoważącej i oświatowej**: *część wyrównawcza* - składa się z sumy kwoty podstawowej i uzupełniającej. Kwotę podstawową otrzymuje ta gmina, w której wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest mniejszy niż 92% wskaźnika dochodu podatkowego dla wszystkich gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Kwotę uzupełniającą otrzymuje gmina, w której gęstość zaludnienia jest niższa niż średnia gęstość zaludnienia kraju. Gdy wskaźnik jest większy niż 150% gmina nie otrzymuje kwoty uzupełniającej. *Część równoważąca* - dla gmin ustala się w wysokości sumy łącznej kwoty wpłat gmin oraz łącznej kwoty uzupełniającej (części wyrównawczej) i dzieli się ją następująco: 50% dla gmin miejskich, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe na 1 mieszkańca były wyższe niż 80% średnich wydatków mieszkaniowych we wszystkich gminach miejskich (w przeliczeniu na 1 mieszkańca z poprzedniego roku), 25% dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, gdzie dodatek mieszkaniowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca był wyższy niż 90% średnich wydatków mieszkaniowych we wszystkich gminach wiejskich i wiejsko-miejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca, 25% dla gmin (podział między miejsko-wiejskie oraz wiejskie), w których suma dochodów

Podsumowując, można by powiedzieć, że każda gmina jest tak bogata, jak zasobni są jej mieszkańcy. Należy zatem podejmować wielokierunkowe działania, by stworzyć korzystne warunki do pracy i prowadzenia działalności gospodarczej, co w efekcie przełoży się na dochody jednostek samorządu terytorialnego.

Należy dodać, że na terenie gminy Piątница, działają przedsiębiorstwa zaliczane do kluczowych dla rozwoju powiatu łomżyńskiego³⁰:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątнице, zaliczana do grupy 10 najlepszych spółdzielni mleczarskich w kraju,
- Beko Sp. z o.o. P.P.H. w Bydgoszczy Chłodnia Jeziorko zajmująca się magazynowaniem mięsa i mrożonek,
- MIRPASZ Sp. z o.o. w Kalinowie (mieszalnia, produkcja pasz),
- STYRPOL 1 s.c. P.P.H. w Jeziorku wytwarzająca elementy styropianowe dla potrzeb budownictwa.

W Gminie Piątница podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON przedstawiają się następująco:

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.			
Rok		2013	2015
Ogółem		690	676
w tym sektorze	rolniczym:	59	28
	przemysłowym:	75	82
	budowlanym:	109	117
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności:		511	500

Źródło: opracowanie własne

Konkludując – liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON oraz osób fizycznych prowadzących działalność w porównywanym okresie – nieznacznie spadła, zmieniła się też struktura podmiotów w sektorach. O ile pierwsze zjawisko należy uznać za niekorzystne, o tyle drugie – nie wpływa negatywnie na przedsiębiorczość.

(PIT, podatek leśny, podatek rolny) w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest niższa niż 80% średnich dochodów z tych samych tytułów we wszystkich gminach miejskich i miejsko-wiejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

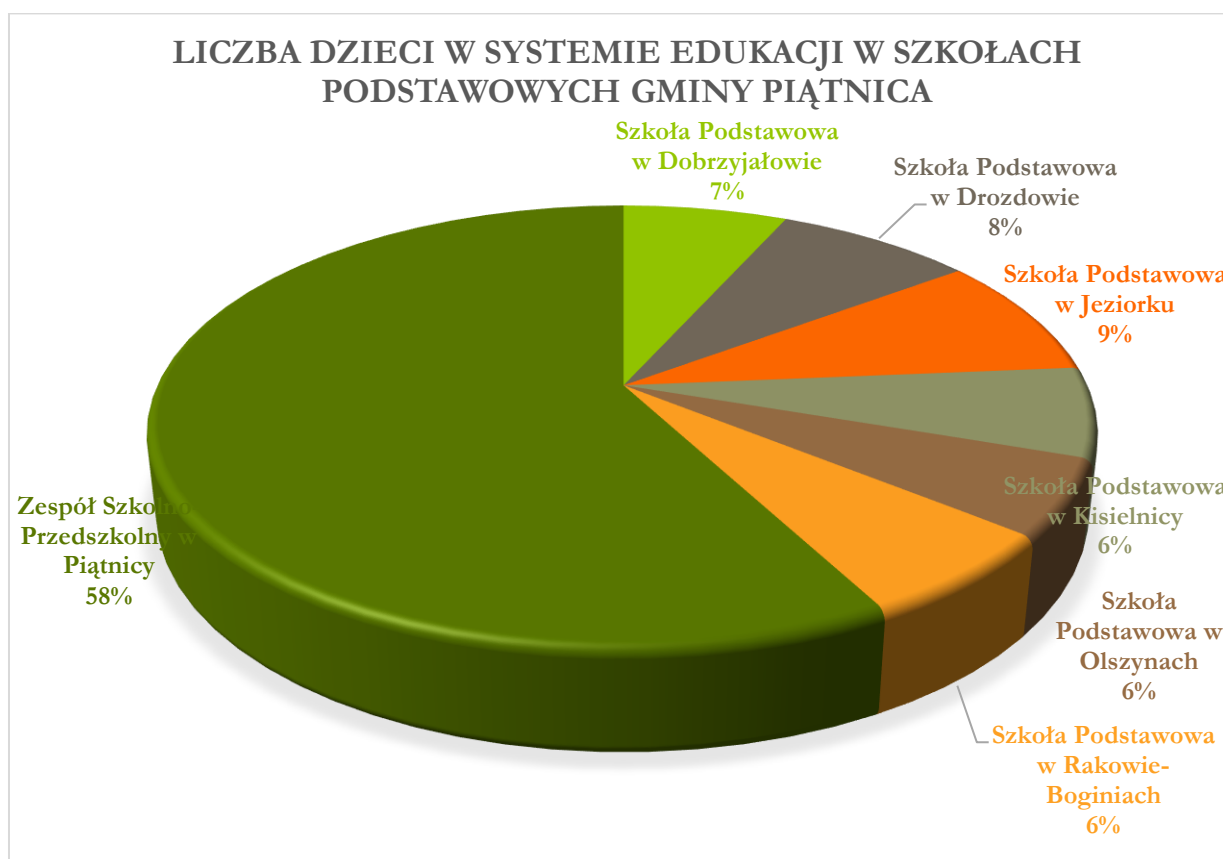
³⁰ Uchwała Nr XXV/138/2017 Rady Powiatu Łomżyńskiego z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Łomżyńskiego (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 2330)

6. Strefa społeczna

6.1. Edukacja

Zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji na różnych szczeblach kształcenia jest obligatoryjne. Oferta edukacyjna dostępna na terenie gminy jest o tyle ważna, że jej dostępność (odległość od szkoły) i jej jakość jest - dla rodzin posiadających dzieci w wieku szkolnym – jednym z kluczowych czynników decydujących o wyborze miejsca zamieszkania.

Gminna oświata oparta jest całkowicie na systemie publicznym. W Gminie nie działają placówki niepubliczne. W roku szkolnym 2016/2017, w szkołach podstawowych funkcjonowało 39 oddziałów z 622 uczniami (średnio na oddział 16 uczniów). W Publicznym Gimnazjum istniało 13 oddziałów, a uczyło się w nich 322 uczniów (średnio na oddział 25 uczniów). Natomiast w 14 oddziałach przedszkolnych edukację pobierało 304 dzieci (średnio na oddział 22 przedszkolaków).

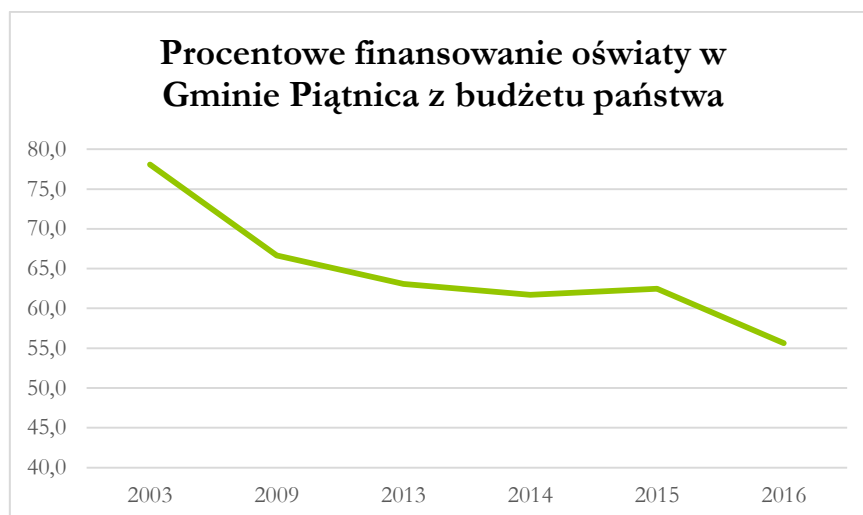
Źródło: opracowanie własne

Gmina Piątница jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

1. Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie,
2. Szkoła Podstawowa w Drozdowie,
3. Szkoła Podstawowa w Jeziorku,
4. Szkoła Podstawowa w Kisielnicy,
5. Szkoła Podstawowa w Olszynach,
6. Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach,
7. Zespół Szkolno – Przedszkolny w Piątнице,
8. Publiczne Gimnazjum w Piątнице (kończy działalność 31.08.2017 r.)

Dokonano analizy wydatków ponoszonych na oświatę w Gminie Piątница na przestrzeni lat. W 2003 roku część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego pokrywała 78,1% wydatków z działu 801 – oświata i wychowanie, w 2009 r. było to 66,7%, w 2013 r. 63,1%, a w 2016 r. zaledwie 55,6%. Wielkość części oświatowej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Kwota ta nie może być mniejsza niż przyjęta w ustawie budżetowej, ustalana jest w wysokości kwoty łącznej, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Od kwoty tej odlicza się 0.25% na rezerwę części oświatowej subwencji rządowej, którą dysponuje Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji samorządu terytorialnego. Pozostałą kwotę dzieli się między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, biorąc pod uwagę zakres realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych, z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych, oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego.

Źródło: opracowanie własne

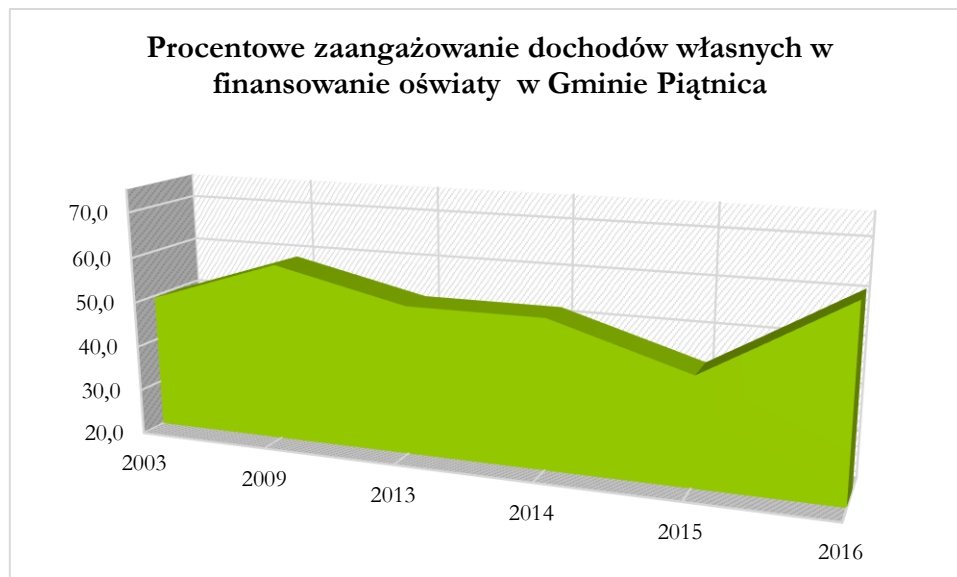
Wniosek jest jeden – ciężar finansowania oświaty przenosi się z budżetu państwa do budżetu gminy. Rysujący się trend jest stały. Oznacza to dla Gminy Piątница większe zaangażowanie środków własnych, które mogłyby być spożytkowane na zaspokojenie innych potrzeb mieszkańców – nie mniej ważnych. Zapewnienie np. odpowiedniej infrastruktury technicznej – dróg, różnego rodzaju sieci obsługujących gospodarstwa domowe, przekłada się na wzrost liczby mieszkańców, a tym samym ilość dzieci w systemie edukacyjnym. Sprostanie tym zadaniom jest trudne, a przyjmując politykę nie podnoszenia podatków, które obciążają mieszkańców, bardzo skomplikowane, jeśli nie niemożliwe.

FINANSOWANIE OŚWIATY W GMINIE PIĄTNICA						
	2003	2009	2013	2014	2015	2016
część oświatowa subwencji ogólnej dla jst	5 750 011,00	7 796 466,00	8 877 268,00	8 524 120,00	8 973 744,00	8 897 913,00
oświata i wychowanie (dział 801)	7 363 999,00	11 694 832,03	14 072 024,02	13 813 948,47	14 360 291,94	15 997 896,62
pozostałe wydatki oświatowe (dział 801 - subwencja)	1 613 988,00	3 898 366	5 194 756,02	5 289 828,47	5 386 547,94	7 099 983,62
dochody własne	3 256 882,00	6 589 296,42	9 893 679,09	10 068 718,70	12 368 791,79	11 606 584,90

Źródło: opracowanie własne

Zapewnienie potrzebnych środków oświatowych pochłania nawet do 61% dochodów własnych, tak jak to miało miejsce w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

W tej sytuacji bardzo trudnym zadaniem stojącym przed władzami Gminy Piątница jest znalezienie takich rozwiązań, które pozwolą na obniżenie wysokich kosztów utrzymania szkół, będących niejednokrotnie centrami życia i integracji społecznej, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej jakości nauczania.

Liczba dzieci w szkołach podstawowych Gminy Piątница w roku szkolnym 2013/2014 i 2016/2017

Lp.	Nazwa szkoły	oddział przedszkolny		klasy I-VI	
		2013/2014	2016/2017	2013/2014	2016/2017
1.	Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie	18	23	47	39
2.	Szkoła Podstawowa w Drozdowie	22	22	57	53
3.	Szkoła Podstawowa w Jeziorku	16	18	77	64
4.	Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	21	15	51	46
5.	Szkoła Podstawowa w Olszynach	12	20	31	32
6.	Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach	11	20	51	39
7.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piątnicy	82	186	317	349
Razem:		182	206	631	622

Źródło: opracowanie własne

W czterech na siedem szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Piątница, uczy się około 60 dzieci w każdej, włączając oddziały przedszkolne; kolejne dwie (SP w Jeziorku i SP w Drozdowie) mieszczą się w przedziale 75 - 82 uczniów.

Na podstawie danych ujętych w tabeli stwierdzić należy, że liczba uczniów w poszczególnych szkołach spada, mimo że w 5 na 7 oddziałach przedszkolnych wzrosła liczba dzieci, a w jednym pozostała na niezmiennym poziomie. Zjawisko malejącej ilości uczniów nie dotyczy tylko dwóch szkół – Szkoły Podstawowej w Olszynach i Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piątnicy (najmniejszej i największej placówki oświatowej w gminnym systemie oświaty).

Interesująca jest też liczba przedszkolaków w odniesieniu do pozostałych uczniów.

Lp.	Nazwa szkoły	Procentowy udział przedszkolaków w ogólnej liczbie uczniów szkoły
1.	Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie	37,1
2.	Szkoła Podstawowa w Drozdowie	29,3
3.	Szkoła Podstawowa w Jeziorku	22,0
4.	Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	24,6
5.	Szkoła Podstawowa w Olszynach	38,5
6.	Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach	33,9
7.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piątnicy	34,8
Razem:		32,8

Źródło: opracowanie własne

O ile w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Piątnicy, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. mjr Władysława Raginisa i Przedszkole Samorządowe w Piątnicy, proporcja ta jest zasadna, o tyle w pozostałych szkołach, w których funkcjonuje po jednym oddziale przedszkolnym, dysproporcja między liczebnością tego oddziału a innymi klasami jest znacząca. Duża liczebność oddziału przedszkolnego jest zjawiskiem pozytywnym, gdyż w przyszłości zasili on dalsze szczeble edukacji. (czy w oddziałach przedszkolnych w szkołach z terenu są dzieci z jednego rocznika, czy więcej) Jeśli więcej – to istnieje zapotrzebowanie na tego typu usługi.

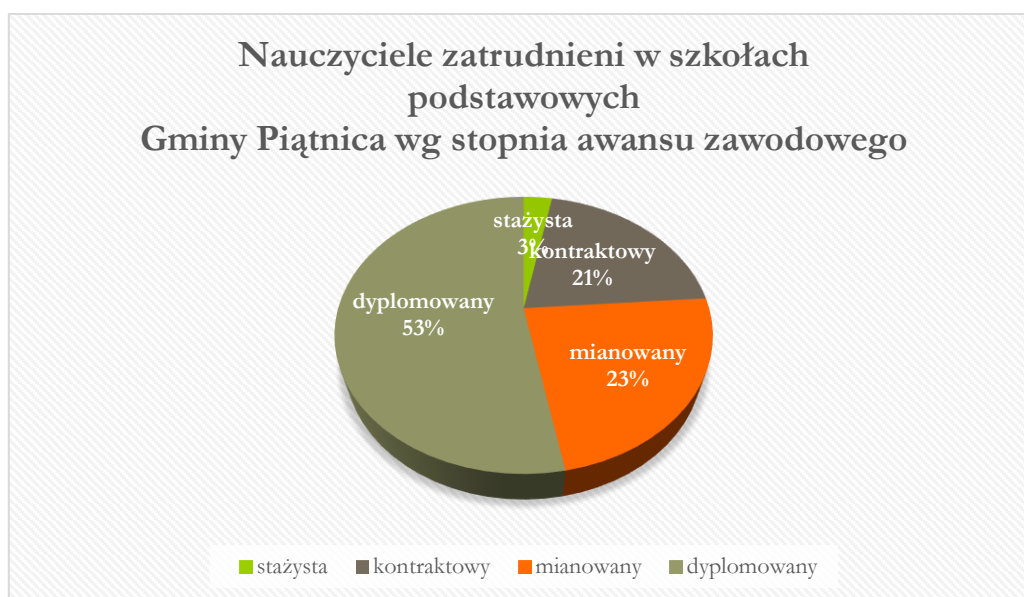
Zasadniczo – liczba uczniów w szkołach podstawowych determinuje liczbę nauczycieli i innych pracowników obsługi. Zbiorcze zestawienie zatrudnienia przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa szkoły	Rodzaj zatrudnienia	Ogółem			
			2013/2014		2016/2017	
1.	Szkoła Podstawowa w Dobrzyjalowie	Pelnozatrudniony	5,00	7,67	4,00	7,83
		niepelnozatrudniony	2,67		3,83	
2.	Szkoła Podstawowa w Drozdowie	Pelnozatrudniony	9,00	9,94	8,00	9,39
		niepelnozatrudniony	0,94		1,39	
3.	Szkoła Podstawowa w Jeziorku	Pelnozatrudniony	5,00	8,55	5,00	8,12
		niepelnozatrudniony	3,55		3,12	
4.	Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	Pelnozatrudniony	6,00	8,36	7,00	7,72
		niepelnozatrudniony	2,36		0,72	
5.	Szkoła Podstawowa w Olszynach	Pelnozatrudniony	3,00	6,34	5,00	8,08
		niepelnozatrudniony	3,34		3,08	
6.	Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach	Pelnozatrudniony	6,00	9,17	6,00	8,67
		niepelnozatrudniony	3,17		2,67	
7.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piątnicy	Pelnozatrudniony	37,00	39,77	51,00	52,50
		niepelnozatrudniony	2,77		1,50	
Razem		Pelnozatrudniony	71,00		86,00	
		niepelnozatrudniony	18,80		16,31	
Ogółem			89,80	89,80	102,31	102,31

Zródło: opracowanie własne

Największa liczba nauczycieli zatrudniona jest w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Piątnicy, natomiast najmniejsza w Szkole Podstawowej w Kisielnicy. W porównywanym okresie zatrudnienie wzrosło w Szkole Podstawowej w Olszynach i Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Piątnicy – w obydwu przypadkach było to skutkiem zwiększenia liczby uczniów odpowiednio o 21% w Olszynach i 34% w Piątnicy, przy czym Przedszkole Samorządowe w Piątnicy zwiększyło liczbę dzieci aż o 126%.

W pozostałych szkołach sytuacja wymaga przeanalizowania, gdyż największa ze szkół podstawowych z poza Piątnicy – Szkoła Podstawowa w Jeziorku, posiadająca zatrudnienie na poziomie 8,12 etatu, ma mniejsze zatrudnienie od dwóch mniej licznych szkół – Szkoły Podstawowej w Drozdowie (9,39 etatu) i Szkoły Podstawowej w Rakowie-Boginiach (8,67 etatu). Ponad połowa nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych gminy Piątnica posiada najwyższy stopień awansu zawodowego – jest nauczycielami dyplomowanymi, kolejne 23% to nauczyciele mianowani. Należy zatem stwierdzić, że kadra nauczycielska w gminie jest wykwalifikowana.

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Piątница nie funkcjonują instytucje zapewniające opiekę dzieciom do lat 3. Rodzice chcąc umieścić swoje dzieci w żłobkach muszą dowozić je do miejscowości położonych na terenie sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego np. Łomży.

Jakość kształcenia w szkołach podstawowych zbadane zostały na podstawie wyników uzyskanych przez uczniów kończących edukację na tym etapie – przeanalizowano wyniki osiągnięte na sprawdzianie szóstoklasisty. Sprawdzian w klasie szóstej szkoły podstawowej obejmuje wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach ogólnych i szczegółowych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczanych na dwóch pierwszych etapach edukacyjnych, tj. języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego. Co istotne, podstawę dla wielu zadań z języka polskiego i matematyki stanowią teksty lub informacje z zakresu historii lub przyrody.

Sprawdzian ma formę pisemną. Przystąpienie do niego jest warunkiem ukończenia szkoły podstawowej, ale nie określa się minimalnego wyniku, jaki uczeń powinien uzyskać, toteż sprawdzianu nie można nie zdać. Wszyscy szóstoklasiści piszą identyczny sprawdzian w tym samym terminie, wyłączając przypadki losowe. Zatem, jego wyniki są porównywalne w skali całego kraju.

SPRAWDZIAN SZÓSTOKLASITY 2015															
Obwody	język polski					matematyka					język angielski				
	średnia dla					średnia dla					średnia dla				
	szkoły	Gminy Piątница	powiatu łomżyńskiego	województwa podlaskiego	kraju	szkoły	Gminy Piątница	powiatu łomżyńskiego	województwa podlaskiego	kraju	szkoły	Gminy Piątница	powiatu łomżyńskiego	województwa podlaskiego	kraju
Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie	71%					73%					80%				
Szkoła Podstawowa w Drozdowie	76%					51%					81%				
Szkoła Podstawowa w Jeziorku	73%					84%					73%				
Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	72%					69%					74%				
Szkoła Podstawowa w Olszynach	72%	74%	70%	72%	73%	63%	67%	57%	61%	61%	74%	78%	71%	77%	78%
Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach	75%					44%					72%				
Zespół Szkolno - Przedszkolny w Piątnicy - Szkoła Podstawowa im. mjr. Wł. Raginisa	75%					71%					79%				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży
https://www.oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=905&Itemid=2

Sprawdzian szóstoklasisty przeprowadzony w 2015 r. wypadł w Gminie Piątница bardzo dobrze – wszystkie trzy bloki – język polski, matematyka i język angielski – napisane zostały średnio w gminie powyżej średniej krajowej. Szkoła Podstawowa im. mjr. Wł. Raginisa w Piątnicy uzyskała ten wyniki powyżej średniej krajowej we wszystkich lokach tematycznych. Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie, w Drozdowie i Jeziorku – w dwóch blokach tematycznych,

pozostałe – Szkoła Podstawowa w Kisielnicy, Olszynch i Rakowie-Boginiach – w jednym bloku tematycznym.

SPRAWDZIAN SZÓSTOKLASITY 2016															
Obwody	język polski					matematyka					język angielski				
	średnia dla					średnia dla					średnia dla				
	szkoły	Gminy Piątница	powiatu łomżyńskiego	województwa podlaskiego	kraju	szkoły	Gminy Piątница	powiatu łomżyńskiego	województwa podlaskiego	kraju	szkoły	Gminy Piątница	powiatu łomżyńskiego	województwa podlaskiego	kraju
Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie	67%					61%					62%				
Szkoła Podstawowa w Drozdowie	78%					50%					66%				
Szkoła Podstawowa w Jeziorku	65%					57%					61%				
Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	80%	73%	68%	71%	71%	59%	61%	51%	54%	54%	59%	66%	62%	70%	71%
Szkoła Podstawowa w Olszynch	68%					57%					59%				
Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach	68%					43%					64%				
Zespół Szkolno - Przedszkolny w Piątnicy - Szkoła Podstawowa im. mjr. Wł. Raginisa	79%					70%					72%				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży

https://www.oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=905&Itemid=2

W 2016 r. osiągnięte wyniki były niestety słabsze. Tylko dwa bloki tematyczne – język polski i matematyka – zostały napisane powyżej średniej krajowej. Jedynie Szkoła Podstawowa im. mjr. Wł. Raginisa w Piątnicy uzyskała wyniki powyżej średniej krajowej we wszystkich lokach tematycznych, podobnie jak w roku poprzedzającym. Szkoły, które uzyskały wyniki powyżej średniej krajowej w dwóch blokach tematycznych w roczniku wcześniejszym, nie powtórzyły

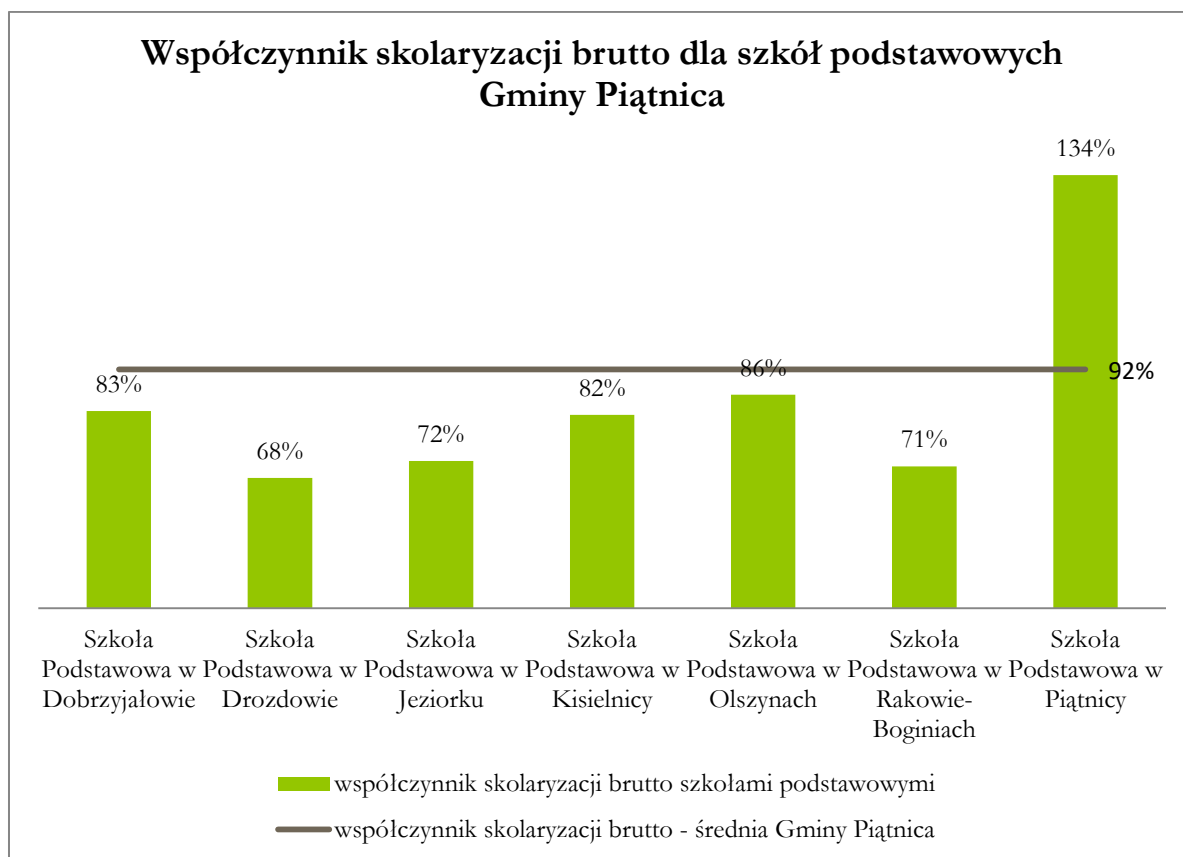
tak dobrego rezultatu – uzyskując taki wynik w tylko jednej dziedzinie, natomiast Szkoła Podstawowa w Rakowie-Boginiach nie uzyskała średniej krajowej w żadnej części sprawdzianu. Na tej podstawie można stwierdzić, że szkołą sukcesu w Gminie Piątница jest Szkoła Podstawowa im. mjr. Wł. Raginisa w Piątнице. Pozostałe placówki – mają potencjał do osiągnięcia bardzo dobrych wyników, jednakże nie każdego roku osiągają tak dobre rezultaty.

Należy też dodać, że średnia osiągnięta przez szkoły podstawowe Gminy Piątница w 2015 r. i 2016 r. na tle pozostałych gmin powiatu łomżyńskiego wypada najlepiej.

Innym wskaźnikiem obrazującym jakość kształcenia jest współczynnik skolaryzacji, liczony dla poszczególnych szkół podstawowych. Współczynnik skolaryzacji brutto definiowany jest jako relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania³¹. Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym. Na potrzeby diagnozy przyjęto, że liczony jest odsetek osób z danego rocznika podejmujących naukę na określonym poziomie (szkoły podstawowej) w obwodach ustalonych uchwałą Rady Gminy Piątница³². Uzyskana w ten sposób wartość współczynnika dla danej szkoły informuje o jej popularności w lokalnym środowisku – czy rodzice posyłają swoje dzieci do szkół w obwodach, czy decydują się na wybór szkoły spoza obwodu, kierując się przesłankami jakości kształcenia, bazy oświatowej (świetlica działająca w pełnym wymiarze czasowym, hala sportowa, etc.) lub innymi.

³¹ <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1349,pojecie.html>
[dostęp: 2017.06.13]

³² Uchwała Nr 85/XV/2016 Rady Gminy Piątница z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjum oraz określenia granic ich obwodów (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 1599)

Źródło: opracowanie własne

Szkoła Podstawowa im. mjr. Wł. Raginisa w Piątнице uzyskała najwyższy współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie 134%. Oznacza to, że uczy się w niej duża liczba dzieci spoza wyznaczonego obwodu, co w połączeniu z bardzo dobrymi wynikami sprawdzianu szóstoklasisty, potwierdza wysoką jakość kształcenia uczniów oraz świadomość tego faktu w lokalnej społeczności. Pozostałe szkoły podstawowe ze współczynnikiem skolaryzacji brutto od 68% do 86% nie są wybierane przez odsetek rodziców wahający się w przedziale 14%-32% na szkoły kształcące ich dzieci. 1/3 populacji jest wysoką liczbą osób, które mogłyby zasilić system edukacyjny szkoły, a tym samym zwiększyć efektywność ekonomiczną gminnej jednostki budżetowej. Wpłynęło by to z pewnością na organizację oddziałów szkolnych, poprzez eliminację klas łączonych, które funkcjonują we wszystkich szkołach poza Szkołą Podstawową im. mjr. Wł. Raginisa w Piątнице.

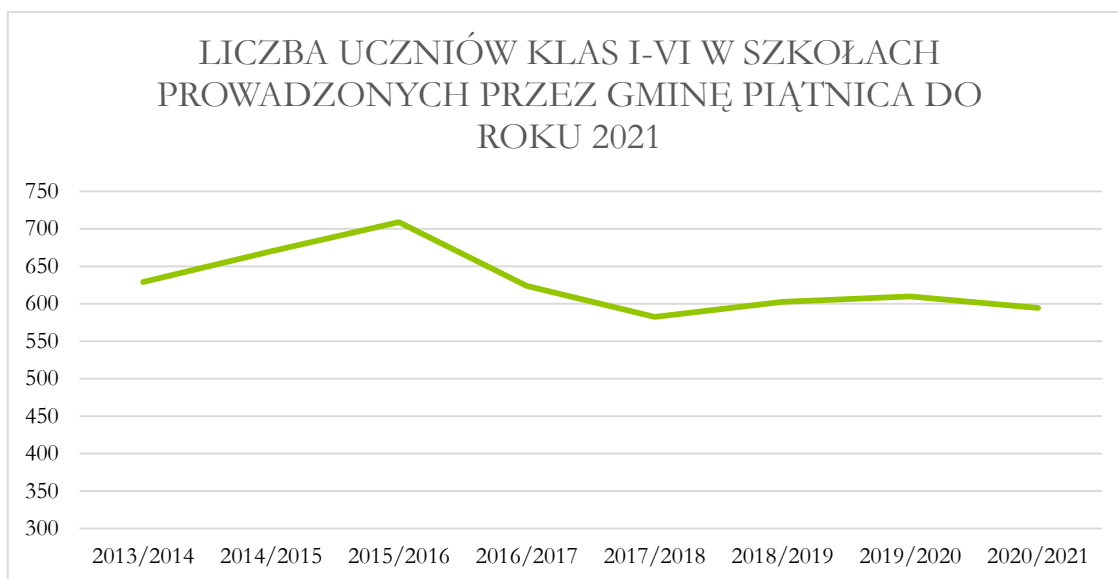
Informacja nt. przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2017/2018								
Nazwa szkoły	liczba oddziałów	Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. IV	Kl. V	Kl. VI	KL.VII
Szkoła Podstawowa w Dobrzyjalowie	8	1	1		1	1		
Szkoła Podstawowa w Drozdowie	4	1	1		1		1	
Szkoła Podstawowa w Jeziorku	4	1	1		1	1		
Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	4	1	1		1		1	
Szkoła Podstawowa w Olszynach	4	1	1		1	1		
Szkoła Podstawowa w Rakowie- Boginiach	3	0	1		1		1	
Szkoła Podstawowa w Piątnicy	17	3	1	3	4	3	3	4
Gmina ogółem					44			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centrum Usług Samorządowych w Piątnicy

Współczynnik skolaryzacji brutto dla gminy na poziomie 92% świadczy, iż część dzieci uczęszcza do szkół położonych na obszarze ościennych gmin, w następstwie czego inne jednostki samorządu terytorialnego otrzymują subwencję oświatową na tych uczniach.

Na przestrzeni lat ilość uczniów w klasach I-VI³³ w gminnych szkołach podstawowych przedstawia się następująco:

³³ Uwzględniono tylko klasy I-VI również w latach szkolnych 2017/2018 do 2020/2021 (bez klas VII i VIII) aby wynik był porównywalny. W latach szkolnych 2013/2014 do 2016/2017 podana została rzeczywista liczba uczniów, natomiast w latach szkolnych 2017/2018 do 2020/2021 liczbę uczniów podano w oparciu o dane z ewidencji ludności i urealniono wyliczonym średnim dla wszystkich szkół podstawowych w Gminie Piątnica w roku 2016/2017 współczynnikiem skolaryzacji – 92%, by podane dane oddawały w jak największym stopniu rzeczywistość. Nie uwzględniono możliwości wahania wielkości współczynnika skolaryzacji w latach następnych.

Źródło: opracowanie własne

PROGNOZA LICZBY UCZNIÓW KL. I-VI W KOLEJNYCH LATACH (bez oddziałów przedszkolnych i klas VII, VIII)					
Nazwa szkoły	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Szkoła Podstawowa w Dobrzyjałowie	39	43	51	63	69
Szkoła Podstawowa w Drozdowie	54	58	69	71	74
Szkoła Podstawowa w Jeziorku	62	65	70	70	67
Szkoła Podstawowa w Kisielnicy	46	47	46	49	53
Szkoła Podstawowa w Olszynach	32	33	38	48	43
Szkoła Podstawowa w Rakowie- Boginiach	39	39	40	38	40
Szkoła Podstawowa w Piątnicy	352	358	341	324	300
Ogółem	624	633	655	663	646
Liczba uczniów ogółem przemnożona przez średni współczynnik skolaryzacji szkół w gminie (92%)	624	582	603	610	594

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie dokonanych wyliczeń i prezentacji danych można stwierdzić, że liczba uczniów w podanym przedziale wiekowym spada w stosunku do rocznika 2016/2017 od kilkunastu do kilkudziesięciu osób, co stanowi maksymalnie 6% badanej populacji uczniów szkół podstawowych w gminie.

Na terenie Gminy Piątница w miejscowości Marianowo działa Zespół Szkół Kształcenia Rolniczego im. chor. Jana Szymańskiego, który jest kontynuacją powstałej w 1961 r. Szkoły Rolniczo-Nasiennej w Marianowie, zmieniającej w swojej historii kilkakrotnie nazwę, organ prowadzący i profil nauczania. Obecna nazwa szkoły funkcjonuje od 1 września 2009 r. Organem prowadzącym Zespół Szkół jest od 1 stycznia 2008 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W Zespole funkcjonują wspólnie 2 kierunki kształcenia: Technikum mechanizacji rolnictwa i agrotechniki oraz Technik rolnik, na których w roku szkolnym 2016/2017 kształciło się 210 osób. Biorąc pod uwagę rolniczy charakter terenu – funkcjonowanie szkoły fachowo przygotowującej do pracy w rolnictwie, jest bardzo zasadne.

6.2. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne doświadczenia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W Gminie Piątница pomoc społeczna świadczona jest przez wyspecjalizowany w tym zakresie podmiot - Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątнице. Jest on jednostką organizacyjną Gminy Piątница działającą pod adresem: Piątница Poduchowna ul. Stawiskowska 10. Został utworzony uchwałą Gminnej Rady Narodowej w Piątнице Nr 46/XIII z dnia 22 kwietnia 1990 r.

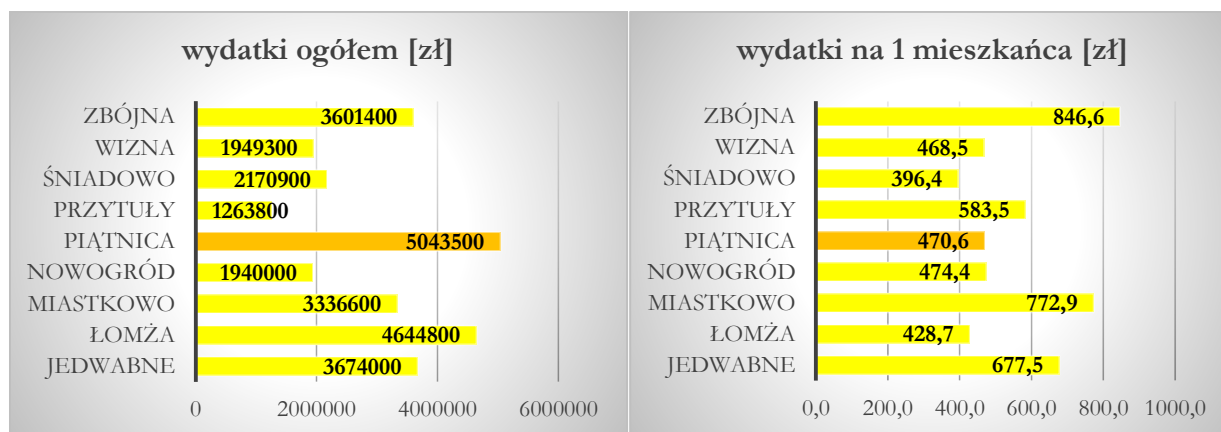
Najogólniej rzecz ujmując pomoc społeczna realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątнице polega na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń przewidzianych ustawą,
- 2) pracy socjalnej na rzecz beneficjentów pomocy społecznej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 4) diagnozie i analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 5) realizacji zadań wynikających z rozpoznanych potrzeb społecznych,
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb mieszkańców Gminy.

W strukturze Ośrodka działa również od 30 grudnia 2015 r. Dzienny Dom „Senior-WIGOR”, który mieści się w budynku byłej szkoły podstawowej w Górkach-Sypniewie. Gminie Piątница, jako jednej z trzech jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim, udało się uzyskać dofinansowanie z pierwszej transzy, jaką stworzył wieloletni program „Senior-WIGOR” na lata 2015 - 2020 realizowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Gmina Piątница poniosła wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej w kwocie 5 043 500,00 zł – najwięcej w powiecie łomżyńskim. Jednakże w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki te plasują się w dolnej stawce, jakie ponoszą gminy z tego obszaru. Pokazują to następujące wykresy:

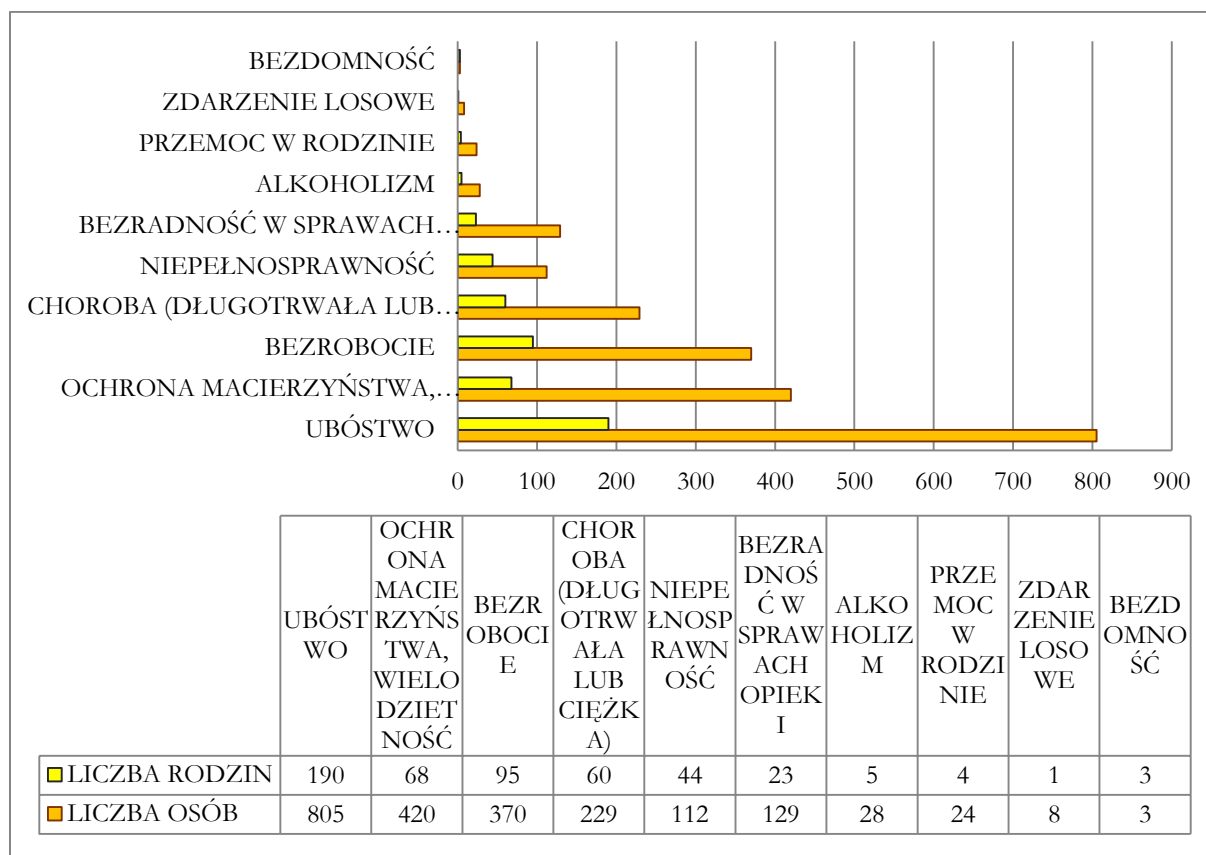
Źródło: opracowanie własne na podstawie

http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/l_powierzchnia_i_ludnosc_przekroj_terytoryalny_2013.pdf

Jednym z najbardziej dotkliwych problemów współczesnych społeczeństw jest ubóstwo dotykające określonej części, będące zwykle efektem występowania innych niekorzystnych zdarzeń losowych takich jak np. bezrobocie, choroba, niepełnosprawność, często występujących łącznie. Ubóstwo jako zjawisko związane z materialnym aspektem jakości życia, dotyczy przede wszystkim cech badanych na poziomie gospodarstwa domowego. Za ubogie pod względem dochodowym uznaje się te gospodarstwa domowe, w których miesięczny dochód pieniężny, jakim dysponuje gospodarstwo był niższy od wartości uznanej za próg ubóstwa. Wyniki Badania spójności społecznej wskazują, iż ubóstwem dochodowym w znaczącym stopniu dotknięci byli mieszkańcy wsi i małych miast. Podczas gdy w największych miastach, liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców, zagrożonych tą formą ubóstwa było niecałe 6% gospodarstw domowych, to w najmniejszych miastach (o liczbie mieszkańców nieprzekraczającej 20 tys.) wskaźnik ten osiągnął wartość niemal 16%, natomiast na wsi 23%.³⁴ Grupą szczególnie zagrożoną ubóstwem są też samotni rodzice z dziećmi oraz rodziny wielodzietne, z 3 i więcej dzieci na utrzymaniu. Wśród tego typu gospodarstw domowych wskaźnik ubóstwa osiągnął poziom, odpowiednio: 16% oraz 14%. Obecność w gospodarstwie domowym osoby niepełnosprawnej lub osoby bezrobotnej również sprzyja występowaniu ubóstwa. Ważne jest tutaj zapewnienie odpowiednich form pomocy oraz wsparcia w wychodzeniu ze stanu kryzysowego.

Rodzaje udzielonego wsparcia w 2015 roku w Gminie Piątnica przez Ośrodek Pomocy Społecznej potwierdzają zaobserwowane zależności w całości społeczeństwa:

³⁴ http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosc/jakosc-zycia-w-polsce-edycja-2015_16_2.html, s. 8.

Źródło: opracowanie własne

Wymienione wyżej powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej, pozwalają zidentyfikować obszary i zjawiska społeczne generujące w Gminie Piątnica zapotrzebowanie na usługi wsparcia z analizowanego zakresu. Do zjawisk tych należy zaliczyć: bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, starzenie się społeczeństwa, problemy opiekuńczo-wychowawcze, sieroctwo społeczne, przemoc w rodzinie oraz uzależnienia. Identyfikacja tych potrzeb umożliwi przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom wynikającym z marginalizacji społecznej.

Jedno z głównych zjawisk generujących potrzebę wsparcia, czyli bezrobocie – w Gminie Piątnica – w poszczególnych miejscowościach - przedstawia się następująco:

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	2014 rok			2015 rok			I poł. 2016 roku			Średnia z badanego okresu (2014-2016)
		liczba osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat)	liczba osób bezrobotnych	liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	liczba osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat)	liczba osób bezrobotnych	liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	liczba osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat)	liczba osób bezrobotnych	liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	
1.	BUDY CZARNOCKIE	215	10	4,7%	220	11	5,0%	225	7	3,1%	4,3%
2.	BUDY-MIKOŁAJKA	30	1	3,3%	29	1	3,4%	29	1	3,4%	3,4%
3.	CHOSZCZEWO	12	0	0,0%	13	0	0,0%	12	0	0,0%	0,0%
4.	CZARNOCIN	370	23	6,2%	369	19	5,1%	369	20	5,4%	5,6%
5.	DOBRZYJAŁOWO	304	22	7,2%	307	14	4,6%	308	18	5,8%	5,9%
6.	DROZDOWO	435	34	7,8%	432	28	6,5%	434	30	6,9%	7,1%
7.	DROŻECIN-LUBIEJEWÓ	56	3	5,4%	60	4	6,7%	63	4	6,3%	6,1%
8.	ELŻBIECIN	173	17	9,8%	180	13	7,2%	181	15	8,3%	8,4%
9.	GÓRKI-SYPNIEWO	135	11	8,1%	130	9	6,9%	128	11	8,6%	7,9%
10.	GORKI-SZEWKOWO	44	3	6,8%	45	7	15,6%	46	6	13,0%	11,8%
11.	GUTY	48	0	0,0%	46	3	6,5%	48	3	6,3%	4,3%
12.	JEZIORKO	418	22	5,3%	420	19	4,5%	430	23	5,3%	5,0%
13.	KALINOWO	259	16	6,2%	259	12	4,6%	259	12	4,6%	5,1%
14.	KALĘCZYN	27	1	3,7%	28	2	7,1%	29	3	10,3%	7,1%
15.	KISIELNICA	239	19	7,9%	240	19	7,9%	234	18	7,7%	7,9%
16.	KOBYLIN	77	2	2,6%	81	2	2,5%	80	2	2,5%	2,5%
17.	KOSAKI	102	4	3,9%	99	6	6,1%	97	3	3,1%	4,4%
18.	KOWNATY	244	21	8,6%	260	19	7,3%	264	22	8,3%	8,1%
19.	KRZEWO	187	17	9,1%	186	17	9,1%	186	17	9,1%	9,1%
20.	MARIANOWO	210	25	11,9%	204	20	9,8%	200	13	6,5%	9,4%
21.	MOTYKA	26	3	11,5%	28	1	3,6%	28	0	0,0%	5,0%
22.	MURAWY	218	14	6,4%	217	14	6,5%	216	13	6,0%	6,3%
23.	NAGÓRKI	106	7	6,6%	102	5	4,9%	102	6	5,9%	5,8%
24.	NIEWODOWO	212	12	5,7%	213	5	2,3%	221	6	2,7%	3,6%
25.	NOWE KRZEWO	45	0	0,0%	45	2	4,4%	45	2	4,4%	3,0%
26.	NOWY CYDZYN	154	8	5,2%	153	11	7,2%	157	12	7,6%	6,7%
27.	OLSZYNY	185	14	7,6%	184	12	6,5%	187	14	7,5%	7,2%
28.	OLSZYNY-KOLONIA	37	3	8,1%	36	0	0,0%	38	0	0,0%	2,7%

29.	PEZA	60	1	1,7%	63	0	0,0%	63	0	0,0%	0,6%
30.	PIĄTNICA PODUCHOWNA	1255	71	5,7%	1252	56	4,5%	1231	50	4,1%	4,7%
31.	PIĄTNICA WŁOŚCIANSKA	290	13	4,5%	277	12	4,3%	280	8	2,9%	3,9%
32.	PONIAT	125	7	5,6%	122	7	5,7%	117	7	6,0%	5,8%
33.	RAKOWO-BOGINIE	132	11	8,3%	128	6	4,7%	129	5	3,9%	5,6%
34.	RAKOWO-CZACHY	117	14	12,0%	116	10	8,6%	116	11	9,5%	10,0%
35.	RZĄDKOWO	60	5	8,3%	59	5	8,5%	59	5	8,5%	8,4%
36.	STARY CYDZYN	99	4	4,0%	100	9	9,0%	98	2	2,0%	5,0%
37.	STARY DROŻĘCIN	52	1	1,9%	49	1	2,0%	54	7	13,0%	5,6%
38.	TARASKOWO	108	8	7,4%	103	7	6,8%	105	7	6,7%	7,0%
39.	TRUSZKI	97	1	1,0%	93	3	3,2%	95	1	1,1%	1,8%
40.	WIKTORZYN	11	1	9,1%	13	0	0,0%	13	0	0,0%	3,0%
41.	WYLUDZIN	47	3	6,4%	49	4	8,2%	48	6	12,5%	9,0%
42.	WYRZYKI	63	9	14,3%	65	7	10,8%	66	6	9,1%	11,4%
43.	ZABAWKA	43	3	7,0%	43	0	0,0%	44	1	2,3%	3,1%
44.	ŻELECHY	146	14	9,6%	147	11	7,5%	150	5	3,3%	6,8%
ŚREDNIA:				6,3%			5,6%			5,5%	5,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	2014 rok			2015 rok			I półrocze 2016 roku			średnia z badanego okresu (2014-2016)
		liczba osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat)	liczba osób długotrwale bezrobotnych	liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	liczba osób w wieku produkcyjnym	liczba osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat)	liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	liczba osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat)	liczba osób długotrwale bezrobotnych	liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	
1.	BUDY CZARNOCKIE	215	6	2,8%	220	6	2,7%	225	3	1,3%	2,3%
2.	BUDY-MIKOŁAJKA	30	1	3,3%	29	1	3,4%	29	1	3,4%	3,4%
3.	CHOSZCZEWO	12	0	0,0%	13	0	0,0%	12	0	0,0%	0,0%
4.	CZARNOCIN	370	13	3,5%	369	12	3,3%	369	13	3,5%	3,4%
5.	DOBRYJAŁOWO	304	15	4,9%	307	10	3,3%	308	10	3,2%	3,8%
6.	DROZDOWO	435	21	4,8%	432	19	4,4%	434	19	4,4%	4,5%
7.	DROŻĘCIN-LUBIEJEWÓ	56	1	1,8%	60	1	1,7%	63	2	3,2%	2,2%
8.	ELŻBIECIN	173	8	4,6%	180	10	5,6%	181	11	6,1%	5,4%

9.	GÓRKI-SYPNIEWO	135	7	5,2%	130	6	4,6%	128	5	3,9%	4,6%	
10.	GÓRKI-SZEWKOWO	44	1	2,3%	45	1	2,2%	46	3	6,5%	3,7%	
11.	GUTY	48	0	0,0%	46	0	0,0%	48	0	0,0%	0,0%	
12.	JEZIORKO	418	10	2,4%	420	9	2,1%	430	10	2,3%	2,3%	
13.	KALINOWO	259	6	2,3%	259	4	1,5%	259	5	1,9%	1,9%	
14.	KALĘCZYN	27	1	3,7%	28	2	7,1%	29	2	6,9%	5,9%	
15.	KISIELNICA	239	10	4,2%	240	10	4,2%	234	9	3,8%	4,1%	
16.	KOBYLIN	77	1	1,3%	81	2	2,5%	80	1	1,3%	1,7%	
17.	KOSAKI	102	3	2,9%	99	4	4,0%	97	2	2,1%	3,0%	
18.	KOWNATY	244	16	6,6%	260	8	3,1%	264	13	4,9%	4,9%	
19.	KRZEWO	187	12	6,4%	186	11	5,9%	186	12	6,5%	6,3%	
20.	MARIANOWO	210	14	6,7%	204	12	5,9%	200	11	5,5%	6,0%	
21.	MOTYKA	26	1	3,8%	28	1	3,6%	28	0	0,0%	2,5%	
22.	MURAWY	218	6	2,8%	217	8	3,7%	216	8	3,7%	3,4%	
23.	NAGÓRKI	106	6	5,7%	102	3	2,9%	102	3	2,9%	3,8%	
24.	NIEWODOWO	212	6	2,8%	213	3	1,4%	221	4	1,8%	2,0%	
25.	NOWE KRZEWO	45	0	0,0%	45	0	0,0%	45	1	2,2%	0,7%	
26.	NOWY CYDZYN	154	6	3,9%	153	8	5,2%	157	8	5,1%	4,7%	
27.	OLSZYNY	185	8	4,3%	184	8	4,3%	187	9	4,8%	4,5%	
28.	OLSZYNY-KOLONIA	37	1	2,7%	36	0	0,0%	38	0	0,0%	0,9%	
29.	PĘZA	60	1	1,7%	63	0	0,0%	63	0	0,0%	0,6%	
30.	PIĄTNICA PODUCHOWNA	1255	35	2,8%	1252	38	3,0%	1231	29	2,4%	2,7%	
31.	PIĄTNICA WŁOŚCIAŃSKA	290	8	2,8%	277	6	2,2%	280	3	1,1%	2,0%	
32.	PONIAT	125	4	3,2%	122	4	3,3%	117	4	3,4%	3,3%	
33.	RAKOWO-BOGINIE	132	7	5,3%	128	3	2,3%	129	3	2,3%	3,3%	
34.	RAKOWO-CZACHY	117	7	6,0%	116	8	6,9%	116	6	5,2%	6,0%	
35.	RZĄDKOWO	60	2	3,3%	59	5	8,5%	59	4	6,8%	6,2%	
36.	STARY CYDZYN	99	3	3,0%	100	2	2,0%	98	1	1,0%	2,0%	
37.	STARY DROŻĘCIN	52	0	0,0%	49	1	2,0%	54	4	7,4%	3,1%	
38.	TARASKOWO	108	5	4,6%	103	5	4,9%	105	4	3,8%	4,4%	
39.	TRUSZKI	97	0	0,0%	93	1	1,1%	95	1	1,1%	0,7%	
40.	WIKTORZYN	11	1	9,1%	13	0	0,0%	13	0	0,0%	3,0%	
41.	WYŁUDZIN	47	2	4,3%	49	0	0,0%	48	3	6,3%	3,5%	
42.	WYRZYKI	63	5	7,9%	65	6	9,2%	66	6	9,1%	8,8%	
43.	ZABAWKA	43	0	0,0%	43	0	0,0%	44	0	0,0%	0,0%	
44.	ŻELECHY	146	6	4,1%	147	7	4,8%	150	4	2,7%	3,8%	
ŚREDNIA:						3,5%				3,2%		3,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży

Typy rodzin objętych pomocą w latach 2013-2015 w Gminie Piątница na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej:

ROK	2013		2014		2015	
LICZEBNOŚĆ RODZINY [OSOBA]	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINIE	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINIE	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINIE
RODZINY OGÓŁEM	203	867	209	885	212	842
LICZBA OSÓB: 1	31	31	35	35	44	44
LICZBA OSÓB: 2	12	24	10	20	13	26
LICZBA OSÓB: 3	23	69	32	96	27	81
LICZBA OSÓB: 4	37	148	30	120	31	124
LICZBA OSÓB: 5	55	275	56	280	58	290
LICZBA OSÓB: 6 i więcej	45	320	46	334	39	277
RODZINY Z ZDZIEĆMI OGÓŁEM	137	706	136	701	133	669
LICZBA DZIECI: 1	14	43	19	59	17	52
LICZBA DZIECI: 2	33	134	29	120	28	116
LICZBA DZIECI: 3	52	258	50	248	52	260
LICZBA DZIECI: 4	16	99	16	97	17	96
LICZBA DZIECI: 5	10	68	10	72	9	58
LICZBA DZIECI: 6	4	32	4	33	4	33
LICZBA DZIECI: 7 i więcej	8	72	8	72	6	54
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM	18	54	18	56	16	49
LICZBA DZIECI: 1	5	10	4	9	4	9
LICZBA DZIECI: 2	9	29	9	28	8	25
LICZBA DZIECI: 3	4	15	5	19	4	15
LICZBA DZIECI: 4 i więcej	0	0	0	0	0	0
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM	24	98	11	44	12	52
LICZBA OSÓB: 1	3	3	1	1	0	0
LICZBA OSÓB: 2	2	4	1	2	2	4
LICZBA OSÓB: 3	4	12	2	6	3	9
LICZBA OSÓB: 4 i więcej	15	79	7	35	7	39

Zródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątнице

Dane z powyższej tabeli dostarczają nam informacji na temat świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej w Piątnicy. Największa liczba osób wymagających wsparcia pochodzi z rodzin posiadających dwoje dzieci i więcej (wśród nich najliczniejsze są rodziny z 3 dzieci) oraz osób samotnych. W poszczególnych wsiach świadczenia udzielane z pomocy społecznej przedstawiają się w następujący sposób:

MIEJSCOWOŚĆ	ZASIŁKI (OKRESOWY, STAŁY, CELOWY)									ZASIŁKI (OKRESOWY, STAŁY, CELOWY) - średnia z badanego okresu (2014-2016)
	2014			2015			2016			
Budy Czarnockie	3	329	0,9%	6	333	1,8%	3	335	0,9%	1,2%
Budy Mikołajka	0	45	0,0%	0	43	0,0%	0	43	0,0%	0,0%
Choszczewo	0	16	0,0%	0	16	0,0%	0	15	0,0%	0,0%
Czarnocin	20	551	3,6%	41	551	7,4%	16	551	2,9%	4,7%
Dobrzyjalowo	2	462	0,4%	2	461	0,4%	6	463	1,3%	0,7%
Drozdowo	31	692	4,5%	40	697	5,7%	10	690	1,4%	3,9%
Drożęcin-Lubiejewo	3	95	3,2%	1	106	0,9%	1	103	1,0%	1,7%
Elźbiecin	2	235	0,9%	0	238	0,0%	2	246	0,8%	0,6%
Górki-Sypniewo	1	195	0,5%	10	194	5,2%	19	193	9,8%	5,2%
Górki-Szewkowo	0	63	0,0%	0	65	0,0%	0	64	0,0%	0,0%
Guty	0	82	0,0%	0	82	0,0%	0	82	0,0%	0,0%
Jeziorko	10	605	1,7%	11	612	1,8%	12	618	1,9%	1,8%
Kalinowo	21	387	4,1%	17	289	5,2%	16	385	2,9%	5,2%
Kałęczyn	12	39	30,8%	12	40	30,0%	6	41	14,6%	25,1%
Kisielnica	28	342	8,2%	63	344	18,3%	33	338	9,8%	12,1%
Kobylin	0	117	0,0%	0	115	0,0%	0	113	0,0%	0,0%
Kosaki	8	159	5,0%	8	156	5,1%	0	154	0,0%	3,4%
Kownaty	10	361	2,8%	11	386	2,8%	8	392	2,0%	2,6%
Krzewo	31	270	11,5%	57	273	20,9%	20	279	7,2%	13,2%
Marianowo	37	324	11,4%	36	307	11,7%	19	279	6,8%	10,0%
Motyka	18	46	39,1%	16	47	34,0%	5	48	10,4%	27,9%
Murawy	14	330	4,2%	38	325	11,7%	19	327	5,8%	7,2%
Nagórki	19	172	11,0%	8	172	4,7%	4	173	2,3%	6,0%
Niewodowo	18	323	5,6%	16	316	5,1%	6	320	1,9%	4,2%

Nowe Krzewo	5	77	6,5%	0	76	0,0%	0	76	0,0%	2,2%
Nowy Cydzyn	46	236	19,5%	68	237	28,7%	32	238	13,4%	20,5%
Olszyny	17	293	5,8%	5	293	1,71%	4	293	1,37%	3,0%
Olszyny-Kolonia	4	63	6,3%	0	61	0,0%	0	64	0,0%	2,1%
Pęza	0	103	0,0%	0	105	0,0%	3	105	2,9%	1,0%
Piątnica Poduchowna	109	1811	6,0%	97	1800	5,4%	46	1787	2,6%	4,7%
Piątnica Włościańska	105	415	25,3%	41	404	10,1%	19	406	4,7%	13,4%
Poniat	4	174	2,3%	1	169	0,6%	3	167	1,8%	1,6%
Rakowo-Boginie	4	191	2,1%	8	187	4,3%	0	186	0,0%	2,1%
Rakowo-Czachy	2	179	1,1%	3	173	1,7%	2	175	1,1%	1,3%
Rządkowo	3	87	3,4%	4	88	4,5%	1	87	1,1%	3,0%
Stary Cydzyn	12	157	7,6%	1	155	0,6%	5	153	3,3%	3,9%
Stary Drożęcín	0	77	0,0%	0	77	0,0%	0	77	0,0%	0,0%
Taraskowo	15	160	9,4%	24	153	15,7%	9	155	5,8%	10,3%
Truszki	0	131	0,0%	0	125	0,0%	0	127	0,0%	0,0%
Wiktorzyn	6	19	31,6%	0	25	0,0%	0	24	0,0%	10,5%
Wyludzin	0	60	0,0%	0	59	0,0%	0	58	0,0%	0,0%
Wyrzyki	13	103	12,6%	17	101	16,8%	9	101	8,9%	12,8%
Zabawka	0	64	0,0%	0	63	0,0%	0	64	0,0%	0,0%
Żelechy	6	229	2,6%	1	224	0,4%	0	223	0,0%	1,0%
OGÓŁEM:			6,7%			6,0%			3,0%	5,2%

Źródło: opracowanie własne

W miejscowościach, posiadających ulice (Piątnica Poduchowna, Dobrzyjałowo, Drozdowo, Olszyny), obliczono dodatkowo współczynniki dla poszczególnych ulic.

ULICA	2014			2015			2016			2014-2016
	suma zasilków (okresowy, stały, celowy)	liczba ludności	% ludności pobierającej zasilki	suma zasilków (okresowy, stały, celowy)	liczba ludności	% ludności pobierającej zasilki	suma zasilków (okresowy, stały, celowy)	liczba ludności	% ludności pobierającej zasilki	% ludności pobierającej zasilki
PIĄTNICA PODUCHOWNA										
33 Pułku Piechoty	12	86	14,0%	0	86	0,0%	12	87	13,8%	9,2%
Cmentarna	0	6	0,0%	0	8	0,0%	0	8	0,0%	0,0%

Czarnocka	34	330	10,3%	28	327	8,6%	22	336	6,5%	8,5%
Forteczna	0	118	0,0%	0	118	0,0%	0	117	0,0%	0,0%
Jedwabieńska	8	109	7,3%	8	111	7,2%	2	108	1,9%	5,5%
Krótką	0	42	0,0%	0	47	0,0%	0	46	0,0%	0,0%
Łąkowa	0	14	0,0%	0	14	0,0%	0	14	0,0%	0,0%
Nadrzeczna	24	61	39,3%	24	58	41,4%	24	55	43,6%	41,5%
Nowa	0	16	0,0%	0	16	0,0%	0	17	0,0%	0,0%
Nowoprojektowana	0	34	0,0%	0	34	0,0%	0	35	0,0%	0,0%
Ogrodowa	0	146	0,0%	0	143	0,0%	5	139	3,6%	1,2%
Polna	7	131	5,3%	10	129	7,8%	0	128	0,0%	4,4%
Północna	0	30	0,0%	0	31	0,0%	0	32	0,0%	0,0%
Sadowa	0	114	0,0%	0	111	0,0%	0	114	0,0%	0,0%
Słoneczna	0	26	0,0%	0	26	0,0%	6	26	23,1%	7,7%
Stawiskowska	26	195	13,3%	27	181	14,9%	20	182	11,0%	13,1%
Szkołna	14	121	11,6%	18	120	15,0%	10	115	8,7%	11,8%
Wąska	0	30	0,0%	0	31	0,0%	0	30	0,0%	0,0%
Wesoła	0	55	0,0%	0	56	0,0%	0	30	0,0%	0,0%
Wyszyńskiego	0	62	0,0%	0	63	0,0%	0	62	0,0%	0,0%
Zielona	6	84	7,1%	8	89	9,0%	9	89	10,1%	8,7%
DOBRZYJAŁOWO										
Górkowska	0	60	0,0%	0	58	0,0%	0	68	0,0%	0,0%
Jabłonna	0	141	0,0%	0	138	0,0%	0	140	0,0%	0,0%
Motycka	0	27	0,0%	0	27	0,0%	2	28	7,1%	2,4%
Zdrojowa	2	187	1,1%	2	190	1,1%	4	186	2,2%	1,4%
DROZDOWO										
Dolna	4	195	2,1%	6	197	3,0%	0	197	0,0%	1,7%
Główna	17	180	9,4%	18	182	9,9%	5	177	2,8%	7,4%
Górna	10	151	6,6%	11	149	7,4%	3	142	2,1%	5,4%
Kraska	0	166	0,0%	5	169	3,0%	2	171	1,2%	1,4%
OLSZYNY										
Krótką	5	27	18,5%	2	26	7,7%	0	25	0,0%	8,7%
Wesoła	0	111	0,0%	3	107	2,8%	0	113	0,0%	0,9%
Wiśniowa	12	120	10,0%	0	124	0,0%	4	127	3,1%	4,4%
Zjazd	0	35	0,0%	0	36	0,0%	0	34	0,0%	0,0%

Źródło: opracowanie własne

ROK	ZASIŁEK STAŁY		
	LICZBA OSÓB	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2014	26	279	124 108,00 zł
2015	29	309	146 381,00 zł
2016	38	384	194 227,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

ROK	ZASIŁEK STAŁY DLA OSÓB SAMOTNIE GOSPODARUJĄCYCH		
	LICZBA OSÓB	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2014	19	211	100 445,00 zł
2015	21	229	116 474,00 zł
2016	27	268	149 391,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

ROK	ZASIŁEK STAŁY DLA OSOBY W RODZINIE		
	LICZBA OSÓB	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2014	8	68	23 663,00 zł
2015	8	80	29 907,00 zł
2016	11	116	44 836,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

Zasiłek stały jest to forma wsparcia dla osób znajdujących się wyjątkowo ciężkiej sytuacji życiowej (orzeczenie o niepełnosprawności) oraz bardzo trudnych warunkach finansowych (brak innych środków

do życia, takich jak np. renta chorobowa). Na podstawie posiadanych statystyk obserwuje się w tej formie pomocy tendencję wzrostową, szczególnie wśród osób samotnych. Osób samotnych dotyczy również w przeważającej większości inna forma pomocy – opłata za pobyt w domu pomocy społecznej, która przedstawiona jest w tabeli poniżej.

ROK	ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ		
	LICZBA OSÓB	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2014	11	97	208 149,00 zł
2015	10	117	271 383,00 zł
2016	12	144	331 966,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

W tym przypadku również wzrasta liczba świadczeniobiorców i przyznanych świadczeń.

ROK	ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE - POSILEK		
	LICZBA OSÓB	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2014	280	35604	145 901,00 zł
2015	277	36562	150 063,00 zł
2016	261	37097	171 590,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

Świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej – posiłek przyznawany w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” przyznawane jest co raz mniejszej liczbie osób, jednakże liczba świadczeń wzrasta, co dowodzi tego, że osoby korzystające z tej formy pomocy, otrzymują ją w większym zakresie.

ROK	ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIELKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNA CZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	
	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ
2014	770	117 810,00 zł
2015	815	124 695,00 zł
2016	923	141 219,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej wykonywanej rokrocznie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy

Rośnie również grupa osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wynika, że konieczne jest zwiększenie wydatków na miejsca w domach pomocy społecznej, utworzenie dziennych domów pobytu dla osób starszych, organizowanie usług opiekuńczych itp. Na realizację tych zdań konieczne są duże środki finansowe. Analiza lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej wskazuje, iż w świetle danych źródłowych może nastąpić wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz wydłużenie długości życia; brak miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pozostających od wielu lat bez pracy zarobkowej ze względu m.in. na niskie kwalifikacje zawodowe; wzrost liczby osób pracujących poza legalnymi formami zatrudnienia. Skutkowac to może wzrostem zapotrzebowania na mieszkalnictwo komunalne, koniecznością poszerzenia form wsparcia dla osób z trudnościami na rynku pracy, wzrostem zapotrzebowania na formy usług opiekuńczych dla osób starszych, wzrostem wydatków na miejsca w domach pomocy społecznej, wzrostem zapotrzebowania na rehabilitację społeczną dla osób niepełnosprawnych.

Podjęmowanie różnego rodzaju działań nakierowanych na wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej wymaga zapewnienia odpowiedniego rodzaju kadry specjalistycznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy zatrudnia m.in. 4 pracowników socjalnych i asystenta rodziny. Pracownik socjalny to wykwalifikowana osoba, w której zakresie leży działalność w środowiskach społecznych, gdzie znajdują się jednostki wymagające pomocy w usamodzielnieniu, odzyskaniu lub umocnieniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Podstawowym celem jest niesienie pomocy ludziom znajdującym się w różnych sytuacjach, nie tylko związanych z problemami materialnymi, ale także psychicznymi, emocjonalnymi czy duchowymi. Ma on integrować działania wokół

rodziny oraz jej środowiska społecznego i lokalnego. Powinien on zadbać o zapewnienie swoim klientom podstawowych warunków do życia poprzez pomoc finansową, rzeczową i psychiczną. Pracownik socjalny powinien również przyczyniać się do wzmacniania zdolności swoich podopiecznych do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów oraz aktywizować zawodowo i społecznie, w czym współpracuje z doradcą zawodowym i psychologiem oraz innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej³⁵ ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień 31 grudnia 2016 r. rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Piątница było 228, na dzień 31 maja 2017 r. liczba ta spadła do 162, a więc o aż 29%. Zatem, przyjmując wskaźnik liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pomocą socjalną, należy stwierdzić, że na chwilę obecną jest zatrudniona wystarczająca liczba pracowników socjalnych.

Asystent rodziny jest również wykwalifikowaną osobą - ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiągnięciu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzeniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Cechami charakterystycznymi asystowania jest indywidualizacja pracy wynikająca z małej liczby odbiorców, dostosowanie do określonych grup beneficjentów i ich realnych potrzeb, dawanie możliwości skierowania do nich dedykowanego wsparcia.

Stosownie do art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej³⁶ liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest

³⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.)

³⁶ Ustawa z dnia 9 czerwca 2009 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697)

uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W Gminie Piątnica asystenturą rodziny objętych jest 8 rodzin, zatem 1 osoba zatrudniona na stanowisku asystenta rodziny dostatecznie zabezpiecza potrzeby rodzin z trudnościami wychowawczymi.

Na terenie Gminy Piątnica nie są prowadzone noclegowanie dla bezdomnych, mieszkania chronione i domy dla matek z małymi dziećmi, wskutek nie zgłaszania potrzeb w tym zakresie lub występowanie incydentalne, które zabezpieczane jest na podstawie porozumień z placówkami działającymi na terenie innych jednostek samorządu terytorialnego.

System pomocy społecznej w Gminie Piątnica obok Ośrodka Pomocy Społecznej tworzą również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Piątnicy, zespół interdyscyplinarnej, gminne jednostki organizacyjne – każda w swoim zakresie, placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe działające w sferze socjalnej np. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Łomży - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Piątnicy, a także jednostki organizacyjne powiatu, działające w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej, zdrowia i oświaty, sądownictwo, placówki służby zdrowia, służby mundurowe.

Na terenie Gminy Piątnica działają Warsztaty Terapii Zajęciowej w Marianowie prowadzone przez Stowarzyszenie „Rodzice Dzieciom” Troski Specjalnej w Marianowie. Na zajęcia do placówki uczęszcza 35 osób niepełnosprawnych z terenu powiatu łomżyńskiego (21 osób) oraz z miasta Łomża (14 osób). Uczestnikami zajęć terapeutycznych są osoby posiadające prawnie potwierdzony status niepełnosprawności, niezdolne do podjęcia pracy oraz wskazanie do terapii zajęciowej. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Czas trwania zajęć w warsztacie wynosi 35 godzin tygodniowo i 7 godzin dziennie. Placówka prowadzi swoją działalność przez 5 dni w tygodniu - od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00. Celem placówki jest stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania oraz przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

W Gminie Piątnica działa również Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach usytuowany na nieruchomości (dawna szkoła) przekazanej na ten cel przez Gminę Piątnica. Ośrodek jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej pobytu dziennego i całodobowego o zasięgu ponadgminnym. Prowadzony jest przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży na zlecenie Powiatu Łomżyńskiego. Placówka jest przeznaczona dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy

w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Dom realizuje cele określone m.in. w rządowym Programie „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”. Celem tego programu jest umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, a zwłaszcza osobom przewlekle psychicznie chorym i upośledzonym umysłowo, a także ich rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych pojawiających się zwłaszcza w związku z wykluczeniem społecznym tych osób, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Uczestnikami Ośrodka są osoby przewlekle psychicznie chore, osoby niepełnosprawne intelektualnie w stopniu umiarkowanym lub znacznym, osoby upośledzone umysłowo w stopniu lekkim, wówczas, gdy oprócz niepełnosprawności intelektualnej występują inne sprzężone zaburzenia. Aktualnie Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach posiada 53 miejsca dziennego pobytu, w tym 8 miejsc pobytu całodobowego.

Funkcjonujący w Gminie Piątница system pomocy społecznej jest kształtowany w sposób mający na celu zapewnienie kompleksowej pomocy dla dzieci i młodzieży, rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi, osób bezrobotnych, osób bezdomnych, osób uzależnionych i ich rodzin, ofiar przemocy, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale lub ciężko chorych oraz osób starszych. Jego założeniem jest współpraca, współdziałanie i partnerstwo w tworzeniu i realizacji programów z obszaru polityki społecznej, rozwijaniu aktywnych form pomocy, w których potrzebujący zaangażowani są w proces zmiany, a także w tworzeniu warunków i promowaniu aktywności społecznej różnych środowisk. W tym celu dokłada się wszelkich starań poprzez alokację środków w obszarach wymagających interwencji oraz dbałość o odpowiednią kadre – wykwalifikowaną i zaangażowaną w rozwój kompetencji. Ważnym zadaniem do realizacji pozostaje stworzenie odpowiednich polityk publicznych obejmujących swoim zakresem również ten obszar działania samorządu i innych podmiotów zaangażowanych w życie społeczne i publiczne wspólnoty mieszkańców, tak by zintegrować podejmowane inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego społeczeństwa.

6.3. Ochrona zdrowia

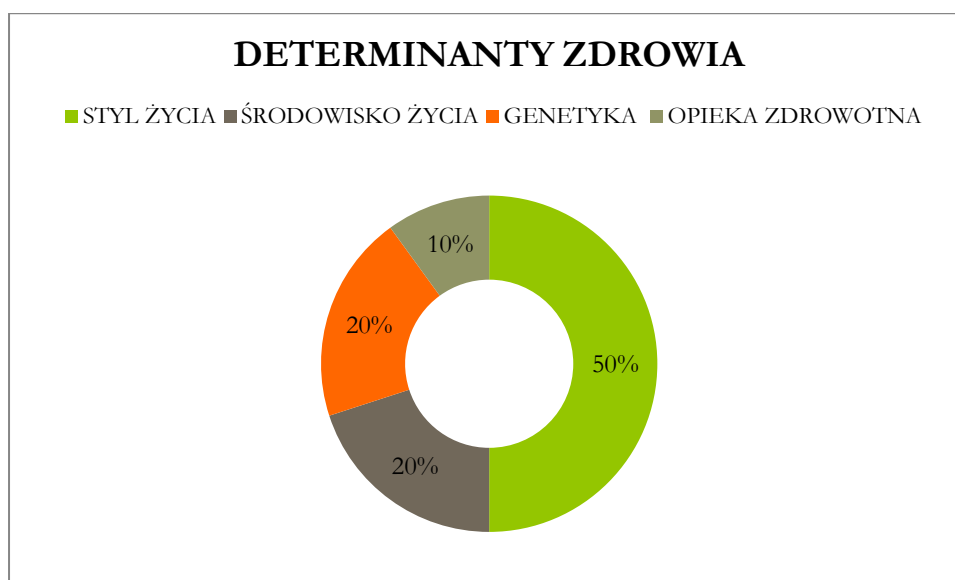
Zdrowie, czyli stan pełnego fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu, a nie tylko całkowity brak choroby czy niepełnosprawności. Według Światowej Organizacji Zdrowia na zdrowie indywidualne i zdrowie zbiorowości wpływa wiele czynników. Są to głównie

warunki środowiska otaczającego, czynniki genetyczne, warunki ekonomiczne, poziom wykształcenia, stosunki międzyludzkie w bliskim otoczeniu i w rodzinie, a także dostępność i korzystanie z opieki zdrowotnej.

W Światowej Deklaracji Zdrowia, przyjętej w 1998 r., czytamy we wstępie „My, kraje członkowskie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), potwierdzamy nasze poparcie dla zasady zawartej w tej Konstytucji, która głosi, że **jednym z podstawowych praw każdej istoty ludzkiej jest najwyższy możliwy do uzyskania standard zdrowia**; i tak by się stało, potwierdzamy wartość i godność każdej osoby oraz równe prawa, jednakowe obowiązki i wspólną odpowiedzialność wszystkich za zdrowie.”³⁷

Zapewnienie realizacji tego indywidualnego prawa każdego człowieka należy w większości krajów do organizacji rządowych, takich jak Narodowy Fundusz Zdrowia w Polsce. Ochrona zdrowia polega na zapobieganiu i leczeniu chorób a także o utrzymaniu dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego. Współcześnie społeczeństwo polskie dotyka głównie problem chorób układu krążenia (45,1% zgonów) oraz nowotwory (26.6% zgonów). Mając to na uwadze oraz znając determinanty zdrowia należy sobie uświadomić, jak duży wpływ mamy na swoje życie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mz.gov.pl/zdrowie-i-profilaktyka/narodowy-program-zdrowia/npz-2007-2015/determinanty-zdrowia/> [dostęp:2017.06.26]

³⁷ Zdrowie 21, Zdrowie dla wszystkich w XXI, Podstawowe założenia polityki zdrowia dla wszystkich w Regionie Europejskim WHO, <http://www.parpa.pl/index.php/alkohol-w-europie/zdrowie-21-zdrowie-dla-wszystkich-who> [dostęp:2017.06.26]

Stosownie do art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) do zadań własnych gminnych należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie ochrony zdrowia. A więc wchodzimy w obszar zdrowia publicznego. Jedną ze starszych (1920 r.), ale wciąż aktualnych jest definicja zdrowia publicznego prof. Ch. E. A. Winslowa (1877-1957): „Zdrowie publiczne to nauka i sztuka zapobiegania chorobom, wydłużania życia oraz promowania zdrowia fizycznego i sprawności poprzez zorganizowane wysiłki społeczeństwa mające na celu higienizację środowiska, zwalczanie zakażeń występujących w społecznościach, edukację jednostek odnośnie zasad higieny osobistej, organizację świadczeń lekarskich i pielęgniarских mających na celu wczesną diagnozę oraz profilaktycznie ukierunkowane leczenie oraz rozwój mechanizmów społecznych, które zapewnią każdej jednostce w społeczeństwie standard życia właściwy dla utrzymania zdrowia.”³⁸

Dla mieszkańców Gminy Piątnica dostęp do usług medycznych zapewnia Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Łomży, który wykonuje zadania na obszarze działania Narodowego Funduszu Zdrowia. Celem zakładu jest świadczenie usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, a w szczególności: badań i porad lekarskich, ambulatoryjnych usług ginekologicznych, diagnostyki, działalności profilaktycznej i promocji zdrowia, orzecznictwa lekarskiego, porad i usług pielęgniarских. Zakład posiada kilkanaście jednostek organizacyjnych, w tym na terenie Gminy Piątnica: Gabinety Lekarza Rodzinnego Filia w Piątnicy, Gabinety Lekarza Rodzinnego Filia w Drozdowie i Gabinety Lekarza Rodzinnego Filia w Olsznych.

W zakresie ochrony zdrowia Gmina Piątnica realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.). Realizuje również usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi jako zadanie zlecone przez administrację rządową.

Na terenie Gminy Piątnica w miejscowości Kisielnica Szpital Wojewódzki im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łomży prowadzi Ośrodek Rehabilitacji Diennej dla Dzieci. W ośrodku prowadzone są zajęcia rehabilitacji z udziałem konia, przez wykwalifikowaną kadrę instruktorów hipoterapii, których zaangażowanie przynosi doskonałe rezultaty.

³⁸ Kowalska M., *Cele i zadania zdrowia publicznego*, KiZE 2012, <http://epidemiologia.sum.edu.pl/wp-content/uploads/2012/10/ZP-Kowalska.pdf> [dostęp: 2017.06.26]

W zakresie lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego Miasto i Gmina obsługiwana jest przez szpital i poradnie specjalistyczne w Łomży, Białymstoku oraz inne .

W zakresie zaopatrzenia w leki na terenie gminy funkcjonuje jedna apteka w Piątnicy Poduchownej na ulicy Czarnockiej.

6.4. Przestępczość

Przestępczość, czyli zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego, a wyraża się we wzroście osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu ludności. Przestępczość rozpatrywana być może również z punktu widzenia jej rozległości, intensywności, struktury i dynamiki. Przestępczość i jej poziom determinuje wiele czynników. Wśród czynników kryminogennych można wyodrębnić czynniki o charakterze szczególnym i ogólnym.

Do grupy czynników o charakterze szczególnym należy zaliczyć cechy osobiste przestępcy, układy sytuacyjne, zachwianie równowagi psychicznej, frustracje jednostek, grupy społecznej, rozpad więzi nieformalnych, niedomogi w działaniu organizacji formalnych, alkoholizm, rodziny dysfunkcyjne, wadliwe działania systemu oświatowego i wychowawczego.

Do grupy czynników o charakterze ogólnym należy zaliczyć nędzę, niesprawiedliwość i konflikty społeczne, nierówny podział bogactw, niski stan zdrowotny społeczeństw, dominację jednej grupy społecznej nad innymi – opierającą się jedynie na bogactwie lub posiadaniu siły czy władzy, frustracje wywołaną niespełnieniem podstawowych potrzeb związanych z egzystencją ludzką, masowy wyzysk, nierówne możliwości życiowe i nieszczęścia powodowane przez człowieka, rygorystyczność kodeksów i przepisów prawnych pozostającymi w niezgodzie z poglądami społeczeństwa, przestarzałe lub nieprzychylnie ludziom ustawodawstwa stosowane w sposób sztywny wobec wielu warstw społecznych.

LP.	MIEJSCOWOŚĆ:	2014			2015			I poł. 2016 roku			średnia z badanego okresu (2014-2016)
		liczba zdarzeń ogółem (interwencji, wykroczeń, przestępstw)	liczba mieszkańców	liczba zdarzeń w stosunku do liczby mieszkańców	liczba zdarzeń ogółem (interwencji, wykroczeń, przestępstw)	liczba mieszkańców	liczba zdarzeń w stosunku do liczby mieszkańców	liczba zdarzeń ogółem (interwencji, wykroczeń, przestępstw)	liczba mieszkańców	liczba zdarzeń w stosunku do liczby mieszkańców	
1.	BUDY CZARNOCKIE	0	329	0,0%	3	333	0,9%	0	335	0,0%	0,3%
2.	BUDY-MIKOŁAJKA	68	45	151,1%	57	43	132,6%	25	43	58,1%	113,9%
3.	CHOSZCZEWO	5	16	31,3%	2	16	12,5%	5	15	33,3%	25,7%
4.	CZARNOCIN	47	551	8,5%	47	551	8,5%	17	551	3,1%	6,7%
5.	DOBRYJAŁOWO	58	462	12,6%	62	461	13,4%	21	463	4,5%	10,2%
6.	DROZDOWO	50	692	7,2%	37	697	5,3%	23	690	3,3%	5,3%
7.	DROŻECIN-LUBIEJEWÓ	6	95	6,3%	7	106	6,6%	2	103	1,9%	5,0%
8.	ELŻBIECIN	59	235	25,1%	45	238	18,9%	19	246	7,7%	17,2%
9.	GÓRKI-SYPIEWO	58	195	29,7%	30	194	15,5%	23	193	11,9%	19,0%
10.	GÓRKI-SZEWKOWO	12	63	19,0%	12	65	18,5%	3	64	4,7%	14,1%
11.	GUTY	5	82	6,1%	18	82	22,0%	8	82	9,8%	12,6%
12.	JEZIORKO	161	605	26,6%	121	612	19,8%	37	618	6,0%	17,5%
13.	KALINOWO	34	387	8,8%	28	289	9,7%	9	385	2,3%	6,9%
14.	KALECZYN	12	39	30,8%	4	40	10,0%	4	41	9,8%	16,8%
15.	KISIELNICA	181	342	52,9%	185	344	53,8%	59	338	17,5%	41,4%
16.	KOBYLIN	34	117	29,1%	27	115	23,5%	13	113	11,5%	21,3%
17.	KOSAKI	19	159	11,9%	29	156	18,6%	8	154	5,2%	11,9%
18.	KOWNATY	70	361	19,4%	85	386	22,0%	38	392	9,7%	17,0%
19.	KRZEWO	13	270	4,8%	12	273	4,4%	11	279	3,9%	4,4%
20.	MARIANOWO	79	324	24,4%	60	307	19,5%	27	279	9,7%	17,9%
21.	MOTYKA	3	46	6,5%	6	47	12,8%	0	48	0,0%	6,4%
22.	MURAWY	14	330	4,2%	19	325	5,8%	6	327	1,8%	4,0%
23.	NAGÓRKI	15	172	8,7%	21	172	12,2%	3	173	1,7%	7,6%
24.	NIEWODOWO	18	323	5,6%	12	316	3,8%	3	320	0,9%	3,4%
25.	NOWE KRZEWO	10	77	13,0%	27	76	35,5%	4	76	5,3%	17,9%
26.	NOWY CYDZYN	27	236	11,4%	15	237	6,3%	12	238	5,0%	7,6%
27.	OLSZYNY	33	293	11,3%	28	293	9,6%	13	293	4,4%	8,4%
28.	OLSZYNY-KOLONIA	3	63	4,8%	3	61	4,9%	0	64	0,0%	3,2%

29.	PEŻA	7	103	6,8%	5	105	4,8%	2	105	1,9%	4,5%
30.	PIĄTNICA PODUCHOWNA	534	1811	29,5%	471	1800	26,2%	178	1787	10,0%	21,9%
31.	PIĄTNICA WŁOŚCIAŃSKA	90	415	21,7%	82	404	20,3%	31	406	7,6%	16,5%
32.	PONIAT	17	174	9,8%	22	169	13,0%	7	167	4,2%	9,0%
33.	RAKOWO-BOGINIE	13	191	6,8%	9	187	4,8%	6	186	3,2%	4,9%
34.	RAKOWO-CZACHY	14	179	7,8%	18	173	10,4%	0	175	0,0%	6,1%
35.	RZĄDKOWO	2	87	2,3%	7	88	8,0%	2	87	2,3%	4,2%
36.	STARY CYDZYN	1	157	0,6%	2	155	1,3%	0	153	0,0%	0,6%
37.	STARY DROŻĘCIN	31	77	40,3%	25	77	32,5%	13	77	16,9%	29,9%
38.	TARASKOWO	8	160	5,0%	12	153	7,8%	11	155	7,1%	6,6%
39.	TRUSZKI	21	131	16,0%	35	125	28,0%	9	127	7,1%	17,0%
40.	WIKTORZYN	10	19	52,6%	6	25	24,0%	3	24	12,5%	29,7%
41.	WYŁUDZIN	9	60	15,0%	5	59	8,5%	8	58	13,8%	12,4%
42.	WYRZYKI	27	103	26,2%	34	101	33,7%	6	101	5,9%	21,9%
43.	ZABAWKA	5	64	7,8%	16	63	25,4%	6	64	9,4%	14,2%
44.	ŻELECHY	32	229	14,0%	45	224	20,1%	15	223	6,7%	13,6%
ŚREDNIA:				18,9%			18,1%			7,77%	14,9%

Źródło: opracowanie własne

6.5. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest jednym z pięciu typów kapitału, obok kapitału finansowego, produkcyjnego, naturalnego i ludzkiego, stanowiących bazę kapitałową społeczeństwa, wykorzystywaną w "podejściu kapitałowym", służącym do mierzenia zrównoważonego rozwoju³⁹. Kluczową ideą zrównoważonego rozwoju jest powiązanie między dobrobytem obecnego pokolenia a dobrobytem przyszłych pokoleń.

Kapitał społeczny w ostatnich latach został dostrzeżony jako bardzo ważny czynnik rozwoju, zarówno jeśli chodzi o efektywność i sprawność państwa⁴⁰, jak i rozwój gospodarczy⁴¹. Rosnące

³⁹ OECD INSIGHTS – SUSTAINABLE DEVELOPMENT: LINKING ECONOMY, SOCIETY, ENVIRONMENT, ISBN 978-92-64-055742©OECD 2008

⁴⁰ *Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013, s. 7, <https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2013/02/Strategia-DSRK-PL2030-RM.pdf> [dostęp: 2017.05.23]

⁴¹ „Pojęcie kapitału społecznego jest na przełomie ostatniej dekady mocno popularyzowane zarówno na poziomie teoretycznym, jak i w praktyce życia społecznego.” za: Baraniecka A., *Raportowanie o poziomie kapitału społecznego w Polsce – stan obecny i perspektywy*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Nr 338, Wrocław 2014, s. 20.

znaczenie tego obszaru determinuje próby jego zdefiniowania i pomiaru. Zadanie to jednak nastęrcza wielu trudności – „pomiar kapitału społecznego nie jest prosty. Podstawową przyczyną trudności jest wielość definicji, co wyraża pewną nieuchwytność badanego pojęcia. Trudno jest zmierzyć takie wskaźniki jak zaufanie, prawdopodobność i inne (...)”⁴² Tym nie mniej wraz z upływem czasu, tworzone są zarówno definicje, których kilka przedstawiono w poniższej tabeli, jak i budowane są wskaźniki pozwalające wymiennie określić poszczególne elementy obszaru zaliczanego do kapitału społecznego.

Wybrane ujęcia i definicje kapitału społecznego w skali makroekonomicznej	
Autor	Definicja
P. Bourdieu	Kapitał społeczny to "zbiór rzeczywistych i potencjalnych zasobów, jakie związane są z posiadaniem trwalej sieci mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych związków opartych na wzajemnej znajomości i szacunku (uznaniu), która to sieć dostarcza każdemu ze swych członków wsparcia w postaci kapitału posiadanego przez kolektyw, w tym wiarygodności, która daje im dostęp do kredytu w najszerszym znaczeniu tego słowa"
J. Coleman	Kapitał społeczny stanowią różnorodne, odmienne podmioty, będące częścią struktury społecznej, które swoją obecnością i aktywnością ułatwiają określone działania jednostkom, które są w tej strukturze
R. Putnam	Kapitał społeczny odnosi się do cech społecznego zaangażowania, takich jak sieci, normy i społeczne zaufanie, ułatwiające koordynację działań i współpracę przynoszącą obopólne korzyści
F. Fukuyama	Kapitał społeczny to "zestaw nieformalnych wartości i norm etycznych wspólnych dla członków określonej grupy i umożliwiających im skuteczne współdziałanie" Kapitał społeczny jest zdolnością wynikającą z rozpowszechnienia zaufania w obrębie społeczeństwa lub jego części

⁴² Sierocińska K., *Kapitał Społeczny. Definiowanie, pomiary i typy*, Studia Ekonomiczne, Nr 1(LXVIII) 2011, s. 76, <http://wir.bg.ue.wroc.pl/docstore/download.seam;jsessionid=D3D832F744AA888D9CDEFA9F2A1FA0FCB?fileId=WUT00ddfd068a844a25b2f8e79d46ebd6c4> [dostęp: 2017.05.22]

Autorzy współpracujący z Bankiem Światowym	Kapitał społeczny to "instytucje, związki, postawy i wartości, które kierują relacjami między ludźmi i przyczyniają się do wzrostu gospodarczego i społecznego"
T. Kaźmierczak	Kapitał społeczny to "zasób jednostek, którego źródłem są sieci ich powiązań, po których krążą: dobra symboliczne (informacje, wartości, idee), materialne (rzeczy, pieniądze) i emocje (aprobata, szacunek, sympatia)
J. Czapiński	Kapitał społeczny to "sieci społeczne regulowane normami moralnymi lub zwyczajami (a nie, lub nie tylko, formalnymi zasadami prawa), które wiążą jednostkę ze społeczeństwem w sposób umożliwiający jej współdziałanie z innymi dla dobra wspólnego"
H. Januszek	Kapitał społeczny to "komponent umiejętności współdziałania i współpracy jednostek ludzkich w ramach grup społecznych, organizacji i instytucji społecznych różnego typu (nie tylko gospodarczych) dla realizacji wspólnych celów"
P. Sztompka	Kapitał społeczny to "więzi zaufania, lojalności i solidarności, znajdujące wyraz w samoorganizowaniu się i samorządności, głównie w ramach dobrowolnych stowarzyszeń"
A. Matysiak	Kapitał społeczny tworzą, takie formy dobra wspólnego jak: zaufanie społeczne, instytucje prawne normujące interakcję pomiędzy ludźmi oraz ich uprawnienia do zasobów, normy wzajemności

Źródło: Baraniecka A., *Raportowanie o poziomie kapitału społecznego w Polsce – stan obecny i perspektywy*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Nr 338, Wrocław 2014, s. 23.

Należy podkreślić wagę poruszanego zagadnienia, które jest podnoszone zarówno w dokumentach międzynarodowych, jak i krajowych – w Polsce – Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, przyjęta uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. (M.P. poz. 378) – dalej SRKS. W SRKS przyjęto następującą definicję:

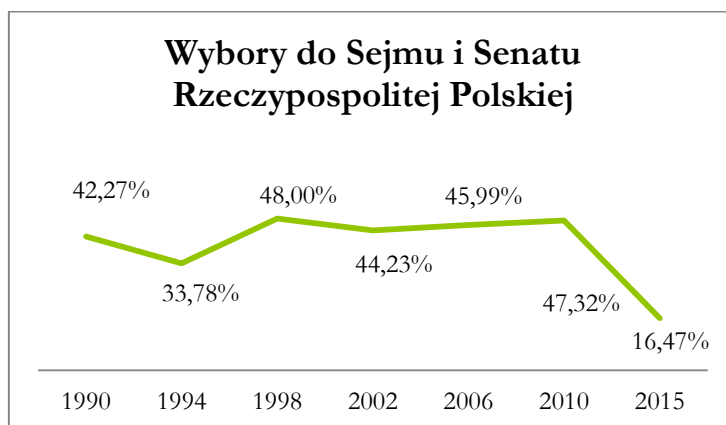
„Kapitał społeczny to, wynikająca z zaufania oraz obowiązujących norm i wzorców postępowania, zdolność obywateli do mobilizacji i łączenia zasobów, która sprzyja kreatywności oraz wzmacnia wolę współpracy i porozumienia w osiąganiu wspólnych celów.”

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju definiuje kapitał społeczny jako:

„sieci wraz ze wspólnymi normami, wartościami i przekonaniem, które ułatwiają współpracę wewnątrz grupy lub pomiędzy grupami”⁴³.

Jednym ze wskaźników pomiaru kapitału społecznego jest frekwencja wyborcza⁴⁴. Dzieje się tak zapewne dlatego, że „jedną z istotnych funkcji uczestnictwa wyborczego jest legitymizacja⁴⁵ systemu, która jest kluczową cechą demokracji”⁴⁶. Niska frekwencja wyborcza może świadczyć o delegitymizacji systemu lub legitymizacji biernej (wszystko działa prawidłowo, więc nie ma sensu rezygnować z absorbujących zajęć i brać udział w wyborach). Biorąc jednak pod uwagę wyniki badań⁴⁷ według których największym zaufaniem cieszą się wojsko (74%), policja (71%) i władze samorządowe (60%), następnie władza sądownicza (46%), organy administracji publicznej (40%), a dopiero później władza ustawodawcza - Sejm i Senat (34%) i partie polityczne (17%) należy wykluczyć legitymizację bierną.

Źródło: opracowanie własne

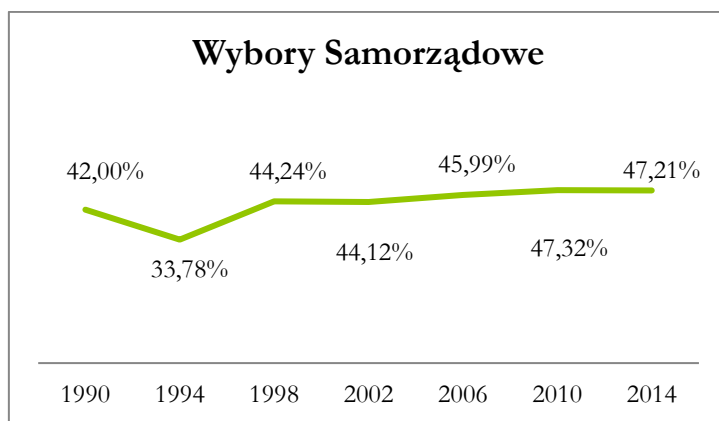
⁴³ Tłumaczenie: Dziekońska M., w oryginale: „networks together with shared norms, values and understandings that facilitate co-operation within or among groups” za: Keeley B., *Human Capital. How what you know shapes your life?* OECD INSIGHTS, © OECD 2007, http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/human-capital_9789264029095-en#page4 [dostęp: 2017.05.23]

⁴⁴ Collois J.-M., Schmitt B., *The role of social capital components on local economic growth: Local cohesion and openness in French rural areas*, Review of Agricultural and Environmental Studies, 90 (3), s. 261, <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/188418/2/90-3-257-286.pdf> [dostęp: 2017.05.24]

⁴⁵ upoważnienie do działania władz oparte na społecznej akceptacji, w państwach demokratycznych wyrażane w wolnych wyborach.

⁴⁶ Panicz U., *Frekwencja wyborcza a stan polskiej demokracji*, <https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/3837/1/panicz.pdf> [dostęp: 2017.05.23]

⁴⁷ *Stosunek do instytucji państwa oraz partii politycznych po 25 latach*, Komunikat z badań CBOS Nr 68/2014, s. 1, http://okragly-stol.pl/wp-content/uploads/2014/09/CBOS_Stosunek_do_panstwa.pdf [dostęp: 2017.05.23]

Źródło: opracowanie własne

Zaufanie do instytucji państwa zdecydowanie przekłada się na frekwencję wyborczą, o czym świadczy udział Polaków chociażby w ostatnich wyborach – niski poziom zaufania do parlamentu i partii politycznych, co jest ze sobą powiązane⁴⁸, przełożył się na bardzo niską frekwencję wyborczą (16,47%), natomiast wysoki poziom zaufania do samorządu terytorialnego miał również odzwierciedlenie w stosunkowo wysokiej frekwencji wyborczej ostatnich wyborów (47,21%). Korelacja zaufania i frekwencji jest w tym przypadku widoczna.

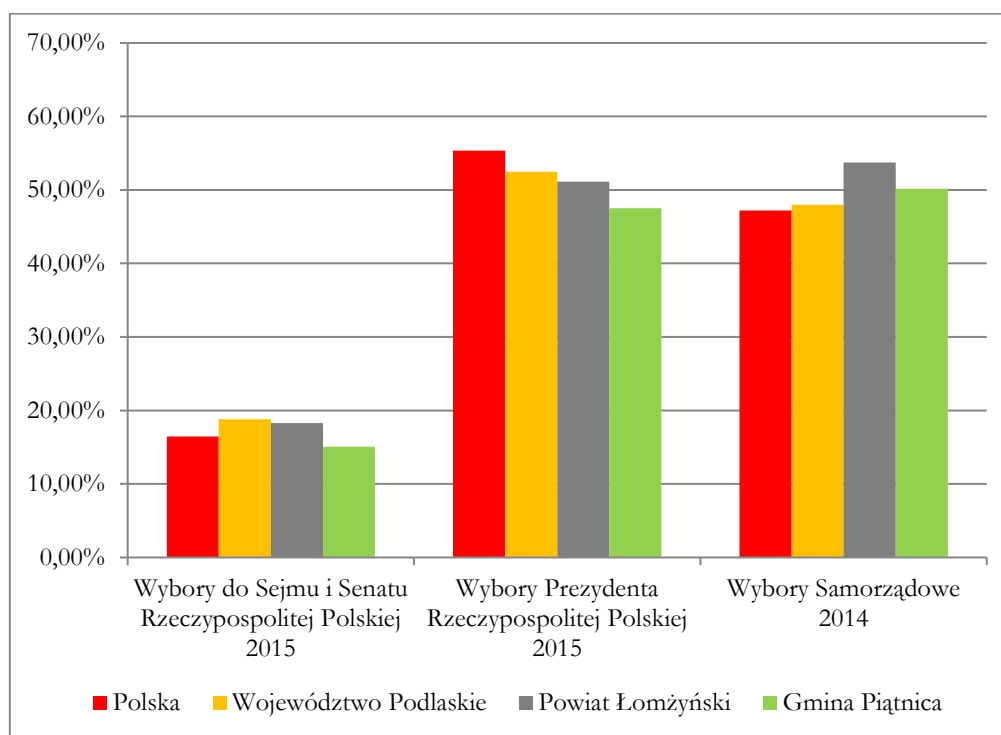
FREKWENCJA W WYBORACH			
TERYTORIUM	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015	Wybory Samorządowe 2014
Polska	16,47%	55,34%	47,21%
Województwo Podlaskie	18,81%	52,49%	48,01%
Powiat Łomżyński	18,28%	51,14%	53,73%
Gmina Piątница	15,08%	47,52%	50,16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://parlament2015.pkw.gov.pl>, <http://prezydent2015.pkw.gov.pl> i <http://samorzad2014.pkw.gov.pl>

Frekwencja wyborcza wśród mieszkańców Gminy Piątница w przypadku wyborów do Sejmu i Senatu oraz Prezydenta była niższa niż w powiecie łomżyńskim, województwie podlaskim i kraju, natomiast w wyborach samorządowych była wyższa niż średnia dla województwa podlaskiego i kraju, co doskonale obrazuje poniższy wykres. Potwierdza to tezę, że zaufanie

⁴⁸ *Stosunek do instytucji państwa oraz partii politycznych po 25 latach*, Komunikat z badań CBOS Nr 68/2014, s. 3, http://okragly-stol.pl/wp-content/uploads/2014/09/CBOS_Stosunek_do_panstwa.pdf [dostęp: 2017.05.23]

do władz lokalnych największe jest na wsi (66%) i w małych miastach – do 20 tys. ludności (64%)⁴⁹.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://parlament2015.pkw.gov.pl>, <http://prezydent2015.pkw.gov.pl> i <http://samorzad2014.pkw.gov.pl>

Zaangażowanie mieszkańców Gminy Piątница w sprawy lokalne z podziałem na poszczególne miejscowości – Wybory Soltysa				
Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania na dz. 30.04.2015	Liczba mieszkańców uczestniczących w zebraniu wiejskim kwiecień 2015	Frekwencja
1	Budy Czarnockie	270	25	9,3%
2	Budy Mikołajka	34	12	35,3%
3	Choszczewo	16	9	56,3%
4	Czarnocin	453	63	13,9%
5	Dobrzyjałowo	371	40	10,8%
6	Drozdowo	559	31	5,5%
7	Drożęcın Lubiejewo	77	14	18,2%
8	Elżbiecin	196	41	20,9%

⁴⁹ *Stosunek do instytucji państwa oraz partii politycznych po 25 latach*, Komunikat z badań CBOS Nr 68/2014, s. 3, http://okragly-stol.pl/wp-content/uploads/2014/09/CBOS_Stosunek_do_panstwa.pdf [dostęp: 2017.05.23]

9	Górki Sypniewo	160	31	19,4%
10	Górki-Szewkowo	54	12	22,2%
11	Guty	71	13	18,3%
12	Jeziorko	501	54	10,8%
13	Kalinowo	321	35	10,9%
14	Kałęczyn	35	6	17,1%
15	Kisielnica	289	38	13,1%
16	Kobylin	103	16	15,5%
17	Kosaki	127	26	20,5%
18	Kownaty	299	66	22,1%
19	Krzewo	217	32	14,7%
20	Marianowo	266	21	7,9%
21	Motyka	36	7	19,4%
22	Murawy	265	18	6,8%
23	Nagórki	134	33	24,6%
24	Niewodowo	257	65	25,3%
25	Nowe Krzewo	59	12	20,3%
26	Nowy Cydzyn	196	38	19,4%
27	Olszyny	233	67	28,8%
28	Olszyny-Kolonia	47	14	29,8%
29	Pęza	78	10	12,8%
30	Piątnica Poduchowna	1519	88	5,8%
31	Piątnica Włościańska	342	21	6,1%
32	Poniat	153	15	9,8%
33	Rakowo Boginie	157	25	15,9%
34	Rakowo Czachy	157	46	29,3%
35	Rządkowo	71	15	21,1%
36	Stary Cydzyn	120	27	22,5%
37	Stary Drożęcín	67	7	10,4%
38	Taraskowo	136	53	39,0%
39	Truszki	114	42	36,8%
40	Wiktorzyn	10	2	20,0%
41	Wyludzin	57	15	26,3%
42	Wyrzyki	83	9	10,8%
43	Zabawka	52	12	23,1%
44	Żelechy	191	53	27,7%
ŚREDNIO:				19,4%

Źródło: opracowanie własne

Fundusze sołeckie oceniane są jako jeden z najważniejszych instrumentów finansowych wspierających inicjatywy lokalne. Możliwość wyodrębnienia funduszu sołeckiego w budżetach gmin została wprowadzona ustawą z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. Nr 52 poz. 420). Gmina Piątница skorzystała natychmiast z możliwości, które dała wymieniona ustawa i już uchwałą Nr 177/XXIX/09 Rady Gminy Piątница z dnia 29 czerwca 2009 r. wyrażona została zgoda na wyodrębnienie w budżecie gminy na rok 2010 środków przeznaczonych na fundusz sołecki. Fundusz sołecki funkcjonuje w Gminie Piątница już osiem lat⁵⁰, w jego ramach zrealizowano wiele przedsięwzięć zgłoszonych przez mieszkańców poszczególnych miejscowości, które zaspokajają ich potrzeby w różnych sferach życia.

Zaangażowanie mieszkańców Gminy Piątница w sprawy lokalne z podziałem na poszczególne miejscowości – Fundusz sołecki				
Ip.	Miejscowość	Liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania na dz. 30.09.2016	Liczba mieszkańców uczestniczących w zebraniu wiejskim wrzesień 2016	Frekwencja
1.	Budy Czarnockie	270	15	5,6%
2.	Budy Mikołajka	32	20	62,5%
3.	Choszczewo	15	10	66,7%
4.	Czarnocin	445	11	2,5%
5.	Dobrzyjałowo	366	19	5,2%
6.	Drozdowo	534	20	3,7%
7.	Drożęcín Lubiejewo	79	16	20,3%
8.	Elźbiecín	202	7	3,5%
9.	Górki Sypniewo	157	19	12,1%
10.	Górki Szewkowo	54	10	18,5%
11.	Guty	66	19	28,8%
12.	Jezioroko	491	17	3,5%
13.	Kalinowo	310	10	3,2%
15.	Kałęczyn	34	13	38,2%
16.	Kisielnica	273	11	4,0%
17.	Kobylin	97	14	14,4%
18.	Kosaki	120	14	11,7%
19.	Kownaty	321	23	7,2%
20.	Krzewo	220	16	7,3%

⁵⁰ Liczba gmin, w których utworzono fundusz sołecki wynosiła: w roku 2013 – 55%, w 2015 – 65% i 2016 – 68%; za: *Fundusz sołecki*, Wspólnota Nr 10/1224, 2017, s. 10.

21.	Marianowo	239	14	5,9%
22.	Motyka	36	19	52,8%
23.	Murawy	253	16	6,3%
24.	Nagórki	128	15	11,7%
25.	Niewodowo	255	19	7,5%
26.	Nowe Krzewo	57	12	21,1%
27.	Nowy Cydzyn	193	18	9,3%
28.	Olszyny	225	10	4,4%
29.	Olszyny-Kolonia	46	16	34,8%
30.	Pęza	80	17	21,3%
31.	Piątnica Poduchowna	1491	24	1,6%
32.	Piątnica Włociańska	330	18	5,5%
33.	Poniat	146	18	12,3%
34.	Rakowo Boginie	151	9	6,0%
35.	Rakowo Czachy	150	17	11,3%
36.	Rządkowo	70	9	12,9%
37.	Stary Cydzyn	117	17	14,5%
38.	Stary Drożęcín	64	21	32,8%
39.	Taraskowo	132	17	12,9%
40.	Truszki	106	22	20,8%
	Wiktorzyn	10	2	20,0%
41.	Wyludzin	54	21	38,9%
42.	Wyrzyki	83	8	9,6%
43.	Zabawka	49	21	42,9%
44.	Żelechy	190	13	6,8%
OGÓŁEM:		8741	677	16,9%

Źródło: opracowanie własne

Innym wskaźnikiem jest poziom uogólnionego zaufania⁵¹, czyli odsetek osób, które oceniając życie społeczne przychylają się do stwierdzenia, że ogólnie rzecz biorąc większości ludzi można ufać. Z badania Centrum Badań Opinii Społecznej wynika, że zaledwie 23% ankietowanych uważa, że większości ludzi można ufać⁵². Wśród mieszkańców Gminy Piątnica wartość ta osiąga zupełnie inny próg na 103 osoby - aż 54 udzieliło odpowiedzi, że większości ludzi można ufać, co stanowi 52,4% respondentów. Świadczy to o znacznie wyższym poziomie zaufania niż przeciętny.

⁵¹ Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” (M. P. poz. 378), s. 77; *Zaufanie społeczne*, Komunikat z badań CBOS Nr 18/2016, s. 1, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2014/K_060_14.PDF [dostęp: 2017.05.23]

⁵² *Zaufanie społeczne*, Komunikat z badań CBOS Nr 18/2016, s. 1, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2014/K_060_14.PDF [dostęp: 2017.05.23]

Ostatnim ze wskaźników pomiaru kapitału społecznego jest aktywność społeczna przejawiająca się w postaci wolontariatu w rozbiciu na wolontariat „formalny”, czyli nieodpłatną działalność świadczoną na rzecz organizacji i grup społecznych oraz wolontariat „nieformalny”, a więc pomoc świadczoną poza organizacjami (pomoc sąsiedzka, na rzecz lokalnego środowiska, szkoły). Z przeprowadzonych badań wynika, że w wolontariat „formalny” zaangażowanych jest 18% Polaków, a w „nieformalny” – 27%⁵³. W Gminie Piątница odpowiednio – 21,6% i 46,6%. Według Stowarzyszenia Klon / Jawor „zaangażowanie w wolontariat „nieformalny” sprzyja też podejmowaniu innej aktywności społecznej:

- niemal połowa (44%) osób działających na rzecz innych ludzi spoza kręgu rodziny i znajomych lub podejmująca działania na rzecz okolicy angażowała się jednocześnie w wolontariat „formalny” w ramach organizacji lub grup społecznych. Spośród pozostałych wolontariuszami było zaledwie 8%.

- niemal jedna czwarta (23%) „nieformalnych” wolontariuszy podejmuje też działania na rzecz kościoła lub związku wyznaniowego. Wśród pozostałych robi to tylko 4%.⁵⁴

6.6. Oferta kulturalna

Bogata i różnorodna oferta kulturalna, odpowiadająca potrzebom i oczekiwaniom poszczególnych grup odbiorców, stanowi niewątpliwie wyróżnik danego obszaru, dowód jego atrakcyjności - jako miejsca, z którym wiążemy swoje plany życiowe (miejsce do życia) lub plany związane ze spędzaniem czasu wolnego. Kultura umożliwiając identyfikację ze wspólnotą jest ważnym spoiwem więzi społecznych. Kształtuje również wizerunek danego obszaru. Budowanie oferty winno być oparte na zasobach terenu (historia, zabytki, ciekawe miejsca), z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców oraz innych odbiorców mogących uczestniczyć w planowanych wydarzeniach. Prężnie działająca kultura jest nierzadko ważnym motorem rozwoju innych dziedzin życia mieszkańców danego terenu.

⁵³ *Zaangażowanie społeczne Polek i Polaków. Wolontariat, filantropia, 1% i wizerunek organizacji pozarządowych*, Raport z badania 2013, Stowarzyszenie Klon / Jawor, 2014, http://bibliotekawolontariatu.pl/wp-content/uploads/RAPORT_klon_zaangazowanie_spoeczne_2013.pdf [dostęp: 2017.05.24]

⁵⁴ *Zaangażowanie społeczne Polek i Polaków. Wolontariat, filantropia, 1% i wizerunek organizacji pozarządowych*, Raport z badania 2013, Stowarzyszenie Klon / Jawor, 2014, s. 65, http://bibliotekawolontariatu.pl/wp-content/uploads/RAPORT_klon_zaangazowanie_spoeczne_2013.pdf [dostęp: 2017.05.24]

Gmina Piątница posiada dwie jednostki kultury:

- Gminny Ośrodek Kultury w Piątнице (GOK),
- Bibliotekę Publiczną Gminy Piątница.

6.6.1. Gminny Ośrodek Kultury w Piątнице

Gminny Ośrodek Kultury w Piątнице prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury: edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką, dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego, rozpowszechnianie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych, rekreacyjno-sportowych społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. GOK opiekuje się dwiema świetlicami wiejskimi – w Drozdowie i w Murawach, które prowadzone są przez zatrudnionych pracowników.

Do stałych form pracy kulturalno-wychowawczej należą: zajęcia rytmiczno-taneczne, teatralne i wokalne, nauka gry na instrumentach muzycznych (gitara, keyboard), zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży, Zespół Seniorów „Piątnicanie”, Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD.

GOK w Piątнице organizuje różnorodne imprezy kierowane do poszczególnych grup odbiorców, w tym do różnych grup wiekowych dzieci i młodzieży seniorów oraz osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Najważniejsze wydarzenia, organizowane cyklicznie, to:

- Nadnarwiański Konkurs Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej – zasięg powiatowy; miesiąc: październik; grupy wiekowe: przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum; w 2017 r. – XXII edycja;
- Konkurs recytatorski – Baję, Bajki, Bajeczki (konkurs wojewódzki) – w 2017 r. XXX edycja – w Gminie Piątница gości po raz 25;
- Dni Seniora – gminne wydarzenie; miesiąc: listopada;
- Powiatowy konkurs plastyczny – każdego roku inna tematyka.

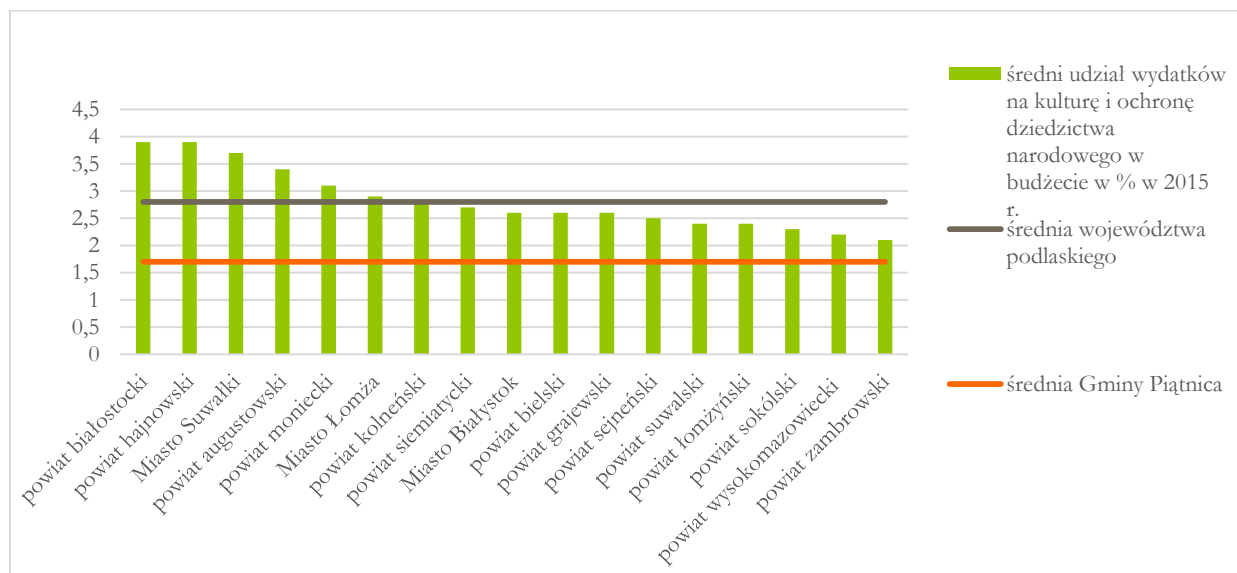

Gminny Ośrodek Kultury w Piątnicy na stałe współdziała z:

- Łomżyńskim Parkiem Krajobrazowym Doliny Narwi,
- Muzeum Przyrody w Drozdowie,
- Społeczno-Oświatowym Stowarzyszeniem Horyzonty w Łomży,
- Towarzystwem Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Łomży,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej w Marianowie.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w gminach województwa podlaskiego stanowiły w 2015 roku średnio licząc dla powiatów od 2,1% do 3,9% budżetu. W powiecie łomżyńskim średnia wyniosła 2,4%, natomiast w Gminie Piątnica wydatki ww. działu stanowiły jedynie 1,7% budżetu za rok 2015. Przy niewielkiej wartości tego wskaźnika odchylenie o 0,8% od średniej mieszczącej się w dolnym pułapie wydatków ma duże przełożenie na realne finansowanie zadań.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego Gminy Piątnica i gmin województwa podlaskiego w budżetach w % w 2015 roku na tle innych województw.

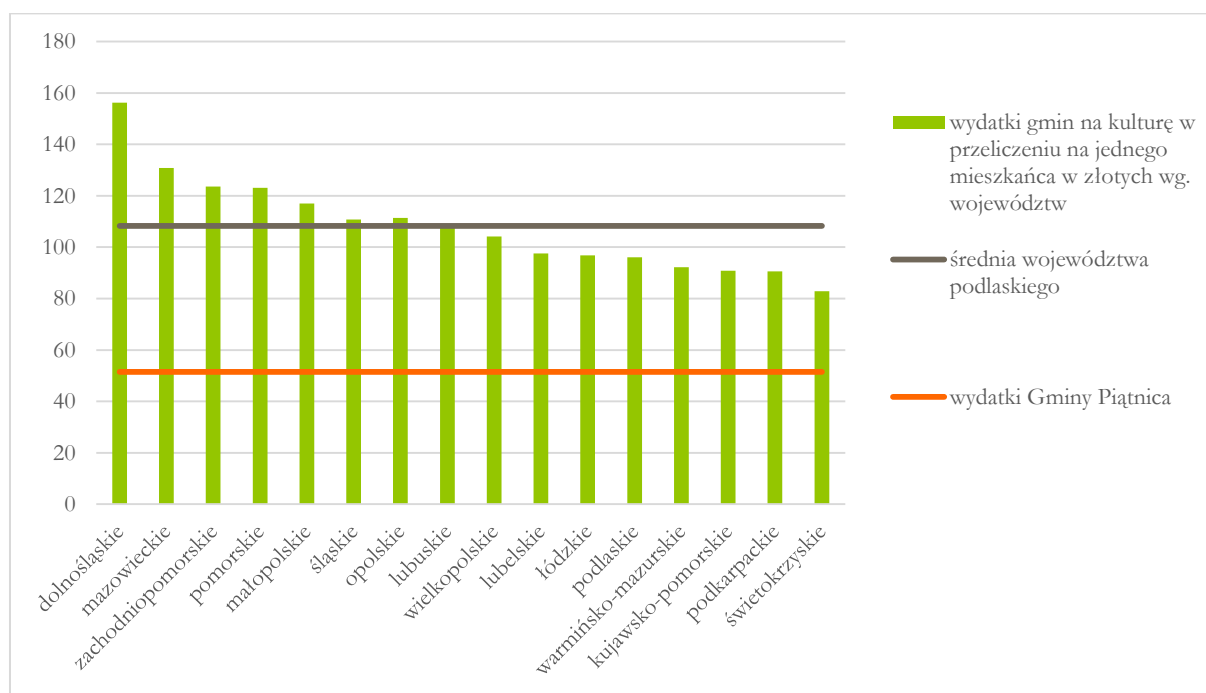

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza stanu edukacji kulturowej w województwie podlaskim” M. Białous, Ł. Kiszkiel, M. Skowrońska, K. Sztop-Rutkowska, Białystok 2016,

[https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/11270/EDUKACJA_KULTUROWA_W_WOJEW%
c3%93DZT](https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/11270/EDUKACJA_KULTUROWA_W_WOJEW%c3%93DZT)

[WIE PODLASKIM - raport ca%5%82o%5%9bciowy OPduob6.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/11270/EDUKACJA_KULTUROWA_W_WOJEW%3%93DZT_WIE_PODLASKIM_-_raport_ca%5%82o%5%9bciowy_OPduob6.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [dostęp: 20.04.2017]

Tabela poniżej przedstawia poziom finansowania kultury z budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych województwach. Uwzględnienie liczby mieszkańców jest istotne, ponieważ podlaskie zamieszkiwane przez niespełna 1,2 miliona osób należy – obok województw opolskiego i lubuskiego – do najmniej zaludnionych regionów kraju. Po uwzględnieniu liczby mieszkańców, województwo podlaskie zajmuje pod względem wydatków gmin na kulturę 12. miejsce w Polsce, z przeciętnymi wydatkami niższymi o około 12 zł od średniej dla całego kraju, wynoszącej ponad 108 zł. Województwo podlaskie zostało nieznacznie wyprzedzone przez łódzkie oraz lubelskie i zachowuje wyraźniejszą przewagę nad warmińsko-mazurskim, podkarpackim i świętokrzyskim. Tym nie mniej sytuacja w Gminie Piątница znacząco, wręcz dramatycznie, odbiega od przedstawionych średnich wyliczonych dla kraju, czy nawet województwa podlaskiego, gdyż kwota ta wynosi zaledwie 51,43 zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza stanu edukacji kulturowej w województwie podlaskim” M. Białous, Ł. Kiszkiel, M. Skowrońska, K. Sztóp-Rutkowska, Białystok 2016,

[https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/11270/EDUKACJA_KULTUROWA_W_WOJEW%3%93DZT_WIE_PODLASKIM - raport ca%5%82o%5%9bciowy OPduob6.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/11270/EDUKACJA_KULTUROWA_W_WOJEW%3%93DZT_WIE_PODLASKIM_-_raport_ca%5%82o%5%9bciowy_OPduob6.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [dostęp: 20.04.2017]

Budżet Gminnego Ośrodka Kultury w Piątнице wydatkowany jest w następujący sposób:

CEL/OKRES	% CAŁEGO BUDŻETU		
	2013	2014	2015
Ogółem			
Wynagrodzenia	78%	61%	69%
koszty utrzymania	14%	10%	9%
remonty, naprawy	2%	4%	4%
materiały, czasopisma	4%	2%	2%
organizacja imprez, projekty PROW	2%	23%	17%

Źródło: opracowanie własne

Zabezpieczenie środków na podstawy funkcjonowania instytucji kultury, jakimi bez wątpienia są trzy pierwsze grupy wydatków, ze środków budżetu samorządowego oraz środków na prowadzenie działalności kulturalnej nie może się odbywać w oderwaniu od programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na stronie internetowej MKiDN w jednej z głównych zakładki czytamy: „Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz tzw. Mecenat są podstawą ubiegania się o środki na zadania z zakresu kultury realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, instytucje filmowe, szkoły i uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe, oraz podmioty gospodarcze.”⁵⁵ W latach 2013-2015 GOK w Piątnicy nie ubiegał się o środki ministerialne na realizację prowadzonych przez siebie zadań. Dopiero w 2016 r. został złożony wniosek o dofinansowanie, który został oceniony pozytywnie.

W 2013 roku GOK w Piątnicy realizował projekt w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 "Zakup strojów i wyposażenia dla amatorskich grup artystycznych działających w Gminnym Ośrodku Kultury w Piątnicy". Całkowita wartość projektu opiewała na 31 696,80 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 19 979,20 zł.

W 2014 roku w ramach tego samego działania realizowano projekt "Kolory regionu - piknik rodzinny na 100 - lecie budowy kościoła w Piątnicy". Całkowita wartość projektu opiewała na 29 483,64 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 19 794,40 zł.

Dofinansowanie uzyskane z PROW w latach 2013 i 2014 stanowiło odpowiednio 9,1% i 6,6% całego budżetu Gminnego Ośrodka Kultury w Piątnicy. W całości przeznaczone było

⁵⁵ <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finansowanie-i-mecenat.php> [dostęp: 2017.05.19]

na realizację zadań z zakresu kultury. Stwierdzić zatem można, że każdy pozyskany ze środków zewnętrznych pieniędzy przekłada się na wzbogacenie oferty kulturalnej Ośrodka.

Prócz analizy kultury od strony instytucjonalnej przeprowadzono badania ankietowe wśród 103 losowo wybranych mieszkańców Gminy Piątница (spośród interesantów i pracowników gminnych jednostek organizacyjnych), które pozwalają poznać preferencje w ich aktywności kulturalnej. Zapytani zostali o to, czy w ciągu ostatniego roku byli w kinie, teatrze, operze, na koncercie, kibicowali sportowcom, brali udział w wydarzeniach gminnych organizowanych przez Urząd Gminy Piątница, bądź Gminny Ośrodek Kultury w Piątнице. Wyniki tego badania przedstawiają się następująco:

Lp.	aktywność kulturalna	% badanych, którzy w ciągu ostatniego roku wzięli udział
1	kino	47,5%
2	teatr	25,8%
3	opera	11,8%
4	koncert	64,1%
5	sport	33,0%
6	wydarzenie gminne	69,9%
7	wydarzenie kulturalne	47,1%

Źródło: opracowanie własne

Badania pokazują, że w wydarzeniach organizowanych przez lokalny samorząd wziął udział duży odsetek badanych. Wydarzenia zorganizowane przez Urząd Gminy Piątница lub przy jego współudziale (zaliczono tutaj: piknik, bieg, zawody strzeleckie) cieszą się największą popularnością wśród wszystkich wymienionych aktywności. Świadczy to o dużym zapotrzebowaniu na tego typu imprezy.

Kolejno ankietowani najczęściej brali udział w koncertach, odwiedzali kino, byli uczestnikami lokalnych wydarzeń kulturalnych organizowanych przez GOK w Piątнице, kibicowali, oglądali spektakle teatralne. Najrzadziej mieszkańcy Gminy Piątница wychodzili do opery.

Biorąc jednakże pod uwagę raport „Cultural access and participation” – special eurobarometer 399, na podstawie badań przeprowadzonych w 2013 r., stwierdzić należy, że mieszkańcy Gminy Piątница wypadają lepiej niż średnio Polacy w Europie:

Lp.	Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy byłeś -	w kinie	teatrze	operze	na koncercie
1	SZWECJA (SE)	74%	53%	34%	61%
2	DANIA (DK)	76%	38%	25%	60%
3	ESTONIA (EE)	46%	45%	25%	54%
4	FRANCJA (FR)	63%	21%	25%	33%
5	HOLANDIA (NL)	70%	53%	23%	51%
6	ŁOTWA (LV)	43%	43%	24%	55%
7	LUKSEMBURG (LU)	61%	35%	29%	52%
8	LITWA (LT)	41%	34%	23%	51%
9	MALTA (MT)	51%	24%	18%	32%
10	SŁOWENIA (SI)	43%	33%	15%	50%
11	SŁOWACJA (SK)	40%	30%	15%	40%
12	WIELKA BRYTNIA (UK)	61%	39%	22%	37%
13	FINLANDIA (FI)	50%	42%	17%	47%
14	NIEMCY (DE)	54%	30%	19%	45%
15	HISZPANIA (ES)	49%	21%	15%	31%
16	BELGIA (BE)	54%	32%	22%	36%
17	BUŁGARIA (BG)	29%	24%	11%	30%
18	CZECHY (CZ)	47%	36%	15%	36%
19	IRLANDIA (IE)	61%	31%	17%	43%
20	AUSTRIA (AT)	59%	40%	18%	52%
21	POLSKA (PL)	40%	16%	10%	22%
22	PORTUGALIA (PT)	29%	13%	8%	19%
23	WŁOCHY (IT)	53%	24%	17%	26%
24	CYPR (CY)	30%	23%	9%	30%
25	RUMUNIA (RO)	20%	15%	11%	25%
26	WĘGRY (HU)	33%	20%	10%	26%
27	GRECJA (EL)	36%	24%	9%	23%
28	CHORWACJA (HR)	34%	22%	12%	36%
ŚREDNIA:		48%	31%	18%	39%

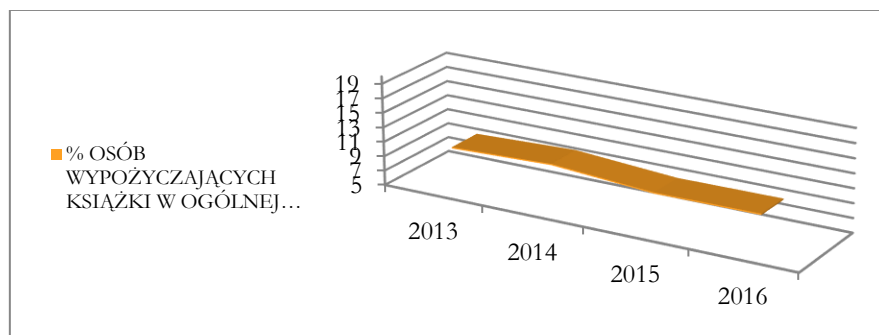
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Cultural access and participation” – special eurobarometer 399

Kino odwiedziło 47,5% ankietowanych, przy średniej kraju 40% i średniej europejskiej 48%. Spektakle teatralne obejrzało 25,8% badanych, przy średniej dla Polski 16% i 31% dla Europy. Oznacza to, że mieszkańcy Gminy Piątница chodzą częściej do teatru niż przeciętnie inni krajanie aż o 10 punktów procentowych, w związku z czym znacznie im bliżej do średniej europejskiej. Opera generalnie nie cieszy się dużym zainteresowaniem – Szwedzi, którzy najliczniej

ją odwiedzają to 34% badanych, Polacy są miłośnikami tego rodzaju sztuki zaledwie w 10%, przy średniej europejskiej 18%. Natomiast w przypadku koncertów ankietowani stanowią ewenement – wzięło w nich udział aż 64,1% badanych, gdy dla Polski średnia wynosi zaledwie 22%, a dla Europy 39%. Wniosek – mieszkańcy Gminy Piątница uwielbiają muzykę. Jeśli chodzi o inne aktywności kulturalne - również radzą sobie dość dobrze. Preferencje, którymi wykazali się badani, są niezwykle istotne przy rozpatrywaniu kierunków rozwoju kultury na tym terenie.

6.6.2. Biblioteka Publiczna Gminy Piątница

Biblioteka Publiczna Gminy Piątница zajmuje się upowszechnianiem czytelnictwa poprzez promocję książek w formie konkursów, lekcji bibliotecznych, spotkań autorskich, dyskusji, pogadanek, głośnego czytania książek, zajęć plastycznych i innych. Biblioteka posiada dwie filie – w Jeziorku i w Dobrzyjałowie, mieszczące się w lokalach szkół podstawowych. Mieszkańcy korzystający ze zgromadzonych zbiorów bibliotecznych stanowią około 10% ogólnej liczby wszystkich osób, przy czym zauważalna jest tendencja spadkowa – od 10,14% w roku 2013 do 9,6 % w roku 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji na temat pracy bibliotek z lat 2013-2016 przedkładanych przez Bibliotekę Publiczną Gminy Piątница – Radzie Gminy Piątница

Poziom uczestnictwa obywateli w kulturze, w tym czytelnictwo, jest na forum Unii Europejskiej postrzegany w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Działania na rzecz rozwoju czytelnictwa i bibliotek sprzyjają budowie kapitału społecznego. Rozbudzenie potrzeb czytelnicych i czytanie książek, także dla przyjemności, sprzyja umiejętności selekcjonowania informacji i ich oceny.

W raporcie „Cultural access and participation” – special eurobarometer 399, przeprowadzonych w 2013 r.⁵⁶ Polska, zarówno jeśli chodzi o czytanie książek, jak i wizyty w bibliotece zajmuje wśród 28 badanych krajów odległe miejsce – plasuje się w końcówce drugiej dziesiątki.

Lp.	Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy czytałeś książki (przynajmniej jedną)?		Lp.	Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziłeś bibliotekę (przynajmniej raz)?	
1.	SZWECJA (SE)	90	1.	SZWECJA (SE)	74
2.	HOLANDIA (NL)	86	2.	FINLANDIA (FI)	66
3.	DANIA (DK)	82	3.	DANIA (DK)	63
4.	WIELKA BRYTNIA (UK)	80	4.	SŁOWENIA (SI)	48
5.	NIEMCY (DE)	79	5.	WIELKA BRYTNIA (UK)	47
6.	ESTONIA (EE)	78	6.	ESTONIA (EE)	47
7.	LUKSEMBURG (LU)	76	7.	HOLANDIA (NL)	45
8.	FINLANDIA (FI)	75	8.	IRLANDIA (IE)	45
9.	IRLANDIA (IE)	74	9.	ŁOTWA (LV)	39
10.	FRANCJA (FR)	73	10.	BELGIA (BE)	37
11.	AUSTRIA (AT)	73	11.	LITWA (LT)	35
12.	ŁOTWA (LV)	72	12.	FRANCJA (FR)	33
13.	CZECHY (CZ)	71	13.	HISZPANIA (ES)	33
14.	SŁOWACJA (SK)	68	14.	CHORWACJA (HR)	31
15.	SŁOWENIA (SI)	67	15.	MALTA (MT)	29
16.	LITWA (LT)	66	16.	CZECHY (CZ)	28
17.	BELGIA (BE)	65	17.	SŁOWACJA (SK)	26
18.	HISZPANIA (ES)	60	18.	POLSKA (PL)	26
19.	WĘGRY (HU)	60	19.	WŁOCHY (IT)	24
20.	POLSKA (PL)	56	20.	NIEMCY (DE)	23
21.	WŁOCHY (IT)	56	21.	AUSTRIA (AT)	22
22.	CHORWACJA (HR)	56	22.	WĘGRY (HU)	19
23.	MALTA (MT)	55	23.	BULGARIA (BG)	18
24.	BULGARIA (BG)	55	24.	LUKSEMBURG (LU)	17
25.	CYPR (CY)	54	25.	RUMUNIA (RO)	17
26.	RUMUNIA (RO)	51	26.	PORTUGALIA (PT)	15
27.	GRECJA (EL)	50	27.	GRECJA (EL)	10
28.	PORTUGALIA (PT)	40	28.	CYPR (CY)	8
ŚREDNIA:		67	ŚREDNIA:		33

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Cultural access and participation” – special eurobarometer 399

⁵⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf [dostęp: 2017.04.20]

Słabe zainteresowanie czytelnictwem w Polsce przypisywane jest głównie zmianie zasad finansowania i zarządzania bibliotekami publicznymi po transformacji ustrojowej – liczba bibliotek publicznych wraz z filiami zmniejszyła się od 1989 r. o ponad 1/5 stanu (w Gminie Piątница została zlikwidowana 1 Filia Biblioteczna w Drozdowie i wszystkie punkty biblioteczne funkcjonujące w 19 wsiach) – oraz złemu zaopatrzeniu bibliotek w nowości wydawnicze⁵⁷. Zalecany przez Międzynarodową Federację Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotecznych poziom zaopatrzenia w nowości to 20 książek na 100 mieszkańców⁵⁸. W Polsce wskaźnik ten w 2011 r. wyniósł 7,2 woluminu, przy średniej w Europie – 25 woluminów. Niestety analiza zakupów Biblioteki Publicznej Gminy Piątница potwierdza, że stan ten nie uległ zmianie.

Zakup książek na 100 mieszkańców w Gminie Piątница	
ROK	nowe książki/100 mieszkańców
2013	7,4
2014	8,6
2015	6,8
2016	7,3

Zródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji na temat pracy bibliotek z lat 2013-2016 przedkładanych przez Bibliotekę Publiczną Gminy Piątница – Radzie Gminy Piątница

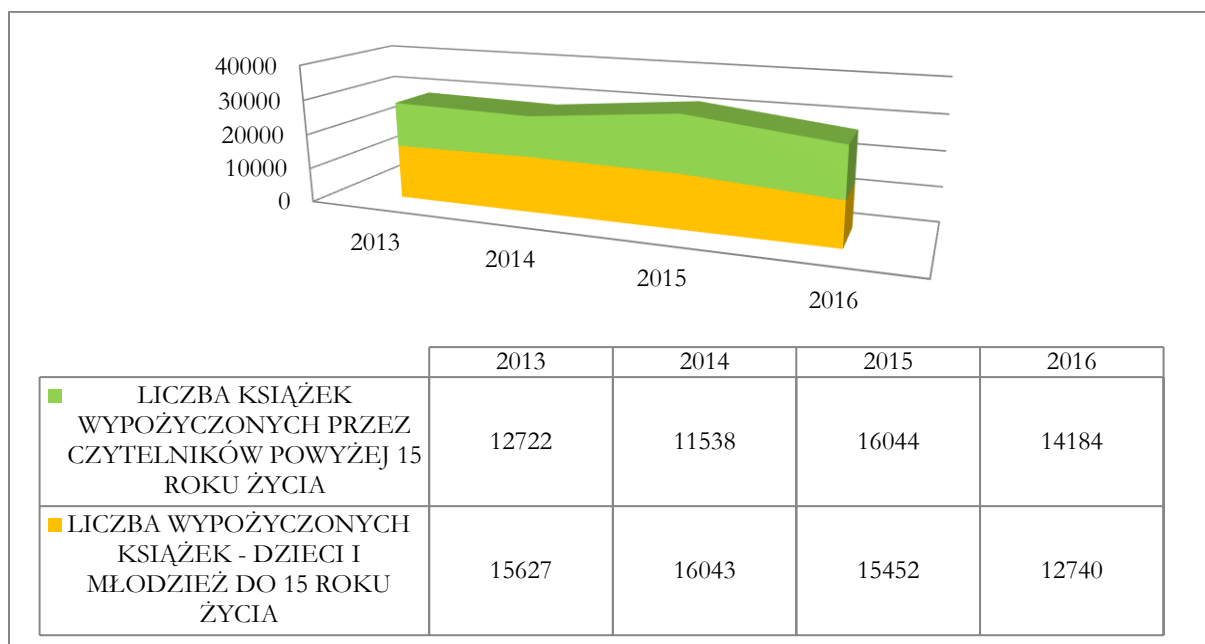
Książki czytane przez czytelników, o ile nie pochodzą z domowego księgozbioru, z reguły są pożyczane od znajomych lub kupowane. Każde z tych źródeł wskazała ponad 1/3 czytelników książek. Na drugim miejscu znalazły się książki wypożyczone z bibliotek oraz prezenty książkowe.⁵⁹

Poniżej przedstawiona została liczba książek w podziale na wypożyczone przez dzieci i młodzież do lat 15 oraz pozostałych czytelników.

⁵⁷ Osiecka-Chojnacka J., Czytelnictwo w Polsce i innych państwach Unii Europejskiej, infos, Biuro Analiz Sejmowych, nr 17(177), 2014, s. 3.

⁵⁸ <http://krytykapolityczna.pl/kultura/czytaj-dalej/przeciwdzialajmy-wielkiej-katastrofie-kulturalnej/> [dostęp: 2017.04.20]

⁵⁹ Stan czytelnictwa w Polsce w 2015 roku, Biblioteka Narodowa, str. 7, <http://www.bn.org.pl/download/document/1459845698.pdf>, dostęp: 2017.04.19

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji na temat pracy bibliotek z lat 2013-2016 przedkładanych przez Bibliotekę Publiczną Gminy Piątnica – Radzie Gminy Piątnica

Przedstawiony wykres obrazuje tendencję jaka rysuje się wśród czytelników Gminy Piątnica – maleje liczba wypożyczonych książek wśród dzieci i młodzieży do 15 roku życia, co wzbudza kierownictwie Biblioteki niepokój. Trend ten jest jednak postępujący. Opisywana sytuacja może odzwierciedlać ogólnospołeczne problemy związane z digitalizacją życia, również te wynikające z nadużywania urządzeń elektronicznych, w szczególności przez najmłodsze pokolenie wychowane na nowinkach technologicznych – czyli spędzania zbyt dużej liczby godzin przed telewizorem, w Internecie, w mediach społecznościowych. Część osób jednak z pewnością korzysta z tych udogodnień wybierając książki w formie e-booka, czy korzystając z zasobów bibliotek cyfrowych, które udostępniają papierowe książki w formacie pdf lub innych dogodnych dla użytkowników. Możliwości jakie stworzono w tym zakresie dla czytelników są ogromne – można łatwo uzyskać dostęp do książek z różnych epok i z różnych dziedzin wiedzy bez konieczności wyjścia z domu. Jednakże - według badań przeprowadzonych przez Bibliotekę Narodową - znaczenie książek pobranych z Internetu (przynajmniej w deklaracjach) pozostaje minimalne⁶⁰.

⁶⁰ Stan czytelnictwa w Polsce w 2015 roku, Biblioteka Narodowa, str. 7, <http://www.bn.org.pl/download/document/1459845698.pdf>, dostęp: 2017.04.19

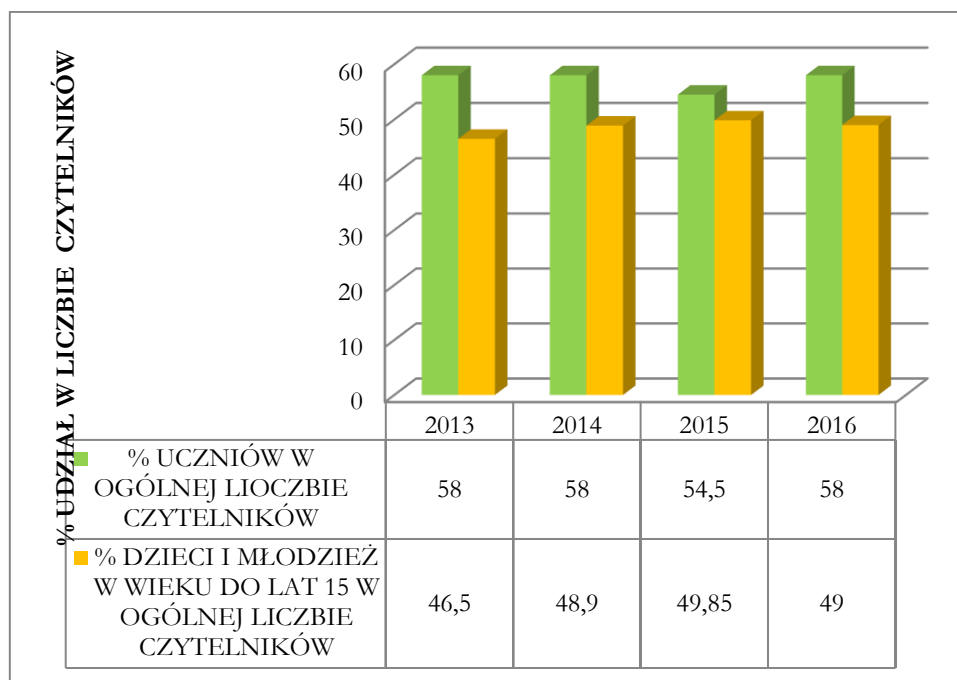
Badania pokazują, że wysokie kompetencje czytelnicze wpływają na sukces uczniów, zarówno w szkole, jak i w dorosłym życiu, a także pozwalają im przekraczać ograniczenia i trudności związane z mniej sprzyjającym środowiskiem społecznym.⁶¹ Ponadto nawyki czytelnicze kształtują się w dzieciństwie i młodości. Podobnie jak w badaniach z lat 2012 i 2014, także w 2015 roku stwierdzono środowiskowe uwarunkowania czytania: czytelnicy wychowują się i obracają przede wszystkim wśród innych czytelników.⁶² Wyrobienie nawyku czytania w czasie wolnym, dla przyjemności zależy od wpływu środowiska rodzinnego i społecznego, w tym zapewnienia dostępu do książek potencjalnie ważnych, interesujących dla młodego czytelnika. Dlatego też należy poszukiwać nowych sposobów powstrzymania tego niepokojącego zjawiska.

Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast wzrost liczby wypożyczonych książek przez czytelników powyżej 15 roku życia, który przy jednoczesnych sporych wahaniach utrzymuje tendencję wzrostową.

Dane gromadzone rokrocznie przez Bibliotekę wskazują, że procentowy udział uczniów w ogólnej liczbie czytelników w zasadzie pozostaje na nie zmienionym poziomie – 58 %. Lekkim wahaniom, bez określonej tendencji podlega udział dzieci i młodzieży do lat 15 w ogólnej liczbie czytelników.

⁶¹ Osiecka-Chojnacka J., Czytelnictwo w Polsce i innych państwach Unii Europejskiej, infos, Biuro Analiz Sejmowych, nr 17(177), 2014, s. 1.

⁶² Stan czytelnictwa w Polsce w 2015 roku (omówienie), Biblioteka Narodowa, str. 2, <http://www.bn.org.pl/aktualnosci/1093-podstawowe-wyniki-badan-czytelnictwa-za-rok-2015.html>, dostęp: 2017.04.19

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji na temat pracy bibliotek z lat 2013-2016 przedkładanych przez Bibliotekę Publiczną Gminy Piątnica – Radzie Gminy Piątnica

Przedstawione na powyższym wykresie dane należy uznać jednak za mało precyzyjne – bardziej miarodajnych danych dostarcza liczba wypożyczonych książek, która odzwierciedla faktyczny stan czytelnictwa, przedstawiona na wykresie poprzedzającym.

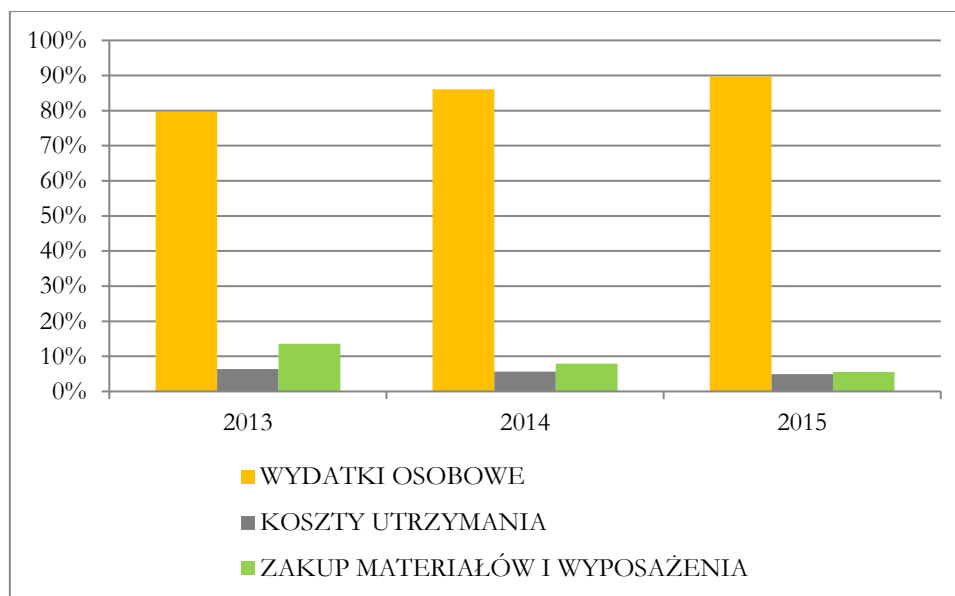
Działaniem wartym odnotowania jest dostarczanie książek przez pracowników bibliotek osobom niepełnosprawnym. Przedstawia to poniższa tabela:

ROK	LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, KTÓRYM DOSTARCZONO KSIĄŻKI	LICZBA KSIĄŻEK DOSTARCZONYCH OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM
2014	7	180
2015	3	107
2016	12	272

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji na temat pracy bibliotek z lat 2013-2016 przedkładanych przez Bibliotekę Publiczną Gminy Piątnica – Radzie Gminy Piątnica

Nową formą promocji czytelnictwa jest też dostarczanie książek dla uczestników zajęć w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” w Górkach-Sypniewie i Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach.

Biblioteka otrzymuje dotację podmiotową z budżetu Gminy Piątnica w wysokości ok. 250 000,00 zł oraz dotację celową z Biblioteki Narodowej – 6 100,00 zł. Finanse te przeznaczone są na:

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych informacji na temat pracy bibliotek z lat 2013-2016 przedkładanych przez Bibliotekę Publiczną Gminy Piątnica – Radzie Gminy Piątnica

Pozyskiwanie środków zewnętrznych, stanowi bardzo ważne źródło finansowania zadań realizowanych przez jednostki kultury, umożliwiając im rozszerzenie zakresu świadczonych usług.

Wybrane źródła dofinansowania działań z zakresu edukacji kulturowej i podobnych							
Źródło	Okres	Liczba dofinansowanych wniosków		Suma dofinansowań [tys. zł]		Instytucje kultury Gminy Piątnica	
		Podlaskie	Pozostałe województwa	Podlaskie	Pozostałe województwa	Liczba dofinansowanych wniosków	Suma dofinansowań (tys. zł)
Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (obszar "rozwijanie edukacji obywatelskiej i kompetencji społecznych")	2014-2015	4	210	177,3	10219,4	0	0
Fundacja BGK (konkurs "Na dobry początek")	2010-2016	2	90	20	738,3	0	0
Fundacja Orange (Pracownie Orange)	2012-2015	1	76	b.d.	b.d.	0	0
Fundacja Orange (Akademia Orange)	2013-2015	2	90	b.d.	b.d.	2	4
Fundacja BZ WBK (Bank Ambitnej Młodzieży", "Bank dziecięcych uśmiechów")	2016	2	96	19	436,9	0	0
Polski Instytut Sztuki Filmowej ("Edukacja filmowa i kształcenie profesjonalne", "Filmowe inicjatywy lokalne")	2015	1	77	30	1040,5	0	0
Narodowe Centrum Kultury ("Kultura - interwencje")	2015	7	194	295	7720	0	0
Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego ("Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego")	2012-2013	4	49	1150	36650	0	0

Fundacja Kronenberga	2015	0	7	0	194,5	0	0
Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności ("Równać szanse")	2014-2015	2	52	76,5	1920	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza stanu edukacji kulturowej w województwie podlaskim” M. Białous, Ł. Kiszkiel, M. Skowrońska, K. Sztop-Rutkowska, Białystok 2016, https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/11270/EDUKACJA_KULTUROWA_W_WOJEW%26%93DZTWIE_PODLASKIM_-_raport_ca%26%82o%26%9bciowy_0Pduob6.pdf?sequence=1&isAllowed=y [dostęp: 20.04.2017]

Na podstawie przedstawionych powyżej danych należy stwierdzić, że o ile Gmina Piątница z dwoma złożonymi przez Bibliotekę Publiczną wnioskami statystycznie nie wypada najgorzej na tle województwa podlaskiego, to jednak dywersyfikację źródeł finansowania zadań z zakresu kultury trudno określić jako wystarczającą, biorąc pod uwagę skalę potrzeb w tym zakresie.

7. Wyniki badań sondażowych

Badanie zostało przeprowadzone w trakcie opracowania Strategii Rozwoju Gminy, celem pozyskania opinii liderów społecznych i mieszkańców dotyczącej potencjału społeczno-gospodarczego. Badanie miało na celu pozyskanie informacji nt. kondycji Gminy oraz ważnych dla niej kierunków polityki inwestycyjnej.

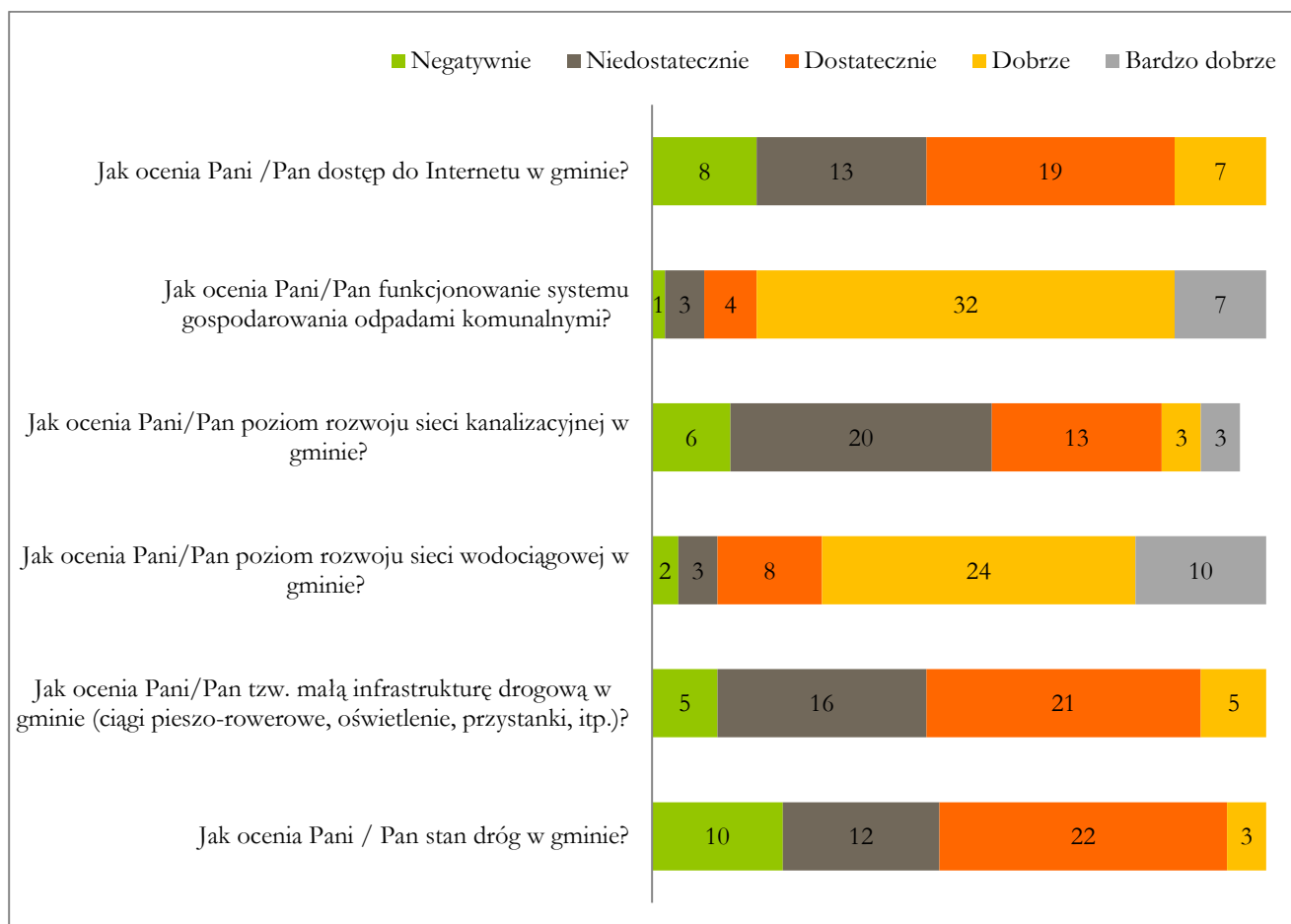
Badanie przeprowadzono w miesiącach luty – marzec 2015 roku, wśród dwóch grup respondentów. Była to grupy zamknięta – radnych, sołtysów, kierowników gminnych jednostek organizacyjnych oraz grupa otwarta – pozostali mieszkańcy Gminy Piątница zainteresowani udziałem w badaniu. Badania realizowano metodą tradycyjną, w ramach której formularze ankiet w wersji papierowej przekazywano do wypełnienia zainteresowanym. Ponadto ankietę zamieszczono także na stronie internetowej Gminy, gdzie każdy mieszkaniec, bez logowania, mógł wejść pobrać formularz ankiety, wypełnić i przekazać do Urzędu Gminy. Taki dobór uczestników uzasadniony został tym, iż przeważająca grupa respondentów to lokalni, niedawno wybranymi (wybory samorządowe 2014 r.) liderzy społeczni, dobrze rozumiejący oraz interpretujący, preferencje swoich wyborców. Cel prowadzonego sondażu (konkretne wskazanie, co do miejsca i rodzaju, potrzeb inwestycyjnych) przesądził o rezygnacji z anonimowego wypełniania ankiet. Łącznie do Urzędu Gminy w Piątнице wpłynęło 49 wypełnionych formularzy ankiet, z czego nie każda ankieta zawierała odpowiedzi na przedstawione w niej pytania.

Formularz ankiety zawierał następujące elementy:

1. Metryczka zawierająca imię i nazwisko oraz pełnioną rolę społeczną (funkcję).
2. Ocenę infrastruktury technicznej w Gminie.
3. Ocenę sfery społeczno-gospodarczej.
4. Ocenę poziomu oświaty, kultury i rekreacji.
5. Ocenę turystyki w Gminie.
6. Wskazanie mocnych i słabych stron Gminy Piątница.
7. Wskazanie jakie inwestycje powinny być przeprowadzone na terenie Gminy Piątница w latach 2015 – 2020.
8. Wskazanie zamierzeń (do roku 2020) finansowanych z funduszu soleckiego.
9. Ogólna ocena stopnia zadowolenia z inwestycji przeprowadzonych w Gminie Piątница w ciągu ostatnich 5-ciu lat.

W sondażu diagnostycznym poruszono bardzo ważną kwestię dotyczącą oceny jakości życia mieszkańców Gminy Piątница. Badani oceniali 23 aspekty z punktu widzenia ich najbliższego otoczenia, który reprezentują jako jego przedstawiciele w Radzie Gminy. W ocenie zastosowano tradycyjną skalę ocen: 1 – negatywna, 2 – niedostateczna, 3 – dostateczna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra. Poniższy wykres przedstawia oceny respondentów w odniesieniu do zagadnień z zakresu infrastruktury technicznej.

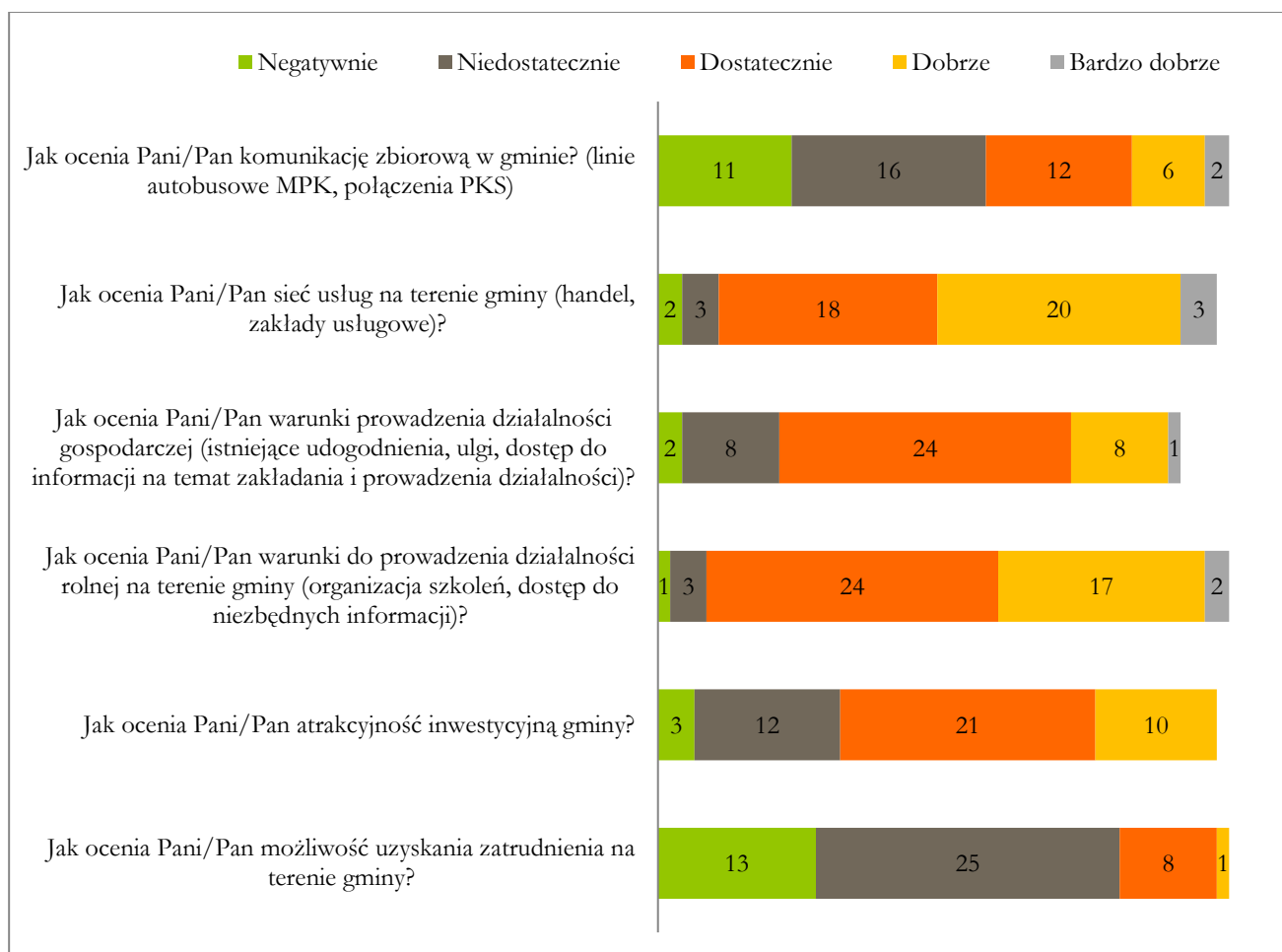

Źródło: opracowanie własne

W elementach infrastruktury technicznej ankietowani najlepiej ocenili system gospodarowania odpadami komunalnymi – 32 odpowiedzi na ocenę dobrą przy 1 negatywnej. Najgorzej oceniony został stan dróg gminnych – 10 odpowiedzi negatywnych, 12 niedostatecznych, 22 dostatecznych a tylko 3 dobrych. Na uwagę zasługuje ocena poziomu rozwoju sieci wodociągowej: 24 respondentów wystawiło ocenę dobrą, 2 natomiast ocenę negatywną. Duża grupa respondentów negatywnie i niedostatecznie (łącznie 21 osób) ocenia stan tzw. małej infrastruktury drogowej – ciągi pieszo-

rowerowe, oświetlenie uliczne czy przystanki autobusowe. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku rozwoju sieci kanalizacyjnej – 26 osób ocenia ją negatywnie i niedostatecznie – ale w tym przypadku 3 respondentów wystawiło ocenę bardzo dobrą.

Ocena wybranych elementów stanu uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie Gminy Piątница, w opinii respondentów:

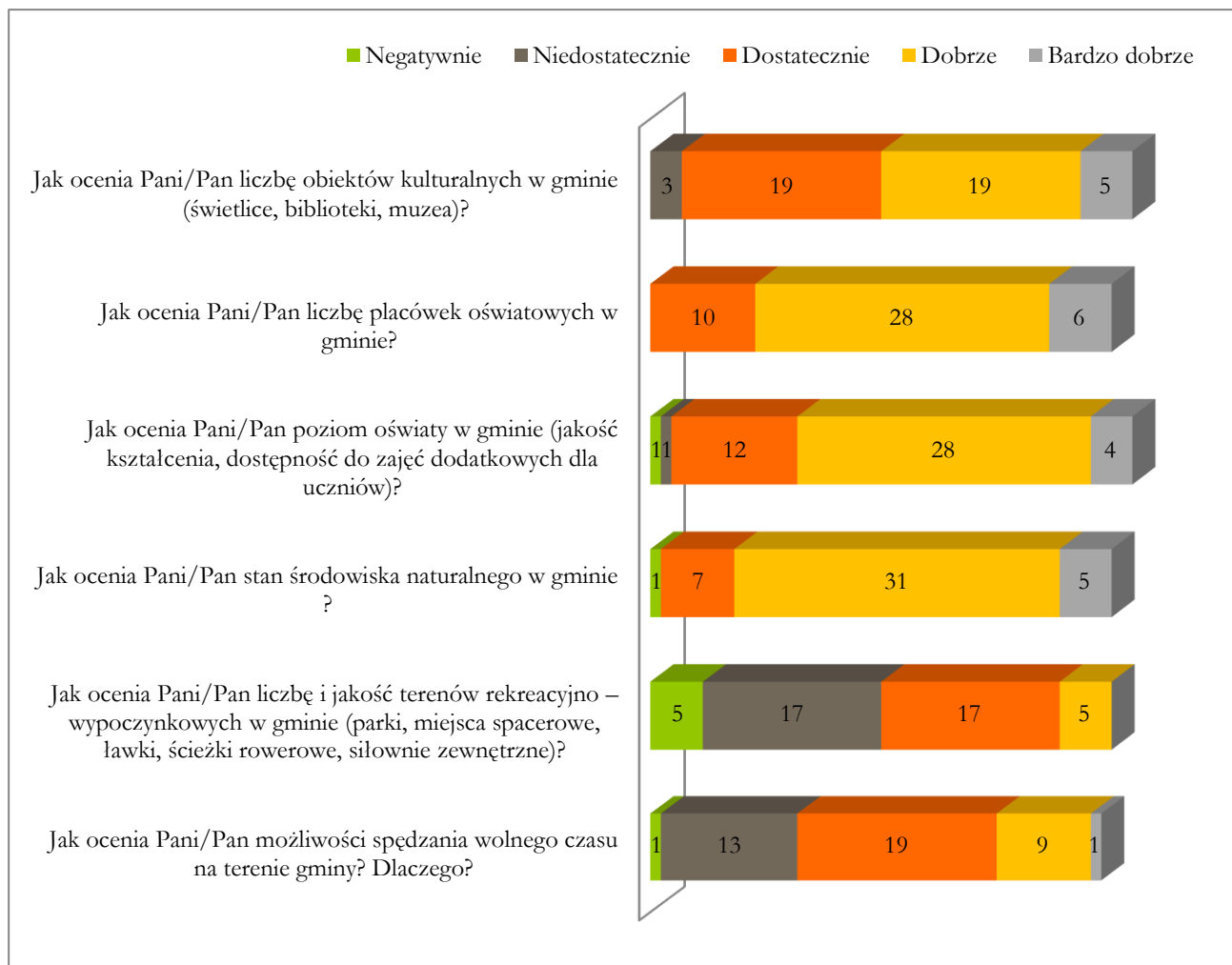
Źródło: opracowanie własne

Powyższy wykres prezentuje wyniki badań sondażowych związanych z rynkiem pracy, przedsiębiorczością oraz atrakcyjnością inwestycyjną Gminy. Jak z niego wynika główną barierą dla mieszkańców Gminy Piątница są kwestie związane z rynkiem pracy, a zwłaszcza znalezieniem zatrudnienia. Jedynie 1 osoba oceniła ten aspekt jakości życia pozytywnie na ocenę dobrą,

przy 13 ocenach negatywnych oraz 25 niedostatecznych. Podobnie niekorzystną ocenę wystawiają uczestnicy badania za komunikację zbiorową: 11 ocen negatywnych oraz 16 niedostatecznych.

Gmina Piątница ma charakter typowo rolniczy. Urząd Gminy aktywnie włącza się w pomoc dla rolników przy organizacji szkoleń czy wypełnianiu wniosków o płatności obszarowe. Jednak w opinii respondentów ten obszar jakości życia, także wymaga poprawy, co wynika z faktu, iż 24 uczestników badania wystawiło ocenę dostateczną a 4 ocenę negatywną i niedostateczną. Analogicznie dużo nieprzychylnych ocen adresowano w obszarze warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy Piątница – 2 oceny negatywne, 8 niedostatecznych oraz 24 dostateczne przy 8 ocenach dobrych i 1 bardzo dobrej. Bez wątpienia przełożyło się to na równie krytyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Piątница.

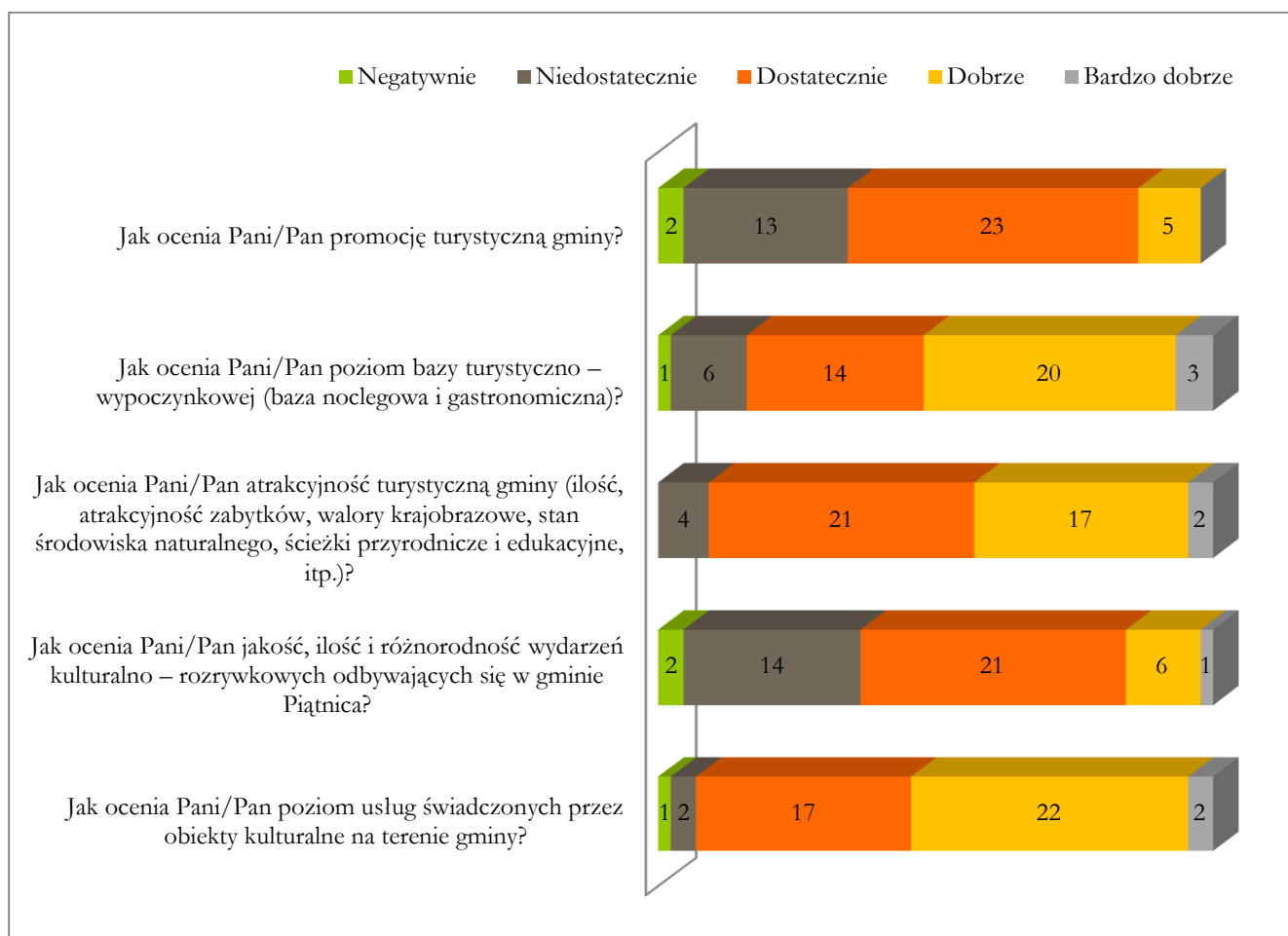
Kolejny wykres przedstawia opinię respondentów w obszarze stanu kultury i oświaty.

Źródło: opracowanie własne

W obszarze kultury i oświaty respondenci wystawili zdecydowanie mniej ocen negatywnych i niedostatecznych, na korzyść ocen dobrych i bardzo dobrych. Najwięcej ocen dobrych uczestnicy badania wystawili w obszarze stanu środowiska naturalnego, poziomu oświaty i liczby placówek oświatowych. Najmniej korzystnie wypadł obszar ilości i jakości terenów rekreacyjno-sportowych, gdzie 5 uczestników oceniło go negatywnie, 17 niedostatecznie i dostatecznie a 5 dobrze.

Ocena wybranych elementów jakości życia w obszarze turystyki, w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne

Najslabiej ocenionym elementem w obszarze turystyki jest jej promocja – 2 oceny negatywne, 13 niedostatecznych oraz 23 dostatecznych. Nie wystawiono żadnej oceny bardzo dobrej. Slabo wypadł również element jakości, ilości i różnorodności wydarzeń kulturalno-rozrywkowych

organizowanych na terenie Gminy Piątница. Stosunkowo dobre oceny wystawiono natomiast dla poziomu usług świadczonych przez obiekty kulturalne.

W podsumowaniu tej części analizy, w poniższej tabeli przedstawiono zbiorcze zestawienie średniej wszystkich ocen uporządkowane od najniższej do najwyższej. Podkreślenia wymaga sytuacja, iż żadne z pytań nie zostało ocenione wyżej niż średnio na ocenę dobrą.

Lp.:	Treść pytania	Średnia ocena
1	Jak ocenia Pani/Pan możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?	1,94
2	Jak ocenia Pani/Pan stan dróg w gminie?	2,38
3	Jak ocenia Pani/Pan komunikację zbiorową w gminie? (linie autobusowe MPK połączenia PKS)	2,4
4	Jak ocenia Pani/Pan poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej w gminie?	2,49
5	Jak ocenia Pani/Pan liczbę i jakość terenów rekreacyjno- wypoczynkowych w gminie (parki, miejsca spacerowe, ławki, ścieżki rowerowe, siłownie zewnętrzne)?	2,5
6	Jak ocenia Pani/Pan dostęp do Internetu w gminie ?	2,53
7	Jak ocenia Pani/Pan tzw. małą infrastrukturę drogową w gminie (ciągi pieszo - rowerowe, oświetlenie, przystanki, itp.)?	2,55
8	Jak ocenia Pani/Pan promocję turystyczną gminy?	2,72
9	jak ocenia Pani/Pan jakość, ilość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się w gminie Piątница?	2,77
10	Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność inwestycyjną gminy?	2,83
11	Jak ocenia Pani/Pan możliwości spędzania wolnego czasu na terenie gminy?	2,91
12	Jak ocenia Pani/Pan warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (istniejące udogodnienia, ulgi, dostęp do informacji na temat zakładania i prowadzenia działalności)?	2,95
13	Jak ocenia Pani/Pan warunki do prowadzenia działalności rolnej na terenie gminy (organizacja szkoleń, dostęp do niezbędnych informacji)?	3,34
14	Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność turystyczną gminy (ilość, atrakcyjność zabytków, walory krajobrazowe, stan środowiska naturalnego, ścieżki przyrodnicze i edukacyjne, itp.)?	3,39
15	Jak ocenia Pani/Pan poziom bazy turystyczno- wypoczynkowej (baza noclegowa i gastronomiczna)?	3,41
16	Jak ocenia Pani/Pan sieć usług na terenie gminy (handel, zakłady usługowe)?	3,41
17	Jak ocenia Pani/Pan poziom usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy?	3,5
18	Jak ocenia Pani/Pan liczbę obiektów kulturalnych w gminie (świetlice, biblioteki, muzea)?	3,57
19	jak ocenia Pani/Pan poziom oświaty w gminie (jakość kształcenia, dostępność do zajęć dodatkowych dla uczniów)?	3,72

20	Jak ocenia Pani/Pan poziom rozwoju sieci wodociągowej w gminie?	3,79
21	Jak ocenia Pani/Pan funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi?	3,87
22	Jak ocenia Pani/Pan stan środowiska naturalnego w gminie?	3,89
23	Jak ocenia Pani/Pan liczbę placówek oświatowych w gminie?	3,91
Średnia ocena łączna		3,08

1 - ocena najniższa, 5 - ocena najwyższa

Źródło: opracowanie własne

8. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego, który będzie stanowił podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest niniejsza diagnoza. Wsie, a tam gdzie występują ulice – ulice, w których wskaźniki były wyższe lub niższe od średniej dla gminy – w zależności od badanego zjawiska – zostały oznaczone w poniższej tabeli. Wskaźniki obrazujące kondycję społeczną mieszkańców Gminy od strony ekonomicznej oraz występowania patologii (przestępczość) kształtują się w Gminie Piątница następująco:

- bezrobocie – 5,8%,
- długotrwałe bezrobocie – 3,3%,
- świadczenia pomocy społecznej (zasiłki) – 5,2%,
- zdarzenia odnotowane przez Policję (interwencje, wykroczenia, przestępstwa) – 14,9%.

Miejscowości, w których wskaźniki były równe lub przekroczyły podane wartości, uwzględniono na dalszych etapach wyznaczania obszaru zdegradowanego, co znajdzie odzwierciedlenie w obszarze rewitalizacji.

Kolejna grupa współczynników dotyczy potencjału kapitału społecznego – zbadane zostało m.in. uczestnictwo w wyborach sołtysa i zebraniach w sprawie przeznaczenia funduszu sołeckiego, które osiągnęły średnio wartość:

- wybory sołtysa – 19,4%,
- fundusz sołecki – 16,9%.

Nieosiągnięcie prezentowanych wartości również predysponuje do ujęcia miejscowości, jako obszaru zdegradowanego.

Przesłanką środowiskową do uwzględnienia wsi, jako obszarów zdegradowanych jest obecność eternitu, a ściślej rzecz biorąc – jego ilość.

Ostatnia przesłanka to czynniki techniczne – czyli, czy dana miejscowość posiada infrastrukturę techniczną (budynki), stan techniczny mienia gminnego i potencjalna możliwość wykorzystania posiadanej bazy (dysponowanie wolnym miejscem) na potrzeby realizacji działań rewitalizacyjnych. Możliwość wykorzystania istniejących budynków dla celów rewitalizacji zdecydował o uznaniu miejscowości, w których się znajdują za strategicznie ważne.

Poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie opisanych wyżej czynników, które zdecydowały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, stanowiącego podstawę wyznaczenia obszaru rewitalizacji:

LP.	MIEJSCOWOŚĆ:	bezrobotni	długotrwale bezrobotni	zasilki	zdarzenia (interwencje, wykroczenia, przestępstwa)	wyборы sołtysa	Fundusz sołecki	eternit	Techniczne	STRATEGICZNE ZNACZENIE
1.	BUDY CZARNOCKIE					x	x			
2.	BUDY-MIKOŁAJKA		x		x					
3.	CHOSZCZEWO				x			x		
4.	CZARNOCIN		x			x	x			
5.	DOBRZYJAŁOWO	x	x			x	x		x	X
6.	DROZDOWO	x	x			x	x		x	X
7.	DROŻECIN-LUBIEJEWO	x				x		x		
8.	ELŻBIECIN	x	x		x		x		x	X
9.	GÓRKI-SYPNIEWO	x	x	x	x		x	x	x	X
10.	GÓRKI-SZEWKOWO	x	x							
11.	GUTY					x		x		
12.	JEZIORKO				x	x	x			
13.	KALINOWO			x		x	x	x	x	X
14.	KALECZYN	x	x	x	x	x		x		
15.	KISIELNICA	x	x	x	x	x	x		x	X
16.	KOBYLIN				x	x	x	x		
17.	KOSAKI						x	x		
18.	KOWNATY	x	x		x		x			
19.	KRZEWO	x	x	x		x	x		x	X
20.	MARIANOWO	x	x	x	x	x	x		x	X
21.	MOTYKA			x						
22.	MURAWY		x	x		x	x			
23.	NAGÓRKI	x	x	x			x	x	x	X
24.	NIEWODOWO						x			
25.	NOWE KRZEWO				x					
26.	NOWY CYDZYN	x	x	x			x	x	x	X
27.	OLSZYNY	x	x				x	x	x	X
28.	OLSZYNY-KOLONIA									
29.	PEZA					x		x		
30.	PIĄTNICA PODUCHOWNA				x	x	x		x	X
31.	PIĄTNICA WŁOŚCIAŃSKA			x	x	x	x		x	X

32.	PONIAT	x	x			x	x	x	x	X
33.	RAKOWO-BOGINIE		x			x	x	x	x	X
34.	RAKOWO-CZACHY	x	x				x			
35.	RZĄDKOWO	x	x				x			
36.	STARY CYDZYN						x			
37.	STARY DROŻĘCIN				x	x		x		
38.	TARASKOWO	x	x	x			x	x		
39.	TRUSZKI				x			x		
40.	WIKTORZYN			x	x					
41.	WYŁUDZIN	x	x					x		
42.	WYRZYKI	x	x	x	x	x	x	x	x	X
43.	ZABAWKA							x		
44.	ŻELECHY	x	x				x	x	x	X

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wielkość obszarów zdegradowanych oraz numerację załączników graficznych, je przedstawiających.

Numer załącznika	Nazwa miejscowości	Powierzchnia w ha
1.	Dobrzyjałowo	16,37
2.	Drozdowo	36,92
3.	Elźbiecin	4,11
4.	Górki-Sypniewo	44,70
5.	Kalinowo	62,55
6.	Kisielnica	48,93
7.	Krzewo	57,90
8.	Marianowo	29,34
9.	Nagórki	49,12
10.	Nowy Cydzyn	33,64
11.	Olszyny	10,94
12.	Piątnica Poduchowna	87,72
13.	Piątnica Włościańska	26,75
14.	Poniat	26,31
15.	Rakowo-Boginie	25,93
16.	Wyrzyki	10,71
17.	Żelechy	26,72